No. 35

HARÐAR SAGA

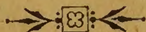
OK

HÓLMVERJA.

ÞÓRLEIFR JÓNSSON

GAF ÚT.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1891.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

His Royal Highness

HANS KONUNGLEGU TIGN

FRIÐRIKI DANAKRÓNPRINSI

Frederick, Danish Crown Prince

er þessi saga tileinkuð.

Fetaðú, prins! í föður þíns spor,
er fylkir verðrðú' á grundu Dana,
þú sem átt býsn af byrði Grana,
og gott hefir hjarta, gáfur og þor.
Vor Íslendinga skjól og skjöldr ver,
skulum þá sýna trúnað jafnan vér;
enn svo eru þengill og þegnar bestir,
að þeira á meðal sé öngvir brestir.

Allralotningarfyllst

Þórleifr Jónsson.

FORMÁLI.

Harðar saga og Hólmverja er og kölluð í handritunum „Harðar saga Grímkelssonar“ og „Harðar saga Grímkelssonar og Geirs“. Aðeins eitt fullkomið skinnhandrit er til af sögu þessarri í handritasafni Árna Magnússonar í Kaupmannahöfn (AM. 556, A. 4^{0}), og er það talið ritað rétt eftir Svartadauða (um 1400). Á þessu skinnhandriti eru alls þrjár sögur, nefnil. þessi, Grettis saga og Gísla saga Súrssonar, ɔ: sögur hinna þriggja merkilegustu útlaga á Íslandi í fornöld. Handrit þetta er mjög skírt og fallegt, enn fáeinar villur koma fyrir í því, sem eðlilegt er, þar sem það er svo ungt að tiltölu.

Auk þessa er til mesti fjöldi pappírshandrita af sögu þessarri. Níu þeira eru í safni Árna (AM. 147, fol.; 153, fol.; 157, G. fol.; 160, fol.; 165, E. fol.; 217, B, fol., 486, 4^{0}; 499, 4^{0}; Rask 52, 36), fimm eru á Konungsbókasafni í Höfn (1193, Suhm, fol.; 623, Kall, 4^{0}, 976, Thott, fol.; 984, Thott, fol.; 1758, Thott, 4^{0}); í Konungsbókasafni í Stokkhólmi fjögur (Nr, 4, 4^{0}; 6 4^{0}; 59, fol.; 60, fol. [vísurnar]); og í handritasafni Bókmentafélagsins eitt

(45, fol.). Auk þessa er sagan til í handritum allvíða hér á landi.

Enn er til í safni Árna (Add. 20, fol.) eitt skinnblað (úr Vatnshyrnu); byrjar það á endi Víga-Glúmssögu, enn þá tekr við upphaf sögu þessarrar. Hinn fyrri útgefari sögunnar, Jón Sigurðsson, telr það ritað um 1500; enn þó er Vatnshyrna talin rituð um 1400; er það töluvert frábrugðið skinnbókinni (AM. 556, A. 4°), og stýlsmáti þess öllu fornlegri. Þetta brot er hér prentað orðrétt (og stafrétt að því er facsimile II, í Ísl. s. 1847, nær til) aftanvið söguna til samanburðar.

Í þessarri minni útgáfu er einsog í útgáfu Jóns Sigurðssonar eingöngu farið eftir skinnbókinni (AM. 556, A. 4°). Enn þó eru bersýnilegar villur lagfærðar eftir hinum handritunum, og er prentað með skáletri.

Jón Sigurðsson, er eins og allir vita var glöggr á það sem annað, segir sögu þessa upphaflega færða í letr síðla á fyrra helmingi 13. aldar, og kveðr augsýnilegt, að höfundr Landnámu hafi þekkt hana og farið eftir henni í ættartölum (Land. 1. part 13, 15, 19—21. kap.). Það er eins um þessa og allflestar sögur vor Íslendinganna, að ekki er hægt með vissu að segja, hver sé frumhöfundr hennar. Til Styrmis prests fróða Kárasonar (d: 1245) er vitnað í sögunni (41. kap.). Mætti eg nokkurs tilgeta um frumhöfundinn, þá þætti mér enginn líklegri til að hafa fært þessa sögu fyrst í letr enn einmitt Styrmir prestr sjálfr, er var Hvítársíðingr úr Borgarfirði að ætt, og ól á Suðrlandi mestan aldr sinn. Blær sögunnar er nauðalíkr

því, er vér vitum með vissu að Styrmir prestr hefir eftir sig ritað látið. Ella einhver Sturlunganna.

Tvisvar hefir sagan áðr birst á prenti: 1. Í „Ágætar fornmannasögur“ (bls. 69—126) Hólum, 1756, er Björn lögm. Markússon kostaði; 2. Í „Íslendingasögur“ (bls. 1—118), Kh. 1847, er Fornfræðafélagið kostaði, og Jón sál. Sigurðsson bjó undir prentun. Hólaútgáfan er ekki góð, heldrenn flest frá þeim tíma. Útgáfa Jóns er eins og annað frá hans hendi hin nákvæmasta og vandaðasta og ætluð vísindamönnum. — Lítið brot sögunnar er prentað í „Antiquités Russes“ (II, bls. 317—320), og kaflinn úr Vatnshyrnu (hér „Viðbœtir“) er prentaðr í „Reader“ (frb: ríder), Oxford 1879. — Tvisvar hefir saga þessi verið þýdd á dönsku: 1. „Hörd Grimkjeldssöns Saga, oversat af Fr. Brandt“, Kria, 1849. 2. Í „Billeder af Livet paa Island, ved Fr. Winkel-Horn“ Kh. 1876. — Dr. phil. Jón Þórkelsson í Reykjavík gerði skýringar yfir vísurnar og lét prenta aftanvið „Skýrslu latínuskólans“. Rvík, 1868.

Skinnastöðum, 8. apr. 1886.

Þórleifr Jónsson.

TÍMATAL.

896. Fœddr Grímkell goði Bjarnarson.
925. Kvæntist Grímkell goði í fyrsta sinni Rannveigu Þórbjarnardóttur.
927. Fœdd Þuríðr Grímkelsdóttir.
928. Dó Rannveig Þórbjarnardóttir.
944. Gekk Grímkell goði að eiga Signýu Valbrandsdóttur.
947. Fœddr Hörðr Grímkelsson.
949. Fœddr Geirr Grímsson.
950. Fœdd Þórbjörg Grímkelsdóttir; deyr Signý Valbrandsdóttir.
951. Deila Torfa Valbrandssonar og Grímkels goða.
959. Illugi Hrólfsson fær Þuríðar Grímkelsdóttur.
965. Útanför Harðar og Geirs.
968. Hörðr fær Helgu jarlsdóttur.
969. Kom Geirr úr útanför.
970. Indriði Þórvaldsson gekk að eiga Þórbjörgu Grímkelsdóttur um sumarið. Skömmu síðar varð Grímkell goði bráðkvaddr.
980. Kom Hörðr úr útanför.
983. Fell Hörðr í sekt.
986. Fall Harðar og Hólmverja.

Hér hefr Hólmverja sögu.

Á dögum Haralds hins hárfagra bygðist mest Ísland, því at menn þoldu eigi ánauð hans ok ofríki, einkanliga þeir sem voru stórrar ættar ok mikillar lundar, enn áttu góða kosti, ok vildu þeir heldr flýja eignir sínar, enn þola ágang ok ójafnað, eigi heldr konungi enn öðrum manni. Var einn af þeim Björn gullberi. Hann fór ór Orkadal til Íslands ok nam Reykjardal hinn syðra frá Grímsá til Flókadalsár, ok bjó á Gullberastöðum. Hans synir vóru þeir: Svarthöfði, Geirmundr, Þjóstólfr, ok koma þeir ekki við þessa sögu. Hinn elsti son Bjarnar hét Grímkell; hann var bæði mikill ok sterkr. Björn gullberi gerðist mikill maðr fyrir sér ok auðigr at fé. Grímkell Bjarnarson bað Rannveigar Þórbjarnar-

dóttur ór Arnarholti, ok fekk hennar, ok váru ekki lengr ásamt, ok varð hon sóttdauð. Þau áttu eftir dóttur, er Þuríðr hét. Hon fæddist upp með þeim manni, er Sigurðr múli hét; hann bjó undir Felli. Hon var væn kona ok hög á hendr, ok nökkut harðlynd; var hon þó vinsæl.

2. Grímkell bjó fyrst suðr at Fjöllum, skamt frá Ölfusvatni. Þar er nú kallat á Grímkelsstöðum ok eru nú sauðahús. Grímkell átti vítt goðorð. Hann var auðigr maðr ok höfðingi hinn mesti, ok kallaðr ekki um alt jafnaðarmaðr. Hann færði bú sitt eftir konu sína dauða til Ölfusvatns, þvíat honum þótti þar betri landakostir. Hann bjó þar síðan alla stund meðan hann lifði. Hann var kallaðr Grímkell goði. Högni hét maðr ok bjó í Hagavík, skamt frá Ölfusvatni; Þórbjörg hét kona hans; þau áttu dóttur þá er Guðríðr hét; hon var væn kona ok vinsæl. Högni var ættsmár ok var þó vel at sér; enn Þórbjörg kona hans var sýnu ættstœrri, ok kom þó vel ásamt með þeim. Högni var vel fjáreigandi. Valbrandr hét maðr er bjó á Breiðabólstað í hinum nyrðra Reykjardal; hann var sonr Valþjófs hins gamla. Torfi hét son Valbrands. Þeir feðgar höfðu goðorð. Torfi var vitr maðr ok víðfrægr. Þar óx sá maðr upp með þeim feðgum, er Sigurðr hét,

ok var Gunnhildarson; hann var skyldr Torfa at frændsemi; hann var kallaðr Sigurðr Torfafóstri; hann var hinn efniligasti maðr ok gerr at sér um flestar íþróttir. Annat barn átti Valbrandr; þat var dóttir, er Signý hét; hana átti Þórgeirr ór Miðfelli sonr Finns hins auðga Halldórssonar, Högnasonar; hann var þá andaðr, er sjá saga gerðist. Grímr hét son þeira, efniligr maðr, ok óx upp með móður sinni. Signý bjó á Signýjarstöðum, skamt frá Breiðabólstað. Hon var skörungr mikill, skjótorð ok skapstór ok harðúðig í öllu. Þar óx upp sá maðr með henni, er Grímr hét; hann var kallaðr Grímr hinn litli; hann var fóstri Signýar, ok mikilsháttar maðr, skjótlátr ok skynjugr um flest. Kollr Kjarlaksson bjó þá á Lundi í Reykjardal hinum syðra; hann var höfðingi mikill.

3. Maðr hét Þórvaldr, er bjó á Vatnshorni í Skorradal, mikill maðr ok sterkr; kona hans hét Þórgríma ok var köllut smiðkona, fjölkunnig mjök. Indriði hét son þeira, mikill maðr ok efniligr. Þórgríma lifði lengr þeira hjóna. Enn þá er hon var ekkja orðin, bjó hon í Hvammi í Skorradal; hon gerðist auðig kona ok mikil fyrir sér. Þat er sagt eitt sumar sem oftar, at Grímkell goði reið til þings, ok einnhvern dag gekk hann frá búð

sinni með flokk mikinn manna, ok til búðar Valbrands, ok inn í búðina. Valbrandr fagnaði honum vel, þvíat Grímkell var honum kunnigr áðr; setjast þeir niðr ok tóku tal með sér. Grímkell mælti: „Þat er mér gerla sagt, Valbrandr, at þú eigir þér dóttur þá, er Signý heitir, ok sé skörungr mikill; vil ek biðja hennar, ef þú vilt gifta mér hana". Valbrandr svarar: „Kunnigt er oss, at þú hefir ætt góða ok auð fjár, ok ert sjálfr garpr hinn mesti; vil ek þessu vel svara". Lýkr þeira tali svá, at Valbrandr fastnar Grímkeli goða Signýu dóttur sína; enn boð skyldi vera at tvímánaði suðr at Ölfusvatni. Torfi Valbrandsson var eigi á þingi. Ok er Valbrandr kom heim af þingi, sagði hann Torfa syni sínum tíðindin. Torfi svarar: „Alllítils þykkja yðr verðar mínar tillögur, er mik skyldi ekki at spyrja slíku, enda þykki mér ekki ráð þetta, er þú hefir sét fyrir dóttur þinni, jafnvirðuligt sem þér þykkir vera; mun Signýu þetta verða ekki mikit til yndis, er maðr er bæði gamall ok harðráðr". Torfi kvað þá vísu:

Gift hefir þorna þoftu
(þegn nam slíkt at fregna),
gamall benhríðar beiðir
brynfatla Grímkatli.
Auðs nam yndi ok blíðu
einfeldr Njörun steina;

get'k at gera man lítit
gamalmenni þat henni.

Spurði Signý nú gjaforð sitt ok lét sér fátt um finnast. Ok er þau Torfi ok Signý systkin finnast, lætr hann sér ekki um ráðahag þenna. „Er ást mikil“, segir hann, “okkar í millum; er mér ekki um, at þú ráðist ór heraði á burt með fé þitt“. Hon svarar: „Ek sé hér gott ráð til, bróðir; bregð þú ekki ráðahag þessum; enn ek mun handsala þér fé mitt alt á þann hátt, at þú skalt gjalda heimanfylgju mína, slíka sem faðir minn hefir ákveðit, ok mun þat vísliga tuttögu hundraða munr; vil ek þat gefa þér til vingunar, útan gripi mína tvá, þá er ek hefi mestar mætr á: er þat annat men mitt hit góða, enn annat hestr minn Svartfaxi“. Torfi lét sér þetta vellíka, ok mælti þá vel til hennar.

4. Nú búast menn til brúðkaupsferðar. Kollr frá Lundi var boðinn til brúðkaupsins einnhverr virðingamestr. Hann báðu þeir feðgar vera fyrir boðsmönnum, þvíat Valbrandr var svá gamall, at hann nenti ekki at fara; enn Torfi vildi ekki fara. Kollr réðst til ferðar með brúðinni ok váru saman þrírtigir manna. Þau gistu at Þverfelli í Reykjardal hinum syðra. Grímr hinn litli fóstri Signýar skyldi geyma hrossa á gistingunni, ok um morgininn, er hann leitaði, fann hann

eigi Svartfaxa hest Signýar. Grímr fór þá at leita norðr yfir háls til Flókadals; gekk hann eftir döggslóð. Hann fann hestinn dauðan í jarðfalli þar í dalnum. Hann tók af fjötur, er hann hafði haft á honum um nóttina, ok fór síðan aftr, ok segir Signýu, at hestr hennar var dauðr hinn góði, ok hversu til hafði borit. Hon svarar: „Þetta er ill furða, ok mun eigi gott á vita; vil ek aftr hverfa, ok ekki fara lengra“. Kollr kvað þat ógeranda, ok ei*gi* duga af bregða ferð sinni þvílíkri fyrir þessa sök; ok svá varð at vera sem Kollr vildi; ok fara þau öll saman, ok kómu þau til Ölfusvatns, ok hafði Grímkell þar margt fyrir boðsmanna; var þar veisla hin prýðiligasta; fór hon vel fram ok sköruliga. Eftir afliðna veisluna fór Kollr í burt ok aðrir boðsmenn; enn Signý var þar eftir ok fóstra hennar, er Þórdís hét, ok Grímr hinn litli. Grímkell hafði gefit Koll góðar gjafir, ok talaði vináttusamliga við hann; enn þótti þeir feðgar sýnt óvirða sitt mál, er þeir sóttu eigi brúðkaupit; spurði hann ok vísuna Torfa, ok gat ekki atgert; gerðist þar nú fátt á milli. Grímkell var stirðlyndr, enn Signý fálát, ok varð fátt um með þeim, þvíat þau máttu ekki vini saman eiga; nema Grímr hinn litli; hann gat svá gert, at þeim báðum líkaði vel. Leið svá fram hit fyrsta ár.

5. Grímr hinn litli kom at máli við Signýu um várit; segist hann vilja á burt fara; „þykki mér vant ykkar á milli at ganga“, segir hann, „enda er svá best at skilja, at hvárumtveggjum getist vel at“. Signý mælti: „Tala þú þetta fyrst við Grímkel, ok haf hans ráð við, þvíat þá muntú fá betri kosti; enn ek vilda gjarna at þú hefðir góða kosti; enn mér virðist hann vera vel til þín“. Nú gerir Grímr svá, at hann talar við bónda; segist vilja í burtu fara, ef hann vill þat samþykkja. Grímkell svarar: „Þat er mitt ráð, at þú sért heima; skaltú ok hafa betri kosti enn áðr, þvíat mjök þarftú við Signýar, enn vit þurfum þín mjök til umbóta skapsmuna okkarra“. Ok svo gerði Grímr, at hann var heima þau misseri, ok gatst þeim báðum vel at honum. Enn um várit eftir talaði Grímr við bónda, at hann vildi fyrir víst á burtu; enn Grímkell mælti heldr á móti. „Þá bið þú Guðríðar Högnadóttur til handa mér“, segir Grímr, „ef þú vilt at ek sé hjá þér“. Grímkell svarar: „Dýrr gerist þú nú, þvíat hér er mannamunr mikill; þú ert félítill, enn Högni er auðmaðr mikill“. Grímr mælti: „Vel máttú þó þessu ráða“. Grímkell svarar: „Prófa má ek þetta“. Hann ferr nú í Hagavík, ok er honum þar vel fagnat. Hann biðr nú Guðríðar til handa Grími: „er þat frá

manni at segja, at hann er vitr maðr ok vel at íþróttum búinn; mun hann ok vera þarfr búi, ok miklu á leið koma því er þar hentar til; enn þú tekr fast at eldast, ok sýnist mér þér slík mægð hentug". Högni svarar: „Oft hefir þú leitat mér meiri virðingar enn svá nökkut; enn þær mœðgur skulu hér mestu um ráða". Grímkell kvað þau skyldu ekki mikit fé þurfa fram at leggja: „skal hér ok ekki ríkra við liggja, enn þú skalt sjálfr ráða dóttur þinni fyrir mér; enn vel segir *mér* hugr um Grím, at hann verðr nytjamaðr; eigi þarf hér langt um at tala". Þat verðr at lyktum máls þeira, at Grímr fær Guðríðar; var boð þeira at Ölfusvatni, ok fór þat vel fram. Váru samfarir þeira góðar; váru þau þar um vetrinn, ok gatst þar hverjum at vel við aðra. Enn um várit vildu þau Grímr á burt fara. Sagði hann Signýu, enn hon bað hann segja til Grímkels, ok kvað þá mundu alt best fara, ef hann léti Grímkel ráða. Nú vekr hann til við bónda, at hann vill í burt fara. Grímkell svarar: „Þat ætla ek nú ráð, at gera þér þetta hallkvæmt, ok láta þik þessu ráða, þvíat þat er líkligt, at þú verðir þrifamaðr". Grímr keypti þá land suðr frá Kluftum, er hann kallaði á Grímsstöðum, ok bjó þar síðan. Grímkell fekk öll búsefni Grími, enn Högni galt fyrir landit. Grímr

rakaði brátt fé saman; váru tvau höfuð á hvívetna, því er hann átti; var hann skjótt hafðr í hinni bestu bóndatölu.

6. Þat er sagt, at Signýu Valbrandsdóttur dreymdi draum einn. Hon þóttist sjá tré eitt mikit í rekkju þeira Grímkels, fagrt mjök ok svá rótmikit, at í öll húsin heima þar á bœnum tóku rœtr trésins, enn ekki þótti henni blómit svá mikit á vera sem hon vildi. Hon sagði drauminn Þórdísi fóstru sinni, enn hon réð svá, at þau Grímkell mundu barn eiga, ok mundi þat vera mikit ok virðuligt; kveðst hon hyggja þat svein vera, ok mun mörgum þykkja mikils um hann vert sakir framkvæmdar sinnar: „enn ekki kœmi mér þat á óvart, þó at eigi stœði hans hagr með hinum mesta blóma áðr lúki, sakir þess at þèr þótti tréit þat hit mikla eigi með svá miklum blóma sem þú vildir, ok ekki er víst, at hann hafi mikit ástríki af flestum frændum sínum“.

7. Litlu síðar fœddi Signý sveinbarn; sá var Hörðr nefndr. Hann var snemma mikill vexti ok vænn at áliti, enn ekki dáliga bráðgerr fyrst í því, at hann gekk eigi einn saman, þá er hann var þrévetr at aldri; þetta þótti mönnum kynligt ok eigi bráðgerfilegt, svá sem hann var frágerðamaðr at öllu öðru. Ok þann dag, er hofhelgi var haldin at Ölfusvatni, því at Grímkell var blótmaðr mikill,

sat Signý á stóli sínum á miðju stofugólfi; bjóst hon þá um, ok lá men hennar hit góða í knjám henni. Sveinninn Hörðr stóð við stokk, ok gekk nú hit fyrsta sinni frá stokkinum ok til móður sinnar, ok rasaði at knjám henni; menit hraut á gólfit fram ok brast í sundr í þrjá hluti. Signý reiddist mjök ok mælti: „Ill varð þín ganga hin fyrsta, ok munu hér margar illar eftir fara, ok mun þó verst hin síðasta“. Hon kvað vísu:

Braut í sundr fyr sætu
Sírnis hljóða men góða;
ýta trú'k at engi bœti
auðar hlíði þat síðan.
Gangr varð-*a* góðr ins unga
gulls lystis inn fysti;
hverr man heðan af verri,
hne*p*str man þó inn efsti.

Grímkell kom í því í stofuna ok heyrði, hvað hon kvað. Hann greip upp sveininn þegjandi ok reiddist mjök þessum orðum, ok kvað vísu:

Auðs hefir átta beiðir
ógóða sér móður;
hann nam fyrst at finna
fljóðs nýgenginn jóða:
bræðiorð, þau er beiðir
brennu sjós man kenna;
atkvæði lifa lýða
lengr enn nökkurr drengja.

Svá var Grímkell reiðr vorðinn, at hann vildi

eigi at sveinninn væri heima þar. Hann ferr ok hittir Grím ok Guðríði, ok biðr þau taka við Herði ok fœða hann þar upp. Þau kváðust þat gjarna vilja, ok tóku fegin við, ok þótti góð sending í vera. Einum vetri fyrr höfðu þau Grímr ok Guðríðr son átt, er þau létu Geir heita; hann var snemma mikill ok vænligr ok vel at íþróttum búinn, þess at hann skorti þó um alt við Hörð. Uxu þeir nú upp báðir samt, ok varð skjótt ástúðigt með þeim. Signý undi nú verr eftir þetta enn áðr, ok var nú sýnu færa með þeim Grímkatli enn fyrr. Enn dreymdi hana draum, at hon sæi tré eitt mikit sem fyrr, í rótum mest, limamargt ok gerði á blóm mikit. Þann draum réð fóstra hennar enn til barngetnaðar þeira á milli, ok mundi vera dóttir, ok lifa eftir ætt stór, er henni sýndist limamargt tréit: „enn þar er þér þótti þat bera blóma mikinn, mun merkja siðaskifti þat, er koma mun, ok mun hennar afkvæmi hafa þá trú, sem þá er boðin, ok mun sú betri“.

8. Eftir þing um sumarit bað Signý Grímkel, at hann leyfði henni at fara norðr til frænda sinna. Hann kveðst þat mundu leyfa henni, enn sagði, at hon skyldi eigi vera lengr enn hálfan mánuð. Tveir húskarlar fóru með henni ok Þórdís fóstra hennar; þau riðu norðr í Reykjardal. Torfi tók allvel við

þeim, ok bað at hon væri þar um vetrinn, ok þótti ella ástleysi áfinnast við sik. Hon kvað sér hálfan mánuð lofat burt at vera, enn eigi lengr. Torfi kvað ekki á því liggja. Hon lét þá at bœn hans ok eggjan. Þau fóru þá heimboðum um vetrinn, ok er þau váru at heimboði niðri í Bœ, varð fóstra Signýar bráðdauð, ok er jörðut í Þórdísarholti; þat er skamt frá Bœ. Mikit þótti Signýu þetta; fór síðan heim á Breiðabólstað. Ok litlu síðar fekk Signý sótt, þá er hon skyldi léttari verða, ok horfði þar mjök þungliga um sóttarfar hennar. Torfi talaði við hana: kvað sér illa hug sagt hafa um hennar gjaforð; lét sér ok mjök hugstœtt til Grimkels alla stund verit hafa. Hon kvað eigi ólíklegt at til mikils drœgi um. Hon fœddi meybarn bæði mikit ok jóðligt. Torfi vildi eigi láta vatni ausa barnit fyrr enn reiddist um líf Signýar; hon andaðist þar þegar á sænginni. Þá gerði Torfi sik svá reiðan, at hann vildi láta barnit útbera. Hann bað Sigurð fóstra sinn taka við barninu, ok fara með þat til Reykjardalsár ok tortíma því þar. Sigurðr kvað þetta allilla gert vera, enn nenti þó eigi at synja Torfa þessa. Sigurðr tók nú við barninu ok fór vegar síns; honum sýndist vænligt barnit, ok því nenti hann eigi at kasta því út á ána. Hann snýr nú upp til

Signýarstaða, ok leggr þar niðr barnit í garðshliði, ok þótti líkligt, at þat mundi brátt finnast. Grímr bóndi stóð úti undir húsgafli, Signýarson; hann sá þetta, gengr til ok tekr upp barnit, ok hefir heim með sér, ok lætr Helgu konu sína bregðast sjúka, ok segja hana hafa fœdda mey þessa. Hann lét ausa vatni ok nefndi Þorbjörgu. Grímr fór heiman til Breiðabólstaðar; hann sá margt manna fara ór garði; þar var fylgt líki Signýar til graftar. Torfi sagði Grími andlát móður sinnar, „ok vil ek *lúka þér fé hennar öll;* enn þó ættu vær Grímkatli at gjalda þat fé, enn vær viljum þó allvel til þín gera“. Grímr kvað hann vel segja. Síðan jörðuðu þeir Signýu, ok gengu frá síðan. Nú finnast þeir Sigurðr ok Grímr; segist Sigurðr vita, at Torfi muni leggja reiði á hann, þegar hann veit, at hann hefir líf gefit barninu. „Ek kann þar ráð til“, segir Grímr, „ek skal koma þér útan ok launa þér svá þat happ *er* þik hendi“. Ok svá gerði hann; sendi hann Sigurð suðr á Eyrar ok fekk honum tvá hesta, ok váru klyfjar á öðrum; þar fór hann útan. Annan dag eftir kom Torfi til Signýarstaða, ok spurði, hví Helga lægi, því*at* hann vissi ekki ván vanheilsu hennar. Hann kendi nú barnit hjá henni ok mælti: „Allmikil dirfð er á slíku, er þit þorit upp at fœða barn þat, er ek lét útbera“.

Helga svarar: „Allnáit var barn þetta Grími, ok var várkunn á, þótt hann byrgi því“. Þá spurði Torfi, hvar Grímr væri. Hon kvað hann genginn til verkmanna. Þangat fór Torfi ok hitti Grím; lét Torfi hit versta, ok kvað Grím firna-djarfan verða sér, ok spurði, hvat hann vissi til Sigurðar; kvað hann ills verðan fyrir þat, at hann hafði rofit skipan hans; lét Grímkel makligan þvílíkrar svívirðingar frá sér. Grímr kveðst sent hafa Sigurð vestr í Fjörðu til skips. Torfi varð reiðr við þat; hann tók meyna, ok nenti eigi at láta drepa hana; þvíat þat var morð kallat, at drepa börn frá því er þau váru vatni ausin. Hann hefir meyna heim ok selr til fóstrs ambátt nökkurri, ok ekki fekk hann henni til klæða, ok ekki vildi hann taka af verkum ambáttarinnar.

9. Sigmundr hét maðr; hann gekk yfir á húsgang ok kona hans ok sonr, er Helgi hét. Oftast váru þau í gestahúsi þar sem þau kómu, nema Sigmundr veri inni til skemtanar. Þetta hit sama haust kómu þau Sigmundr til Breiðabólstaðar. Tók Torfi vel við þeim ok mælti til þeira: „Ekki skulu þit í gestahúsi vera, þvíat mér líst vel á þik, Sigmundr, ok heldr gæfusamliga“. Hann svarar: „Ekki mundi þér þat missýnast, þóat þat væri at þér sýndist svá“. Torfi kveðst mundu gera sœmd til

hans, „þvíat ek mun þiggja at þér barnfóstr“. Sigmundr svarar: „er okkar sá mannamunr, þóat ek fóstra þér barn, þvíat þat er talat, at sá sé minni maðr, er öðrum fóstrar barn“. Torfi mælti: „Þú skalt fœra meyna til Ölfusvatns“. Þessu játar Sigmundr; tekr hann nú við Þórbjörgu, ok bindr hana á bak sér, ok ferr á burt síðan. Þetta þóttist Torfi gera alt til svívirðingar við Grímkel, enn þótti þessi maðr velfallinn til at bera meyna á rekning; vildi hann ok ekki hætta hér betra manni til enn Sigmundi, þvíat honum þótti eingis örvænt fyri Grímkatli, ef sá maðr hefði fœrt honum barnit, at honum hefði nökkur hefnd í þótt. Sigmundi varð nú gott til gistingarstaða, þvíat allir þóttust skyldir at gera vel við meyna ok þá sem með henni fóru, hvar sem hon kom, ok því vildi Sigmundr fara hinn lengsta veg; hann fór út um Andakíl ok Melahverfi ok alt hit ytra um Nes öll, enn útan um Grindavík ok Ölfus. At aftni eins dags kómu þau Sigmundr til Ölfusvatns; var Sigmundr vátr ok frosinn mjök; hann settist útarliga; enn Grímkell sat í rúmi sínu ok hafði sverð um kné sér. Hann spurði, hvat komit væri. Sigmundr svarar: „Hér er kominn Sigmundr barnfóstri þinn, bóndi sæll, ok Þórbjörg dóttir þín; er hon allra barna best“. Grímkell mælti: „Heyrit, hvat göngumaðrinn

segir; þú mundir vera barnfóstri minn, allra stafkarla armastr; ok eigi er einskonar fjandskapr Torfa við mik; deyddi hann fyrst móðurina, enn rak nú barnit á húsgang“. Grímkell kvað þá vísu:

Trauðr var-*a* Torfi at deyða
tvinna skorð ok borða;
hann gerir hróp at sönnu
hjörlestis í flestu.
Sendi sviftir branda
silfrkers Gná þessa
á rekning at röngu;
raun er mál at launa.

Alla vissi Grímkell ráðagerð Torfa, ok því vildi hann ekki at mærin væri þar eftir. Grímkell bað Sigmund dragast á burt sem skjótast, nema hann vildi vera lamdr ok bíða svá hins verra. Þau urðu nú þegar á burt at fara með meyna. Þau fóru um Grímsnes ok um Laugardal, ok lögðu nú órækt á barnit, þvíat þau þóttust eigi vita, at þau mundu því nökkurn tíma af hendi koma. Þeim varð nú ilt til gistingarstaða. Þóttist Sigmundr nú yfir flugu ginit hafa, er hann tók við meynni af Torfa. Þau kómu til Grímsstaða einn dag til dögurðar; segja þau Grími at þau fóru með ungt barn. Grímr kveðst sjá vilja barn þat hit unga, er menn gera nú mest orð á. Sigmundr kvað mikit fyrir at leysa upp barnit, enn sagði þat þó ekki gott

mundu at hugga eftir. Grímr kvað ekki skyldu at því gaum gefa; var barnit nú upp leyst ok sýnt Grími. Hann mælti þá: „Þetta er sannliga barn Signýar; hennar hefir augun, ok mundi hon þat ætla mér, at ek munda eigi láta með húsum ganga barn hennar, ef ek mætta at gera; enn mikla skömm vill Torfi gera öllum frændum barns þessa, ok jafnvel sjálfum sér; nú mun ek, Sigmundr, taka af þér barn þetta ok þenna ómaga“. Hann varð því allfeginn. Þar váru þau þann dag, enn fóru síðan ofan Botnsheiði. Þess gátu margir, at Grímr mundi sik í hættu hafa við Grímkel goða um þetta mál, sakir ofrkapps hans.

10. Um fardagaskeið reið Grímkell goði heiman út í Ölfus um Hjalla, enn útan um Arnarbœli ok upp eftir Flóa í Oddgeirshóla; þaðan í Grímsnes ok gisti í Laugardal, ok svá heim. Hann stefndi öllum bœndum á sinn fund til Miðfells, þeim sem þá hafði hann hitt, á tveggja nátta fresti, þvíat Grímkell hafði goðorð yfir þessum sveitum öllum. Til Miðfells kómu sextigir þingmanna hans. Grímkell segir þeim nauðsynjamál sitt við Torfa, ok kveðst ætla at fara stefnuför til Torfa. Öllum þótti þat várkunn. Þeir riðu um Gjábakka, svá um Klufta ok um Ok; svá hina neðri leið ofan hjá Augastöðum, ok svá á Breiðabólstað. Torfi var eigi heima, ok var

farinn upp í Hvítársíðu. Grímkell stefndi Torfa um fjörráð við Þórbjörgu ok um heimanfylgju Signýar; hann stefndi málunum til alþingis, ok reið heim síðan, ok var nú fátt fjölrœðara enn um mál þeirra Grímkels ok Torfa. Enn er Grímr hinn litli spyrr þetta, ferr hann heiman út í Reykjarvík á fund Þórkels mána lögsögumanns. Þeim varð talat um mál þeira Grímkels ok Torfa; spyrr Grímr, hvat hann ætli, hvern enda eiga muni með þeim. Honum kveðst þykkja horfa óvænliga, þar sem kappgjarnir áttu hlut í. Grímr mælti: „Gjarna vilda ek at þú ættir hlut at sættum með þeim, því at þú ert bæði vitr ok góðgjarn“. Þórkell svarar: „Vel ferr þér eftirleitin ok góðmannliga, ok í því skal ek heldr hlut eiga, at þeir sættist“. Grímr mælti: „Ek vil gefa þér fé til þess, at þú sættir þá“. Hann helti í kné honum hundraði silfrs, ok þakkaði honum heit sín, er hann ætlaði at sætta þá. Þórkell kvað honum vel fara: „enn skil þú þat, at ek vænti þér sættinni, enn ek heit eigi“. Grímr svarar: „Þat er meira vert, er þú væntir, enn þótt flestir menn aðrir heiti til fulls“. Grímr fór á burt eftir þetta. Líðr nú framan til þings; koma þá hvárirtveggju mjök fjölmennir. Grímr var á þingi; hann fór at hitta Þórkel mána ok bað hann leita um sættir; kvað hann mundu fá af því mikinn

sóma, ef hann gæti sætt þá höfðingjana. Þórkell gerði nú svá; hann fór fyrst at finna Grímkel goða, ok vakti til við hann um málin. Grímkell svarar: „Þat er skjótt at segja, at um öll skifti vár jafnsaman ok fjandskap Torfa við mik vil ek eingis gerð á hafa, nema mín sjálfs, nema því at eins, at þat sé skilit undir niðri, at hann gjaldi eigi minna enn tólf hundruð þriggja álna aura“. Þórkell bauð þá at gera um með þeim; „enn sjá megi þit, hvat er við liggr; enn er berr ófriðr, ef þit sættist eigi, enn vær munum þeim veita, er meir gerir at várum orðum, ok vár orð vilja nökkurs virða, ok er þat meira vert enn þat, sem hér stendr á milli“. Grímkell mælti þá: „Því játa ek, at Þórkell dœmi um málit; hann er kunnigr at allri réttvísi“. Nú sér Torfi at þetta eitt hœfir; segist nú ok þessu játa. Þórkell mælti: „Þat er mín ummæli ok gerð, at Torfi greiði Grímkatli sex hundruð þriggja álna aura, ok leigi sex vetr, ok gjaldi þá tólf hundruð“; lést þá hafa gert sem honum sýndist réttligast. Grímkell svarar: „Líka mun ek mér láta þessa gerð, með því at ek hefi sjálfr undir lagit; enn minnkað þykki mér allmjök málin; skal þetta fé eiga Hörðr son minn, ok hafa þat í móðurarf sinn“. Torfi kveðst eigi mundu gjalda Herði þetta fé, nema hann yrði eigi verrfeðrungr. Grímkell kvað

eigi þat víst vita mega, hversu þat vildi verða, enn *kvað* Herði öng*a* bót í því, þótt almælit sannaðist, þat at móðurbrœðrum yrði menn líkastir: „því at þú ert eigi einhamr, ok þætti mér honum þat verra enn ekki at hafa þat af þér“. Þá varð óp mikit. Illa líkaði hvárumtveggja gerðin, ok var þó haldin at kalla. Liðu af þau missari ok kómu önnur til. Þá bað Grímkell sér konu, Sigríðar Þórbjarnardóttur af Skálmarnesi; var því máli vel svarat, þvíat maðr þótti göfigr ok ættstórr, þóat hann væri nökkut hnignandi; var hon honum gefin; var boð þeira at Ölfusvatni, heima at Grímkels; fór þat vel fram ok sköruliga. Þeira samfarir urðu allgóðar; sat Grímkell nú um kyrt.

11. Illugi hét maðr, er bjó at Hólmi á Akranesi. Hann var son Hrólfs hins geitlenska, Úlfssonar, Grímssonar hins háleyska. Bróðir Illuga var Sölvi, faðir Þórðar, föður Magnús*ar* prests í Reykjaholti. Systir Illuga var Halldóra, er átti Gissurr hvíti, móðir Vilborgar, móður Jórunnar, móður Guðrúnar, móður Einars, föður Magnús*ar* biskups. Illugi var mikill maðr ok sterkr, ok hafði auð fjár. Hann fór til Ölfusvatns bónorðsför, ok bað Þuríðar dóttur Grímkels, er hann átti við hinni fyrstu konu sinni. Grímkell tók þessu vel, þvíat honum var Illugi kunnigr; fóru þar

festar fram. Eigi var Hörðr hjá þessu kaupi. At tvímánuði skyldi brúðlaupit vera heima at Ölfusvatni. Enn er kom at þeiri· stefnu, bjóst Illugi at heiman við þrjá tigu manna til brúðlaups síns. Með honum var Þórsteinn öxnabroddr ór Saurbœ, mikill bóndi, ok Þórmóðr ór Brekku af Hvalfjarðarströnd. Þeir fóru yfir fjörð til Kjalarness, ok fyrir norðan Mosfell, ok svá upp hjá Vilborgarkeldu, þaðan til Jórukleifar, ok svá til Hagavíkr, ok svá heim til Ölfusvatns, ok kómu snemma dags. Illugi mælti: „Hvar er Hörðr, er ek sé hann eigi, eða er honum ekki boðit?" Grímkell kvað honum vera sjálfboðit: „enn ekki hefir ek nefnt hann sérliga til þess". Illugi svarar: „Þat samir þó eigi". Hann ríðr á Grímsstaði; þar váru aftr hurðir; þeir drápu á dyr. Geirr gekk til hurðar og spurði, hverir komnir væri? Illugi segir til sín, ok spurði at Herði. Geirr kvað hann vera inni. Illugi mælti: „Bið þú hann út koma, þvíat ek vil finna hann". Geirr gekk inn ok kom út, sagði Hörð liggja ok vera sjúkan. Illugi gekk inn, þvíat Hörðr vildi eigi út ganga. Illugi mælti: „Með hverju móti er sótt þín, Hörðr?" Hann kvað vera ekki mikla. Illugi mælti: „Gjarna vilda ek, at þú fœrir til boðs míns með mér, ok legðir vináttu til mín". Hörðr kvað hann þetta hafa mátt fyr mæla, ef hon-

um þœtti allmikit undir: „vil ek hvergi fara, þvíat lítt hafi þér mik at þessum málum kvatt“. Illugi fær ekki af Herði útan stór orð; hann ríðr á burt við svá búit. Litlu síðar mælti Geirr til Harðar: „Þat er meiri sómi, at vit förum til boðsins; mun ek sœkja okkr hross“. Hörðr kvað sér ekki um. Geirr mælti: „Ger at bœn minni, enn at sóma þínum“. Hörðr gerði nú svá. Ríða þeir þá eftir þeim; ok er þeir fundust, varð Illugi allkátr, ok lét ekki á sér finna stóryrði Harðar. Þeir riðu nú til boðsins, ok var þar vel við þeim tekit. Hörðr sat á aðra hönd Illuga. Veislan fór vel fram ok sköruliga. Riðu þeir allir samt frá boðinu, alt til Vilborgarkeldu; þar skildust götur. Þá mælti Illugi: „Nú munu vit, Hörðr, hér skiljast, ok vilda ek at vingott væri með okkr, ok hér er skjöldr, er ek vil gefa þér“. Hörðr svarar: „Œrnar á Grímr fóstri minn flagspildur“; ok kvað vísu:

Skjöld gaf mér hinn mildi
málmrjóðr, *eigi* góðan;
hann man þurfa þenna
þegn at Hildar regni.
Eigi hann sjálfr hinn svinni
sinn grip, er ann minni
Auði urðþvengs hlíðar
eiðs ok hringa meið*ir*.

Illugi mælti þá: „Þigg þú þá hring þenna at mér til vinganar, þótt þú vilir eigi skjöldinn“.

Hörðr tók við hringnum; var þat góðr gripr. „Eigi veit ek“, segir Hörðr, „*h*ví mér býðr þat í hug, at þú munir eigi vel halda mágsemd við mik, enn þó mun þat síðar reynast“. Síðan skildu þeir, ok varð fátt um kveðjur, enn skildust þó sáttir at sinni. Enn er Hörðr kom heim, þá mælti hann við Þórbjörgu: „Þér vil ek gefa hring þenna, er Illugi gaf mér, þvíat ek ann þér mest allra manna; enn þú mun þessa gjöf eftir mik dauðan, þvíat ek veit, at þú munt lifa lengr enn ek“. Þórbjörg svarar ok kvað þetta:

Verðir þú,
svá'k vita gerla
vápnum veginn
eðr í val fallinn,
þeim skulu manni
mín at sönnu
bitrlig ráð
at bana verða.

Þá var Hörðr tólf vetra, er hér var komit sögunni; hann var þá jafn um afl hinum sterkustum mönnum þar í sveitinni. Leið nú svá fram, þar til er Geirr var sextán vetra gamall, enn Hörðr fimmtán. Hann var þá höfði öllu hærri enn aðrir menn flestir; honum mátti öngvar sjónhverfingar gera í augum, þvíat hann sá alt eftir því sem var; hann var hærðr manna best ok ramr at afli, syndr manna best, ok um alla hluti vel at íþróttum

búinn. Hann var hvítr á hörund enn bleikr á hár; hann var breiðleitr ok þykkleitr, liðr á nefi, bláeygr ok snareygr, ok nökkut opineygr, herðibreiðr, miðmjór, þykkr undir höndina, útlimasmár ok at öllu vel vaxinn. Geirr var nökkuru ósterkari, enn þó váru þá náliga öngvir hans jafningjar; hann var hinn mesti íþróttamaðr, þótt hann kœmist eigi til jafns við Hörð.

12. Þat sama sumar kom skip af hafi á Eyrar. Þat átti sá maðr, er Brynjólfr hét Þórbjarnarson, Grjótgarðssonar, víkverskr maðr. Þeir váru þrírtigir manna á skipi. Þeir kómu út fyrir þing. Brynjólfr reið til þings, ok var í búð Grímkels goða. Oft mælti hann þat, at honum væri forvitni á at sjá Hörð; „þvíat mér er mikit sagt“, segir hann, „frá vænleik hans ok atgørfi“. Þat bar nú ok svá til, at Hörðr kom á þing, ok þeir Geirr báðir, þvíat þeir skildu aldri. Furðu ástúðigt var með þeim fóstbrœðrum, þvíat þá skildi á hvárki orð né verk. Þeir Brynjólfr hittast nú; fell vel á með þeim. Sagði Brynjólfr, at ekki væri ofsögum sagt frá Herði um vöxt hans ok vænleik: „sýnist mér þér, Hörðr“, segir Brynjólfr, „muni vera vel hent at fara útan, ok vera á hendi tignum mönnum; vil ek vingast við þik, ok gefa þér hálft skipit við mik“. Hörðr mælti: „Mikit tekst þú á hendr við ó-

kunnan mann, enn þó vil ek þessum þínum málum vel svara, ok heita þó eigi í burt at fara, fyrr enn ek veit fararefni mín, því at enn eru lítil at svá búnu". Geirr mælti: „Slíkt er vel boðit, fóstbróðir, ok vænligt ráð sýnist mér þetta vera; vil ek þessa fýsandi vera". Hörðr mælti: „Ekki nenni ek at biðja Grímkel tillaga". Geirr bað hann eigi þat gera: „þvíat hann ann þér mikit; nú vilda ek at þú værir einfeldr í þessum ráðum, ok þat annat, at þú tœkir þat með þökkum, er Brynjólfr býðr þér". Nú fara þeir heim af þingi. Ok er Hörðr kom heim, sagði hann Þórbjörgu systur sinni. Hon kvað Brynjólf góðan dreng mundu vera. Geirr fýsti þá enn til útanferðar: „vilda ek", segir hann, „at þú tœkir Helga Sigmundarson þér til þjónustumanns". Þórbjörg svarar: „Letjandi vil ek þess vera, þvíat mér sýnist ógæfufult alt lið Sigmundar; mun mér aldrei sá harmr ór brjósti ganga er þau báru mik á húsgang". Hörðr svarar: „Lítit er mér um Helga, þvíat oss hefir hin mesta svívirðing at þeim leitt", ok kvað vísu:

Hinn er mestr í manna
minnum hafðr, sem inni'k,
harmr í Hlakkarstormi
hunmargr*a* Þórbjargar,
er Sigmundi bauð branda
bróðir hennar móður

Auði upp at fœða
ormvangs á húsgangi.

Helgi sœkir eftir mjök; enn Geirr flytr mjök hans mál; þat rèðist af áðr enn létti, at Helgi skyldi fara með þeim, ok sagði Hörðr, at þeim mundi því þykkja nökkuru sýnna misráðit. Eftir þetta beiðir Hörðr Grímkel fjár, ok mælti til sex tiga hundraða, ok væri í tuttugu hundruð mórend. Grímkell mælti: „Mjök kemr fram í slíku ofsi þinn ok ágirni". Hann gekk frá þegjandi. Sigríðr kona Grímkels kvað þetta fyrir lof hafa: „þvíat þessu nærri mun sú vera, sem hann hefir ætlat sér til kaupa". Greiddi Grímkell féit; enn þeir fœrðu vöruna alla undir Fell til Sigurðar múla; fóru síðan útan með Brynjólfi þegar um sumarit, ok kómu til Björgvin heilu skipi.

13. Haraldr konungr gráfeldr réð þá fyrir Noregi. Þeir leituðu sér skjótt skemmuvistar, ok fengu þat með umgengni Brynjólfs, þvíat hann gerði við þá alt hit besta. Þat var einn dag, er Brynjólfr var riðinn upp á land, at Geirr gekk einn samt heiman; hann hafði vararfeld yfir sér. Geirr sér þá, hvar flokkr manna fór, ok var einn af þeim í blárri kápu. Þeir finnast skjótt; spyrja þeir hann at nafni; Geirr segir til hit sanna, ok spyrr, hverir þeir eru. Sá kveðst Arnþórr heita, er fyrir þeim var, ok vera féhirðir Gunnhildar konungamóð-

ur. Þeir föluðu at Geir feldinn, enn hann vildi eigi selja; þá greip einn af honum feldinn. Geirr stóð eftir og hélt á sverði; þeir hlógu þá fast ok göbbuðu hann, ok sögðu, at landi hefði eigi fast haldit feldinum. Hann reiddist þá hvár*u*tveggja, gabbi þeirra, enda missa feldinn; þrífr hann þá í feldinn, ok hnykkjast þeir um nökkura stund. Arnþórr seilist þá til feldarins, ok ætlar at hnykkja af honum; í því brá Geirr sverði, ok hjó á hönd Arnþóri fyrir ofan olboga, svá at af tók; náði hann þá feldinum ok fór heim síðan, þvíat þeim varð bilt við hann; eftir varð honum umgerðin. Þeir tóku til Arnþórs, þvíat hann mœddi blóðrás. Hörðr spurði, er Geirr kom heim, *h*ví blóð væri á sverði hans. Geirr sagði sem farit hafði. Hörðr svarar: „Slíkt lá til sem þú gerðir at; mun nú eigi duga atgerðalaust“. Nú mœddi Arnþór blóðrás, ok fell hann niðr í höndum þeim sem hjá honum váru, ok dó litlu síðar af blóðrás. Sendir Hörðr nú eftir Íslendingum, þeim sem þar váru; þar var Tindr Hallkelsson, bróðir Illuga hins svarta. Þeir bregða við skjótt, ok koma til móts við Hörð, ok verða saman fjórir ok tuttugu. Þá var blásit í bœnum, ok sent eftir konungi, ok sagt at drepinn væri einn konungsmaðr. Kemr konungrinn skjótliga ok biðr þá framselja Geir: „því at hann

hefir drepit vin minn, enn féhirði móður minnar“. Hörðr svarar: „Þat samir oss eigi, at selja fram mann várn undir vápn yðar; viljum vær bjóða þér sjálfdœmi fyrir manninn, til þess at Geirr hafi lífs grið ok lima“. Í því kom Brynjólfr heim, er þeir töluðu þetta, ok mælti: „Herra, gerit svá vel: takit fé fyrir manninn, ok virðit við heiðr yðvarn enn vináttu mína, þvíat margr maðr mun lífi týna áðr enn Geirr sé drepinn“. Konungr svarar: „Þat mun ek gera, Brynjólfr, fyrir þín orð, at sættast við Geir, ok taka fébœtr fyrir mína hönd, enn ekki fyrir móður mína“. Brynjólfr þakkaði honum. Hann galt upp féit alt fyrir Geir, ok gaf þó konungi góðar gjafir, þvíat hann var vellauðigr at fé ok hinn besti drengr. Enn er konungr var á burt farinn, mælti Brynjólfr: „Eigi treysti ek at halda yðr hér fyrir Gunnhildi; vil ek senda yðr austr í Víkina, á fund Þórbjarnar föður míns, til trausts og halds“. Hörðr svarar: „Þinni forsjá vil ek hlíta, þvíat þú ert góðr drengr“. Fóru þeir nú skjótliga austr í Víkina; tók Þórbjörn vel við þeim, sakir orðsendingar sonar síns; váru þeir þar vel haldnir, ok þóttu vera ágæta menn. Ekki þótti flestum mönnum Helgi bœta um skapsmuni Harðar. Öndverðan vetr kom Brynjólfr austr þangat. Sátu þeir þá allir saman með vinskap. Um várit

talaði Þórbjörn við þá Hörð, at hann vill senda þá austr til Gautlands: „á fund Haralds jarls vinar míns með skýrum jartegnum, þvíat ek veit, at Gunnhildr kemr hér skjótt, ok get ek þá ekki haldit yðr fyrir henni“. Hörðr kvað þá feðga ráða skyldu; búa þeir nú skip sitt.

14. Þá er þeir váru búnir, skilja þeir fóstbrœðr ok þeir feðgar með mikilli vináttu; halda nú austr til Gautlands; koma á fund Haralds jarls; tekr hann við þeim vel, þegar at hann sér jartegnir Þórbjarnar vinar síns. Jarl átti son, er Hróarr hét, ok var hann í hernaði, ok dóttur, er Helga hét, kvenna vænst. Setr Haraldr jarl Hörð hit næsta sér, í rúm Hróars sonar síns; váru þeir þar um sumarit. At hausti kom Hróarr heim ór hernaði; var honum vel fagnat; þokar Hörðr fyrir Hróari. Skjótt gerist vingott með þeim Herði ok Hróari; leið nú framan til jóla; ok er menn váru komnir í sæti jólakveld hit fyrsta, stóð Hróarr upp ok mælti: „Hér stíg ek á stokk ok strengi ek þess heit, at ek skal hafa brotit haug Sóta víkings fyrir önnur jól“. Jarlinn mælti: „Mikil heitstrenging, ok muntú eigi verða þér einhlítr at enda, því at Sóti var mikit tröll í lífinu; enn hálfu meira síðan hann var dauðr“. Hörðr stóð þá upp ok mælti: „Mun eigi sannligt at fylgja þínum siðum?

strengi ek þess heit, at fara með þér í Sótahaug, ok eigi fyrr í burtu enn þú“. Geirr strengdi þess heit, at fylgja Herði, hvárt hann vildi þangat fara eðr annarsstaðar, ok aldri við hann skilja, útan Hörðr vildi. Helgi strengdi ok þess heit, at fylgja Herði ok Geir, hvert sem þeir fœri, ef hann kœmist, ok meta engan meira meðan þeir lifði báðir. Hörðr svarar: „Ekki er víst at okkar verði langt milli, ok hugsa þú um, at eigi standi af þér til beggja okkarra líflát, eða þó fleiri manna annarra“. „Svá vilda ek at væri“, segir Helgi. Jarl var vel til Harðar, ok kveðst helst vænta þar frama Hróari syni sínum til framkvæmdar sem Hörðr væri.

15. Enn er vár kom, bjóst Hróarr við tólfta mann til haugs Sóta. Þeir riðu um skóg þykkvan; ok í einhverjum stað sá Hörðr, hvar lá af skógarbrautinni lítill leynistigr; hann reið þenna stig, þar til er hann kemr í eitt rjóðr; þar sér hann standa eitt hús, bæði mikit ok skrautligt. Maðr stóð úti fyrir húsinu á blárendri heklu; hann heilsar Herði með nafni; hann tók honum vel ok spurði, hvat hann hét: „þvíat ek þekki þik ekki, þótt þú látir kunnliga við mik“. „Björn heiti ek“, segir sjá, „ok kenda ek þik þegar *er* ek sá þik, ok hefir ek þó ekki sét þik fyrr; enn vinr var ek frænda þinna, ok þess skaltú njóta

frá mér; veit ek, at þér ætlit at brjóta haug Sóta víkings, ok mun yðr þat eigi greitt veita, ef þér erut einir í aktaumum; enn ef svá ferr sem ek get til, at yðr vinnist eigi at, at brjóta hauginn, þá vitja þú mín". Nú skilja þeir. Hörðr ríðr nú til móts við Hróar; koma þeir til haugsins snemma dags, ok taka til at brjóta, ok kómust um kveldit niðr at viðum; enn um morguninn eftir var haugrinn heill sem áðr; svá fór annan dag. Þá reið Hörðr til móts við Björn, ok sagði honum, hvar komit var. „Ok fór svá", kvað Björn, „sem mik varði, þvíat mér var eigi ókunnigt, hvert tröll Sóti var; nú er hér eitt sverð, er ek vil fá þér, ok stikk þú því í haugsbrotit, ok vit þá, hvárt aftr lykst haugrinn eðr eigi". Nú ferr Hörðr aftr til haugsins. Hróarr segist þá vilja frá hverfa, ok fást eigi við fjanda þenna lengr; þess fýstu fleiri. Hörðr svarar þá: „Eigi dugir þat, at enda eigi heitstrenging sína; skulu vér enn til prófa". Hinn þriðja dag fóru þeir enn til at brjóta hauginn; kómust þeir enn at viðum sem fyrr. Hörðr skýtr nú sverðinu Bjarnarnaut í haugsbrotit; sofa þeir af um nóttina, enn koma til um morguninn, ok hafði þar þá ekki at skipast. Hinn fjórða dag brutu þeir langviðu alla; enn fimta dag luku þeir frá hurðu. Hörðr bað þá menn varast gust þann ok ó-

daun, er út legði ór haugnum; enn hann sjálfr stóð at hurðarbaki, á meðan ódaunninn var sem mestr. Þá urðu tveir menn bráðdauðir af fýlu þeiri sem út lagði, enn þeir höfðu forvitnast um, ok haft eigi ráð Harðar. Hörðr mælti þá: „Hverr vill í hauginn ganga? enn sá þykki mér eiga sem heitstrengdi þess at vinna Sóta“. Þagði Hróarr þá. Enn er Hörðr sá, at enginn var búinn til í hauginn at ganga, keyrði hann niðr tvá festarhæla. „Nú mun ek“, segir hann, „ganga í hauginn, ef ek skal eiga þá þrjá gripi, er ek kýs ór hauginum“. Hróarr kveðst þessu játa fyrir sína hönd, ok þat samþykktu allir. Hörðr mælti þá: „Þat vil ek, Geirr, at þú haldir festi, því at þér trúi ek best til“. Síðan fór Hörðr í hauginn, enn Geirr helt festi. Ekki fann Hörðr fé í haugnum, ok segir nú Geir, at hann vili at hann fari í hauginn með honum, ok hafi með sér eld ok vax: „þvíat hvárttveggja hefir mikla náttúru með sér“, segir hann; „bið þú þá Hróar ok Helga geyma festi“. Þeir gerðu svá, enn Geirr fórr niðr í hauginn. Hörðr fann hurð um síðir, ok brutu þeir hana upp. Þá varð landsskjálfti mikill, ok sloknuðu ljósin; þá varp út ódaun miklum. Þar í afhaugnum var skrimingr lítill sá. Þá sá þeir skip, ok fé mikit í; Sóti sat í stafni, ok var ógoligr at sjá. Geirr stóð í haugs-

dyrum, enn Hörðr gekk til, ok vildi taka féit. Þetta kvað Sóti:

Hví fýsti þik,
Hörðr, at brjóta
hús moldbúa
þót Hróarr bæði?
hefir ek aldri,
hristi blóðorma
angr gert
æfi minnar.

Hörðr kvað:

Því gerða ek
þegn at finna
ok fornan draug
firra auði,
at hvergi man
í heimi öllum
verri maðr
vápnum stýra.

Þá spratt Sóti upp ok rann á Hörð; varð þar harðr atgangr, þvíat Hörðr varð mjök aflvani. Tók Sóti svá fast, at hold Harðar hljóp saman í knykla. Hörðr bað Geir tendra vaxkertit, ok vita, hvé Sóta brygði við þat. Enn er ljósit bar yfir Sóta ómætti hann ok fell hann niðr. Hörðr gat þá náð gullhring af hendi Sóta; þat var svá góðr gripr, at menn segja at enginn gullhringr hafi jafngóðr komit til Íslands. Enn er Sóti missti hringinn, kvað hann þetta:

Hörðr rænti mik
hringnum góða;
hálfu síðr vilda'k
hans um missa
enn gervallrar
Granabyrðar.
Hann skal verða
at höfuðbana
þér ok öllum
þeim er eiga.

Hörðr kvað:

Þó*t* hitt ek vissa
at haldast mundi
öll ummæli
eyðis góðverka,
þá skyldi eigi
skauð afgömul
lengr njóta
lægis bríma.

„Skaltú þat vita", segir Sóti, „at sjá hringr skal þér at bana verða, ok öllum þeim er eiga, útan kona eigi". Hörðr bað Geir bera at honum ljósit, ok sjá hvé vingjarnligr hann væri; ok í því steypist Sóti í jörð niðr ok vildi eigi bíða ljóssins; skildi svá með þeim. Þeir Hörðr tóku kistur allar ok báru til festar, ok fé alt er þeir fundu. Hörðr tók sverð ok hjálm, er Sóti hafði átt, ok váru hinu mestu gersemar. Þeir kippa nú festinni, ok urðu þess varir, at mennirnir váru á burtu af hauginum. Hörðr las sik upp eftir festinni, ok komst hann út ór hauginum. Geirr batt

féit í festi, enn Hörðr dró út. Þat er at segja frá þeim Hróari ok Helga, at þá er landskjálftinn varð, œddust menn allir, þeir er úti váru, nema þeir Helgi ok Hróarr, ok urðu þeir at halda þeim sem úti váru. Enn er þeir fundust, varð þar fagnafundr; þóttust þeir þá Geir ok Hǫrð ór helju heimt hafa; spurði Hróarr Hörð at tíðindum, enn hann kvað vísu:

Átta'k-*a* við léttan
auðarhlyn né blauðan;
þann var vont at vinna
vôm í heiðnum dómi;
Veit'k þá's ljós nam líta,
ljót varð ásjón Sóta;
vildi geymir galdra
greypr í jörð*u* steypast.

Þeir fóru nú á burt með fang sitt. Hvergi fundu þeir Björn, ok höfðu menn þat fyrir satt, at Óðinn mundi þat verit hafa. Mikit ágæti þótti mönnum Hörðr gert hafa í hauggöngunni. Hann talaði þá við Hróar: „Nú þyk*k*jumst ek eiga þá þrjá gripi sem ek kýs“. Hróarr kvað þat satt: „Ok ertú makligastr at hafa þá“. „Þá mun ek“, segir Hörðr, „kjósa sverð, hring ok hjálm“. Síðan skiftu þeir fé öllu öðru, ok urðu allir vel ásáttir. Ekki vildi jarl hafa af fénu, þá er þeir buðu honum; kvað Hörð makligan mest af at hafa.

Sitja þeir nú í sóma miklum, ok váru þar þau missari.

16. At vári sagði Hörðr, at hann vildi til Íslands; enn jarl ok Hróarr kveðst gjarna vilja, at hann fœri eigi á burt, ok þótti þar eigi slíkr maðr komit hafa. Hörðr mælti: „Gera skal ek ykkr kost á því; giftit mér Helgu jarlsdóttur". Jarl kvaðst því mundu vel svara. Þau ráð tókust með samþykki Helgu ok Hróars. Hörðr unni mikit Helgu konu sinni; hann hafði þá fé mikit. Þeir lögðu í hernað um sumarit: Hörðr, Hróarr, Geirr ok Helgi, ok höfðu fjögur skip; stýrði sínu hverr þeira; varð þeim bæði gott til fjár ok frægðar, ok fóru vel í sínum hernaði.

17. Nú er þar til at taka sem fyrr var frá horfit, at Sigurðr Torfafóstri fór útan á Eyrum, ok kom við Noreg, ok var þar um vetrinn; enn um sumarit eftir kom hann sér í skip með kaupmönnum, ok fór suðr til Danmerkr. Þá réð þar fyrir Haraldr konungr Gormsson. Kemr Sigurðr sér í kærleika við konunginn, þvíat hann reyndist hinn röskvasti maðr; óx honum skjótt bæði fé ok metnaðr, alt þar til er hann kom sér í lið með víkingum, ok reyndist hinn mesti garpr, ok svá fór fram nökkur sumur, ok alt þar til er Sigurðr varð höfðingi fyrir víkinga liði; stýrði hann þá sjálfr fimm skipum. Þat var

eitt sumar, at hann sigldi austr fyrir Balagarðssíðu; ok er hann kom at sundum þeim, er Svínasund heita, þá var kveld komit. Þeir váru þar um nóttina. Enn um morguninn verða þeir eigi fyrr varir við, enn þar röru at þeim víkingar á sjau skipum. Þeir spurðu, hverr fyrir skipunum ætti at ráða. Maðr stóð upp í lyfting á einu skipi, bæði mikill ok svartr; sá kveðst heita Björn blásíða, ok vera son Úlfhéðins Úlfhamssonar, Úlfssonar, Úlfhamssonar hins hamrama; ok spurði hver fyrir væri. Sigurðr sagði til sín. „Hvárt vili þér heldr ganga á land lausgyrðir, enn fá oss skip ok fé, eðr vili þér berjast við oss?“ *Sigurðr svarar:* „Þat munu vér heldr kjósa, at verja fé vort ok frelsi, ok falla heldr með sœmd“. Síðan búast við hvárirtveggju; slær þá í hinn harðasta bardaga; gengr Sigurðr vel fram, ok þar kemr at hroðin váru öll skip Sigurðar, enn þrjú af Birni. Þá stendr Sigurðr einn upp*i*, ok varðist lengi, ok alt þar til er bornir váru at honum skildir; var hann þá höndum tekinn, ok varð hann áðr sjau manna bani ein*n*saman; var þá komit at kveldi dags. Hann var þá bundinn fast á höndum, enn fjötraðr á fótum, ok fengnir til sex menn at geyma hans um nóttina, enn hann skyldi höggva at morgni; enn víkingar lágu allir á landi. Sigurðr spurði hverir

skemta skyldu. Varðmenn kváðu honum óvant um skemtun: „er þú skalt deyja á morgun“. „Ekki hræðumst ek dauða minn“, *segir Sigurðr*: „ok mun ek kveða yðr kvæði, ef þér vilit“. Þeir kváðust þat þiggja mundu. Kveðr hann þá svá, at þeir sofna allir. Hann velti sér þá þangat at sem öx ein lá; getr hann þá skorit af höndum sér strenginn, ok því næst gat hann spyrnt af sér fjötrinum með því móti, at af honum gengu bæði hælbeinin; síðan drepr hann alla varðmennina; síðan kastar hann sér til sunds, ok leggst til lands; gengr hann þá yfir þvert nesit, því at hann treystist eigi at glettast við víkingana. Þá sér hann liggja þrjú skip, enn búðir á landi; hann gengr djarfliga at tjöldunum, ok var þá morgnat mjök. Hann fréttir, hverir þar væri forráðs. Þeir sögðu, at sá héti Hörðr, er fyrir þeim væri, Hróarr ok Geirr ok Helgi; enn spurðu í móti, hverr hann væri. Hann sagði til hit sanna; gekk hann þá fyrir Hörð, ok spurðust almæltra tíðinda. Kendist Hörðr skjótt við Sigurð ok býðr honum til sín. Sigurðr kveðst þat þekkjast mundu, ok sagði honum frá svaðilsferðum sínum, ok bað Hörð rétta hlut sinn við víkingana. Honum þótti þat ekki vænligt, enn kvaðst þó gera skyldu sem hann bæði. Bregða þeir þá við skjótt, ok ryðja skip sín farminum, enn bera á grjót

í staðinn; róa síðan fram fyrir nesit. Enn er víkingar verða varir við þat, búast þeir við, ok þykkjast sakna vinar í stað, er Sigurðr var í burtu. Slær nú í bardaga með þeim; ganga þeir fóstbrœðr hart fram, enn Sigurðr dugði þó ámælislaust. Enn er leið á daginn ræðr Hörðr til uppgöngu á skip þat, er Björn blásíða var á, ok Geirr þegar eftir honum; gekk með sínu borði hvárr, ok drápu gjörsamliga hvert mannsbarn fyrir framan siglu. Björn blásíða hleypr þá í móti Herði; Hörðr var þá kominn aftr yfir siglu, ok höggr Björn til Harðar með tvíeggjuðum mœki. Hörðr kemr þá þó eigi fyrir sik skildinum; stökk hann þá öfugr fram yfir siglubitann, enn mœkirinn kemr svá hart á siglubitann, at felr báða eggteina. Enn er Hörðr sér þat, at Björn lýtr eftir högginu, höggr hann bæði hart ok skjótt um þverar herðarnar, ok sundr manninn fyrir neðan bringspalirnar, með sverðinu Sótanaut; ok lét Björn blásíða svá líf sitt. Ok er þetta var unnit, hafði Geirr drepit hvert mannsbarn á skipinu, enn Hróarr hafði hroðit eitt skip ok þeir Helgi báðir; Sigurðr hafði hroðit eitt skip, enn víkingar flýðu á hinu fjórða. Tóku þeir Hörðr þar herfang mikit; bundu nú sár manna sinna. Sigurðr gröri svá, at honum stóð fyrir öngu; fylgdi hann Herði alla æfi síðan meðan hann

lifði, ok þótti vera hinn röskvasti maðr. Þeir sigldu nú heim til Gautlands um haustit, ok sátu þar um vetrinn í góðu yfirlæti.

18. Geirr fýstist nú til Íslands ok bað Hörð gefa sér fararleyfi. Hörðr bað hann fara sem hann vildi, enn halda þó vináttu við sik. Helgi var eftir með Herði ok Sigurðr. Geirr fór í burt; þeim gaf seint byri, ok kómu í Víkina austr, ok höfðu tjöld á landi. Þat fréttir Gunnhildr konungamóðir, ok sendir menn sína til at drepa Geir. Þeir koma um nótt, ok berja þeim tjaldkúlur ok fella á þá tjöldin. Geirr komst einn á brott með vápnum sínum, ok varð áðr níu manna bani. Hann fór þar til er hann kom til Brynjólfs Þórbjarnarsonar; enn þeir feðgar kómu honum í skip, ok fengu honum fé nökkut. Þat þykkir mönnum sem Gunnhildr hafi bannat Geir með fjölkyngi sinni til Noregs. Líkaði henni nú hit versta, er Geirr komst undan. Létu þeir nú í haf. Geirr kom út á Eyrum um sumarit. Þá var andaðr Grímr faðir Geirs, ok svá Högni móðurfaðir hans í Hagavík; enn þær Guðríðr ok Þórbjörg varðveittu bú á Grímsstöðum. Geirr fór þangat, ok var þar um vetrinn. Enn um várit keypti hann land í Neðra-Botni, ok færði þangat bú sitt. Þangat fór Guðríðr ok Þórbjörg.

19. Indriði Þórvaldsson ok Þórgríma smið-

kona gerðu bú í neðanverðum Skorradal, þar sem nú heitir á Indriðastöðum; enn Þórgríma bjó þá í Hvammi móðir hans, enn Þórvaldr var dauðr faðir hans. Þat sumar, er Geirr bjó fyrst í Botni, kom út sá maðr er Ormr hét á Vikarsskeiði við Þjórsá; þeir brutu skipit, enn týndu öllu fénu. Þeir váru fimtán menn á skipi ok fengu engar vistar. Ormr hafði verit fyrir tveim vetrum í Hvítá, ok þegit vist með Indriða. Ok nú reið Indriði norðan við þriðja mann í móti Ormi, ok kveðst eigi vilja vita at hann væri ráðlauss; hann bauð honum heim með sér ok öllum skipverjum hans. Ormr játaði því ok þakkaði honum boðit. Þeir riðu allir sunnan hjá Bakkárholti um Grafning ok Bíldsfell, ok svá hjá Úlfljótsvatni, ok þaðan til Ölfusvatns, ok koma þar í rökkri. Grímkell heilsar þeim, enn bauð þeim ekki. Indriði biðr þá Þórbjargar dóttur Grímkels: „er þér, bóndi, kunnigr uppruni minn, ok svá fjárvöxtr; vilda ek vita skjótt svör þín“. Grímkell mælti: „Ekki megu vér skjóta því þegar fram, ok ekki mun þat ráðast svá skjótt“. Ekki varð af boðum hans við þá. Indriði reið í Hagavík um kveldit. Enn er þeir váru riðnir, mælti Sigríðr húsfreyja við Grímkel: „Allkynlega leitst þér á þetta, at gifta eigi dóttur þína Indriða, er oss þykkir hinn merkiligasti maðr vera, ok lát ríða

eftir þeim, ok sit eigi fyrir sóma þínum eðr dóttur þinnar". Grímkell mælti: „Gerum sem þú vilt". Þá var sent eftir þeim í Hagavík; riðu þeir aftr með sendimönnum. Grímkell tók nú allvel við þeim; töluðu þeir nú um málit, ok var þat ráðit, at Indriði skal eiga Þórbjörgu, ok skal hann hafa með henni fjóra tigu hundraða, ok skyldi þegar vera brúðkaupit at Ölfusvatni. Indriði skyldi sjálfr ábyrgjast, hversu þeim líkaði, er eigi váru við. Indriði lét þar eftir lið sitt, enn fór við þriðja mann, ok sókti Þórbjörgu heim í Botn. Hann fór Jórukleif ok svá til Grímsstaða, ok þaðan Botnsheiði, ok svá í Botn. Geirr var eigi heima. Þat mæltu margir menn, at Geirr mundi viljat hafa átt Þórbjörgu; enn ekki mælti hon þó í móti þessum málum, né at fara með Indriða. Þau fara nú þar til er þau koma til Ölfusvatns; er þá búit til brúðkaups. Grímkell fór til hofs Þórgerðar hörgabrúðar, ok vildi mæla fyrir ráðahag þeira Þórbjargar; enn er hann kom í hofit, þá váru goðin í busli miklu ok burtbúningi af stöllunum. Grímkell mælti: „Hví sætir þetta, eðr hvert ætli þér, eðr hvert vili þér nú heillum snúa?" Þórgerðr mælti: „Eigi munu vær til Harðar heillum snúa, þar sem hann hefir rænt Sóta bróður minn gullhring sínum hinum góða, ok gert honum marga skömm aðra; vil ek þó

heldr snúa heillum til Þórbjargar, ok er yfir henni ljós svá mikit, at mik uggir at þat skili með okkr; enn þú munt eiga skamt ólifat". Gekk hann þá í burt, ok var reiðr mjök goðunum. Hann fór heim eftir eldi, ok brendi upp hofit ok öll goðin, ok kvað þau eigi skyldu oftar segja sér harmsögur. Ok um kveldit, er menn sátu undir borðum, varð Grímkell goði bráðdauðr; ok var hann jarðaðr suðr frá garði. Alla fjárvarðveislu bar undir Indriða ok Illuga, því at Hörðr var eigi hér á landi. Ekki vildi Indriði skifta sér neinu af fjárvarðveislu eftir Grímkel, nema heimanfylgju Þórbjargar. Illugi tók við fjárvarðveislu þegar um haustit; enn um várit var skift fé við Sigríði, ok hafði hon land at Ölfusvatni, ok þótti góð húsfreyja.

20. Nökkurum vetrum síðar kom út Hörðr Grímkelsson á Eyrum ok Helga kona hans, ok Sigurðr Torfafóstri, Helgi Sigmundarson ok þrírtigir manna. Þá var Hörðr þrjátigi vetra at aldri. Hann hafði þá útan verit fimtán vetr í einu, ok orðit gott til fjár bæði ok virðingar. Illugi hinn rauði frá Hólmi kom til skips, ok bauð Herði til sín ok öllum hans mönnum, ok fór sjálfr í móti þeim ok gerði alt hit sœmiligasta til þeira. Hörðr tók því vel ok þótti stórmannliga boðit; fór Hörðr til Illuga með hálfan þriðja tög manna,

ok var þeim veitt mungát allan vetrinn með hinni mestu rausn, ok líkaði Herði allvel. Illugi bauð honum fé sitt alt, þat sem hann hafði við tekit. Hörðr kvað sér tíðara at heimta fé sitt at Torfa frænda sínum, ok kveðst mundu fara at finna hann. Síðan fór hann við tólfta mann ok kom á Breiðabólstað, ok hitti Torfa ok heimti fé sitt. Torfi kveðst eigi vita glöggt um fjárheimtur þær: „þvíat ek er ekki skyldr til at gjalda þér féit, ef þú ert verrfeðrungr“. Hörðr kvað þat enn lítt reynt, enn létst eftir fénu leita mundu. Síðan reið Hörðr á burtu, ok sagði Illuga, er hann kemr heim. Illugi bað Hörð vægja: „ok vænti ek at þá fari betr með ykkr, þvíat Torfi er vitr maðr ok grimmúðigr“. Hörðr kvað þat fjarri fara skyldu: „hefir hann ávallt illa til vár gert, enn aldri vel; vil ek þegar fara ok láta mönnum samna“. Hörðr reið ok samnaði mönnum um Akranes, enn Illugi samnaði fyrir neðan ok vestan, um Heynes og Garða til Fellsaxlar, ok um Klafastaði, enn Hörðr fyrir austan Kúludalsá. Þeir riðu upp um Miðfell, ok svá til Breiðabólstaðar. Torfi var úti ok fagnar þeim vel. Illugi leitaði um sættir, ok kvað þeim vera nauðsyn á at sættast, svá nánum mönnum. Torfi lét meiri ván, at Hörðr hefði rétt at tala: „mun hann ok verða mikilmenni“, segir hann; „miklu hefir

hann skjótara við brugðit; vil ek unna honum sætta ok hér landakostar; ek mun fá honum í hönd hér með jörðunni þrjá tigu kúa ok þrjá tigu hjóna; mun ek fá alt til bús þessi misseri; vil ek vita, hvat manni hann vill vera; hann skal ábyrgjast fé þat alt er hann tekr við, bæði lönd ok kvikfé“. Illugi kvað þetta vel boðit, ok þetta þá Hörðr, ok sættust at því. Þangat fór Hörðr búi sínu um várit, ok galt Illugi honum fé sín öll. Gagnsamt var bú Harðar; ól hann gest ganganda. Öngvir urðu til at leita á Hörð, enda var hann óáleitinn við aðra. Hann bjó þar tvá vetr.

21. Auðr hét maðr; hann bjó á Auðsstöðum gagnvert Uppsölum eðr heldr neðar, einrœnn maðr ok auðigr, kynlítill ok þó kífinn nökkut. Sigurðr hét son hans. Hann átti merhryssi móskjótt at lit tvö; honum þóttu hrossin góð. Illugi hinn rauði hafði gefit Herði stóðhross fimm saman, þá *er* hann fór burt frá Hólmi, svört öll at lit; þangat vöndust til merar Auðs hinar skjóttu, ok hlupu í burt ór högum sínum. Illa kveðst Herði þat þykkja, er Auði varð oflítit gagn at hrossum sínum. Fátt varð um frændsemi þeira Torfa. Ekki kepptu menn mjök við Hörð, enda átti hann gott eina við menn. Þá bjó Torfi á Uppsölum; hann hafði goðorð, ok

þótti ódæll ok illr viðskiftis. Annat sumar fór á sömu leið, at hross Auðs gengu í burt frá honum ok til hrossa Harðar. Hörðr bað fœra hrossin sín yfir fjallit, svá at eigi fyndi merar Auðs þau; svá var gert, ok fundu þó merar Auðs hrossin. Þat bar til um engiverk, at Sigurðr Auðsson kom heim frá stóðinu, ok hafði eigi getat náð hrossunum. Þá sendi Hörðr Helga Sigmundarson til at veita honum lið. Helgi fór með Sigurði ok var í illu skapi, ok kvað Auð einn valda slíkum spennum ok ónáðum. Enn er hann kemr til hrossanna, sér hann at sveinninn hefir sært hestinn. Þá mælti hann: „Þú munt vera ilt mannsefni, ok eigi skaltú mörgum góðum gripum spilla héðan af“. Hann vá þá sveininn. Litlu síðar kom Hörðr at ok mælti: „Þú ert illr maðr, er þú hefir drepit ungmenni eitt, ok þó saklaust; væri þat makligt, at ek dræpa þik; nú mun ek ekki því nenna, þóat þat væri betr, at þú lifðir eigi eftir slíkt óverkan; mun þetta vera upphaf ógæfu þinnar; er nú þat fram komit, er mér sagði hugr um, ok þat líkast, at svá nökkurn *v*eginn beri til, at þetta dragi okkr báðum til bana ok fleirum öðrum, með því öðru, sem þá berr til ok lagit vill verða“. Hörðr kastaði þá feldi á líkit, ok fór síðan heim fyrst; ok þegar litlu síðar fór Hörðr til Auðsstaða. Ok þá er

Hörðr gekk vestan í garð, þá gekk Auðr norðan í garð. Ok er þeir fundust, mælti Hörðr: „Þar hefir tekist illa, ok þó í móti mínum vilja, er son þinn var drepinn; nú vil ek selja þér sjálfdœmi, ok sýna þat, at mér þykkir þetta allilla vorðit, ok lúka þegar upp alt féit, ok munu þat flestir tala, at þér sé varla ván betri málaloka at svá vöxnu máli“. Auðr svarar: „Nú hefir ek hitt Torfa vin minn, ok selt honum málit, ok hefir hann heitit mér, at fylgja því til hinna fremstu laga, enda mætta ek þat allvel sjá, at þér kœmit hart niðr Breiðbœlingar“. Hörðr mælti: „Þú hefir þat illa gert, at rœgja okkr Torfa saman, ok nú skaltú þess gjalda“. Hann brá þá sverðinu Sótanaut, ok hjó Auð sundr í tvá hluti, ok húskarl hans. Svá var Hörðr þá reiðr orðinn, at hann brendi bœinn ok alt andvirkit, ok tvær konur, er eigi vildu út ganga. Enn er Torfi spurði þetta, kvað hann engan slíks fýst hafa: „at gera slík ódœmaverk við vini sína“, enn þó Hörð eigi gott af eyrum at leiða; ok er hann spurði, at Hörðr var eigi heima, fór hann heiman til Breiðabólstaðar stefnuför, ok stefndi málunum til alþingis; fór heim síðan. Enn er Hörðr spurði þetta, sendi hann Helga suðr til Indriða mágs síns, ok bað hann ríða til þings, ok svara málum sínum ok bjóða sættir; hann kveðst eigi geta af sér *fengit*

fyrir fjandskap Torfa, at bjóða neinar sættir sjálfr. Helgi fór ok hitti Indriða, ok segir honum orð Harðar. Indriði svarar: „Ek hefi heitit Illuga rauða at fara til Kjalarnessþings, enn bjóða vil ek Herði hingat til mín". Helgi svarar: „Minni nauðsyn mun þér at fara til Kjalarnessþings, enn at svara fyrir mág þinn jafnröskvan, ok muntú vera skauð ein". Þórbjörg mælti: „Þetta væri órlausn nökkur, ef dugandi maðr fœri með erindum, enn nú kann vera at engi verði; hefir ok þessi ógæfa af þér hlotist". Helgi fór heim, ok sagði ekki Herði frá heimboðinu Indriða, enn kvað hann ekki lið honum veita vilja. Herði fannst fátt um ok kvað vísu:

Minn varð mágur hranna
mér, ok svá's hann flerum
einum illr at reyna
ells í málafellum.
Þórgrímu réð heldr heima
hvarflauss vera arfi;
oss er stála stýrir
stríðr, enn verri síðar.

Ok er menn kómu til þings ok dró at dómum, þá spurði Torfi, ef nökkurr vildi fébótum upp halda fyrir hönd Harðar. „Mun ek", segir hann, „taka fébœtr, ef nökkurr vill bjóða; enn eigi nenni ek at kasta máli þessu niðr undir fœtr mér". Eingi kómu svör á móti, ok urðu þeir Hörðr sekir og Helgi báð-

ir. Enn er Hörðr spurði sekt sína, kvað hann vísu:

Gera réð geymir stórra
gullhringa á alþingi
ósa enn at vísu
elds fægi útlægan
um hyski heiðar þoska
ok hjör*r*unna miskunnar
— oss es engi at þessu
ótti — grettis sótta.

Ekki fundust þeir Torfi þá um sinn.

22. Litlu síðar fór Hörðr í Botn með alt sitt til Geirs fóstbróður síns. Hörðr brendi áðr öll hús á bœnum ok svá hey; hann kvað Torfa lítit skyldu þar féna. Þá hafði Hörðr sextán vetr ok tuttugu, er hann fell í útlegð ok hann fór í Botn. Öll hjón hans fóru með honum ok fylgdarmenn til Geirs, ok höfðu þar setu. Þat var einn dag, at Torfi kvað vísu þessa:

Víst man Torfi treysta*st*,
tandrauðra Níl-sanda
hæðinn höldr, at ríða
heim í Botn at gotnum;
hreytar get'k at viðrnám veiti,
vargi trú'k at þegnar bjargi,
ef jafnmargir meiðar törgu
mætti finnast hér inni.

Þeim varð kostnaðarsamt þau misseri, þvíat minni urðu tilföng enn þurfti, enn Geirr gáði nú verr búsýslu enn áðr. Hjuggust þá upp

kvikféin, svá at um sumarit eftir fœddi varla búféit fólkit. Um haustit eftir váru upp höggvin öll kvikféin, gjörsamliga, útan fár einar kýr, ok einn morgin um vetrinn fyrir jól tók Geirr á fótum Helga; hann stóð upp skjótt, ok fóru þeir yfir háls til Vatnshorns í Skorradal; bóndi var eigi heima; hann var at brúðkaupi á Lundi í Reykjardal at Kolls. Geirr mælti: „Nú mun verða at afla til bús, þannig sem verða má ok skaltú gera annaðhvárt, at halda vörð eða ganga í fjós". Helgi kaus at halda vörð. Geirr gekk þá inn í fjósit ok leysti upp nautin; tveir menn váru á heystáli ok tefldu, ok brann þar ljós. Þá mælti annarr þeirra: „Hvárt eru laus nautin í fjósinu?" Annarr þeira kvað konur mundu valda, ok hafa eigi bundit nautin. Ferr nú annarr þeira útar undir dyrnar; ok er Geirr sá þat, hljóp hann at ok vá þann; ok er þeim dvelst, er fyrri fór, ferr annarr, ok er hann kom í hlöðudyr, hafði hann slíka för sem hinn fyrri; vá Geirr ok þenna. Síðan leiddu þeir á burt yxni sjau vetra gamalt. Ok er þeir kómu heim í Botn, líkaði Herði allilla, ok kveðst á burt skyldu, ef þeir vildi stela: „þykki mér", segir hann, „miklu ráðligra at ræna, ef eigi má við annat vera". Geirr bað hann eigi við sik skilja fyrir þessa sök: „skaltú einn öllu ráða okkar á milli". Ok svá

var, at Hörðr fór eigi á burt. Enn er konur kómu í fjós at Vatnshorni, þótti þeim undarligt, er naut öll váru laus; ætluðu þær nautamenn sofa mundu; bundu þær nautin; enn er þær kómu at hlöðudyrum, fundu þær þá þar dauða; váru bónda þá orð send; kom hann heim; var fjölrœtt um þenna hlut. Eigi vildi Hörðr láta neyta yxnisins, fyrr enn maðr var sendr til Vatnshorns, at segja hit sanna um ferðir Geirs. Segja þat ok nökkurir menn, at Hörðr muni hafa bœtt bónda at Vatnshorni fyrir menn sína ok yxni, ok því muni hann þetta mál ekki síðan kært hafa.

23. Kolgrímr hinn gamli, son Álfs hersis ór Þrándheimi, bjó á Ferstiklu í þenna tíma; hann var landnámsmaðr. Hans son var Þórhallr, faðir Kolgríms, föður Steins, föður Kvists, föður Kala. Kolgrímr sendi orð Botnverjum, at þeir ætti saman knattleika ok sköfuleika á Sandi; þeir játuðu því. Tókust nú upp leikar ok heldust fram yfir jól. Gekk þeim Botnverjum oftast verr, þvíat Kolgrímr stillti svá til, at Strendir urðu sterkari í leikinum. Mikit lögðu Botnverjar til skó sér, er þeir gengu oft; var þá skorin yxnishúðin til skœða. Þykkir mönnum sem Kolgrímr hafi viljat forvitnast um yxnishvarfit, ok því hafi hann leikana lagit. Þóttist hann þá kenna yxnishúðina á fótum þeim; váru þeir þá kall-

aðir yxnismenn. Fengu þeir þá enn harðleikit; töluðu þeir þá um, er þeir kómu heim, at þeir þœttist harðleikit fá, ok kváðust upp mundu gefa brátt leikana. Hörðr mælti hart við þá ok kvað eigi þá meðalklœkismenn vera, ef þeir þyrði eigi at hefna sín. „Ok eru þér“, segir hann, „til illgjörða einna búnir“. Þá váru þeir komnir til Harðar Þórðr köttr ok Þórgeirr gyrðilskeggi, sekr maðr. Nú lét Hörðr gera sér hornsköfur um nóttina. Þá váru allir búnir, at fara til leiks þegar, er Hörðr fór, þótt áðr væri nökkut stirðir. Önundr Þórmóðsson af Brekku var í móti Herði skipaðr, vinsæll maðr ok ramr at afli. Sjá leikr var allharðr. Enn áðr kveld kœmi, lágu dauðir af Strandverjum sex menn, enn enginn af Botnverjum. Fóru nú heim hvárirtveggju. Önundi fylgdu allir þeir, er útan váru af Strönd. Enn er þeir kómu skammt inn frá Brekku, þá bað Önundr þá fara fyrir. „Enn ek vil“, segir hann, „binda skó minn“. Þeir vildu ekki frá honum ganga. Hann settist niðr, ok heldr hart; í því dó hann, ok er þar jarðaðr. Þar heitir nú Önundarhóll. Ekki váru mál þessi sótt á hönd Herði né hans mönnum. Þórsteinn gullknappr bjó þá á Þyrli, grályndr ok undirförull, slœgvitr ok vel fjáreigandi. Enn Þórvaldr bláskeggr bjó á Sandi, gildr bóndi ok mikill fyrir sér.

24. Refr hét maðr, Þórsteinsson, Sölmundarsonar, Þórólfssonar smjörs. Hann bjó á Stykkisvelli í Brynjudal; hann var goðorðsmaðr ríkr ok garpr mikill. Hann var kallaðr síðarmeir Refr hinn gamli. Þórbjörg katla hét móðir hans; hon bjó í Hrísum; hon var fjölkunnig mjök, ok hin mesta galdrakona. Kjartan hét bróðir Refs; hann bjó á Þórbrandsstöðum, mikill maðr ok sterkr, ok illa skapi farinn, ójafnaðarmaðr um alla hluti; því var hann furðu óvinsæll af alþýðu manna. Ormr hét maðr, Hvamm-Þórisson, vinsæll maðr ok smiðr mikill. Þessir menn allir váru í móti Botnverjum. Þat spyrja þeir Hörðr af þingi um sumarit, at menn ætla at samnast saman ok drepa þá, ok þykkjast þá sjá, at kvikfé váru höggvin, at þá mundi verða at ræna. Geirr bað þá virki gera, ok kvað þá seint mundu sœkjast. Hörðr kveðst ætla, at þeim mundi matr setinn: „ok vil ek fara láta í hólm þann, er hér liggr fyrir landi á Hvalfirði, fyrir Bláskeggsárósi, fyrir útan Dögurðarnes; *sá* hólmr er sæbrattr ok víðr sem mikit stöðulgerði“. Þangat fóru þeir um þing með alt sitt; þeir tóku ferju mikla ór Saurbœ frá Þórsteini öxnabrodd, til fulltingjar sér, enn sexæring frá Þórmóði af Brekku, enn selabát feræðan frá Þórvaldi bláskegg. Þeir gerðu sér skála mikinn, ok horfði annarr endi í

landnorðr, enn annarr í útsuðr, ok váru dyr á miðjum skálavegg til vestrs. Allt stóð skálinn suðr á hamarinn; enn ganga mátti fyrir norðan milli klifs ok dyra, þeira sem á gafli váru; norðan at eins var þá ágengt; enn vestr frá skálanum váru leynigrafir. Þau váru lög þeira: at hverjum manni skyldi fyrir bjarg kasta, ef þrem náttum lengr lægi; allir skyldu skyldir at fara, hvert sem Hörðr vildi eðr Geirr, ef þeir væri sjálfir í för; skift var verkum með þeim. Öll váru hús upptekin í Botni at viðum ok flutt út í Hólm. Sá hólmr er nú kallaðr Geirhólmr; tók hann nafn af Geir Grímssyni. Áttatigir manna annars hundraðs váru í Hólmi, þá er flestir váru, enn aldri færri enn á hinum átta tigi, þá er fæstir váru. Þessir váru nefndir: Hörðr ok Helga jarlsdóttir, kona hans, Grímkell son þeira ok Björn; hann var tvævetr; Geirr ok Sigurðr Torfafóstri Gunnhildarson, Helgi Sigmundarson, Þórðr köttr ok Þórgeirr gyrðilskeggi; hann var einna tillagaverstr af öllum Hólmverjum ok fýsti allra illvirkja. Þangat drifu nær allir óskilamenn, ok svörðu eiða þeim Herði ok Geir, at vera þeim hollir ok trúir, ok hverr þeira öðrum. Þórgeirr gyrðilskeggi ok Sigurðr Torfafóstri fluttu vatn frá Bláskeggsá við tólfta mann, ok fyldu selabátinn af vatni ok

heltu í ker þat, er var út í Hólmi. Leið nú svá fram um hríð.

25. Þórbjörg katla hœldist um þat, at hon kvað aldri Hólmsverja sér mundu mein gera; svá treysti hon fjölkyngi sinni. Ok er þeir spurðu þetta í Hólm, kveðst Geirr vilja reyna þat, ok bjóst heiman við tólfta mann eftir þing; Þórðr köttr fór með honum. Enn er þeir kómu í dalinn, sá þeir at fé var rekit norðr um fell, er stendr á milli Brynjudals ok Botns. Geirr lét tvá varðveita ferjuna; Þórðr köttr sat á hálsi ok helt vörð. Enn er Þórbjörg katla kom út, varð hon vís af fjölkyngi sinni ok framvísi, at skip var komit frá Hólmi. Hon sœkir þá sveipu sína, ok veifði upp yfir höfuð sér; þá gerði myrkr mikit at þeim Geir. Hon sendi þá orð Ref syni sínum, at hann safnaði mönnum. Þeir urðu saman fimtán, ok kómu at Þórði ketti óvörum í myrkrinu, ok tóku hann höndum ok drápu, ok er hann grafinn í Kattarhöfða neðanverðum. Þeir Geirr kómust til sjávar; þá tók af myrkrit, ok sá þeir þá gerla, ok réðu þeir Refr til ok börðust. Allir menn váru drepnir, þeir sem Geir fylgdu, enn þrír af Ref. Geirr komst á skip, ok svá til Hólms, ok var sárr mjök. Hörðr hafði ferð hans mjök í spotti, ok kvað Kötlu enn ekki hafa í móti tekit. Helga var góðr læknir, ok grœddi hon

Geir at heilu. Ótti var mönnum í Hólmi at þessu. Ok þegar er sár Geirs váru bundin, sté Hörðr á skip með tólfta mann, ok fór þegar inn til Brynjudals, ok kveðst enn vilja reyna Kötlu; tveir gættu skips, enn tíu fóru at sœkja féit. Katla skók þá enn sveipu sína, ok gerir orð Ref, ok kvað nú vera slæg í at hitta Hólmverja: „er sá er nú fyrir þeim hinn hárfagri maðr, er mestr garpr þykkist vera". Refr kom við hinn sétta mann. Ekki fal sýn fyrir Herði af göldrum Kötlu, ok fóru þeir leið sína sem þeir höfðu ætlat, ok hjuggu á skip sitt, til þess er þeir höfðu fullfermt, svá at Refr horfði á ok hans menn; ok fluttu síðan út í Hólm, ok skildi svá með þeim.

26. Enn er mjök leið á sumarit, fór Hörðr við fjórða mann ok tuttuganda til Saurbœjar, þvíat Þórsteinn öxnabroddr hafði hœlst um þat, at Skroppa, fóstra hans fjölkunnig, mundi svá geta gert, at honum yrði ekki mein at Hólmverjum, með fjölkyngi sinni. Ok er þeir kómu at landi, varðveittu sjau skip á floti, enn sjaután gengu upp. Þeir sá griðung mikinn á melnum upp frá naustum. Þeir vildu glettast við hann, enn Hörðr vildi eigi þat. Tveir menn af liði Harðar snöru í móts við griðunginn, ok brugðu á sitt ráð; boli brá við hornunum í hvárttveggja sinn; annarr þeira stefndi á síðuna, enn annarr í höfuðit;

spjótit hvárstveggja fló aftr, ok fyrir brjóst þeim, ok höfðu báðir bana. Hörðr mælti: „Hafi þér ráð mín, því at eigi er hér allt sem sýnist“. Nú koma þeir á bœinn; Skroppa var heima ok dœtr bónda, Helga ok Sigríðr, enn Þórsteinn var í seli í Kúvallardal; þat er í Svínadal. Skroppa lauk upp öllum húsum; hon gerði sjónhverfingar, því at þar sem þær sátu á palli, sýndist þeim standa eski þrjú. Menn Harðar töluðu um, at þeir vildu brjóta eskin; Hörðr bannaði þat. Þeir fóru þá norðr frá garði, ok vildu vita, ef þeir fyndi fé nökkut. Nú sá þeir, hvar gyldr ein rann með tveim grísum norðr ór garði; þeir kómust fyrir hana. Þá þóttust þeir sjá mannfjölda mikinn fara á móti sér með spjótum ok alvæpni; ok nú skekr gylta norðan hlustirnar með grísum sínum. Geirr mælti: „Förum til skips; vær munum hér eiga við liðsmun“. Hörðr kvað hitt ráð, at renna eigi svá skjótt at öllu óreyndu. Í því tók Hörðr upp stein mikinn, ok laust gyltina til bana; ok er þeir kómu at, sá þeir, at þar lá Skroppa dauð, enn dœtr bónda stóðu uppi yfir henni, þar at grísirnir höfðu sýnst. Nú sá þeir þegar at Skroppa var dauð, at þetta var nautaflokkr, er í móti þeim fór, enn öngvir menn; þetta sama fé ráku þeir til skips ok drápu, ok hlóðu ferjuna af slátri. Geirr tók á burt Sigríði

nauðga, ok fóru síðan útí Hólm. Skroppa var jörðut inn frá Saurbœ, á milli ok Ferstiklu, í Skroppugili. Þórsteinn gullknappr sat í friði fyrir Hólmverjum, þvíat þeir höfðu sætst á laun, at hann skyldi flytja alla einhleypinga í Hólm, ok segja þeim allar vælar landsmanna. Hann hafði unnit þeim eiða, at halda þetta allt ok svíkja þá í engu; enn þeir höfðu heitit honum at ræna þar ekki.

27. Um vetrinn fyrir jól fóru þeir tólf saman í Hvamm til Orms á náttarþeli; Ormr var eigi heima; hann var farinn nökkut at erendum sínum. Bolli hét þræll hans, er annaðist um bú ávallt er Ormr var eigi heima. Þeir brutu upp útibúr, ok báru út vöru ok mat; þeir tóku kistu Orms, er gripir hans váru í, ok fóru með þetta allt á burtu. Bolla þótti sér illa tekist hafa, er eigi var vakat yfir útibúrinu; hann kveðst skyldu ná kistunni af Hólmverjum, eðr fá bana ella, ok bað þá segja bónda, at hann væri við átjánda mann at naustum hina fjórðu nótt þaðan, ok léti hljótt yfir sér. Bolli býst nú; hann hafði slitna skó ok vöruváðarkufl. Hann var í Brynjudal hina fyrstu nótt, ok þó eigi at bœum. Hann fór til Þórsteins gullknapps, ok nefndist Þórbjörn; sagðist vera sekr maðr, ok kveðst vildu út til Harðar, ok koma sér í sveit með honum. Þórsteinn gullknappr flutti

hann úti Hólm, ok er þeir Hörðr ok Geirr sá manninn, leitst þeim eigi einn veg báðum. Geir þótti ráð at taka við honum, enn Hörðr kveðst ætla njósnarmann. Geirr réð þó, ok sór hann þeim áðr eiða enn þeir tóku við honum. Margt sagði hann þeim af landi, ok kvaðst þó vera syfjaðr; hann lagðist niðr ok svaf um daginn. Þeir Geirr kómu eigi upp kistunni, ok spurðu Þórbjörn, hvert ráð hann legði til. Þórbjörn kvað þat ekki vant. „Er þar ekki í“, sagði hann, „útan smíðartól bónda“; kvað Ormi þat eitt mein þykkja í ráni þeira Hólmverja, er tólakista hans var í burtu. „Enn ek var þá“, segir hann, „at Mosfelli, er ránit spurðist; mun ek fœra honum kistuna, ef þér vilit“. Lítil slœgja þótti Geir í vera um kistuna, með því at ekki væri í, nema smíðartól ein. Tvær nætr var Þórbjörn þar, ok taldi um fyrir þeim, at þeir léti lausa kistuna. Ekki var Herði um, at þeir hefði nökkur ráð Þórbjarnar; kvað þau mundu illa gefast. Geirr vildi þó ráða, ok fóru þeir sex saman um nátt til nausta Orms; þeir báru þá kistuna á land, ok upp í naustit, ok settu undir húfinn á skipi Orms. Þá kallaði Þórbjörn, at menn skyldu upp standa, ok taka þjófana. Þeir hlupu þá upp, er fyrir váru, ok sóttu at þeim. Geirr greip þá einn árarstubba, ok barði á tvær hendr, ok

varðist hann þá allröskliga. Geirr náir þá skipi sínu; fjórir menn létust af Geir. Ormr tók ferju, ok röru eftir Geir. Hörðr tók til orða heima í Hólmi: „Þat er líkara, at Geirr þurfi manna við, ok eigi þykkjumst ek vita, hvé Þórbjörn sjá hefir gefist honum?“ Tók hann þá skip, ok rœr inn á fjörð; kemr nú at eltingum þeira Orms ok Geirs; snöri þá Ormr skjótt undan ok at landi. Geirr fór útí Hólm með Herði. Ormr gaf síðan Bolla frelsi ok land á Bollastöðum ok öll búsefni. Bjó hann þar síðan, ok varð auðigr maðr ok ófælinn.

28. Eftir þing um sumarit fóru þeir Hörðr ok Geirr við fjórða mann ok tuttuganda á ferju einni einn aftan, ok lendu í Sjálfkvíum, fyrir dyrum at Hólmi. Þeir létu sex gæta skips, enn átján gengu upp. Þeir ráku fé ór Akrafelli. Hörðr sá at maðr gekk út at Hólmi í skyrtu ok línbrókum; þat var í sólarupprás. Hörðr kendi þar Illuga, þvíat hann var allra manna skygnstr. Nú varð Illugi varr við ferð þeira, ok sendi þegar menn í Garð ok á Heynes, ok svá til Kúvallarár, at samna mönnum. Hann réð ei*gi* fyrri til við þá, enn hann hafði þrjátigu manna. Ok er Hörðr sér manna-safnaðinn, bað hann Geir kjósa, hvárt hann vildi, drepa féit ok gera til ok ferma skipit, eðr vill hann verja Illuga ok hans

mönnum, svá at þeir kœmist ekki til. Geirr kveðst heldr vilja gera til féit, enn eiga við Illuga. Hörðr mælti: „Nú kaustú þat, er mér þótti miklu betra; em ek ok þessu vanari; mun ek verja þeim við tólfta mann, ok skulu vér vera ávallt jafnmargir, enn þér skulut vera því færri, sem féit gera til, sem nökkurir falla af oss“. Urðu þeir þá fjórtán, er fénaðinn gerðu til. Nú tókst atlagan með þeim Herði ok Illuga; var þat at frágørðum, hversu röskliga at Hörðr varði kvíarnar, þvíat þeir Illugi sóttu hart at. Einart söfnuðust menn at Illuga, svá at þeir urðu alls um síðir fjórirtigir manna; enn þeir Hörðr urðu tólf saman; urðu nú menn hans mjök sárir, þvíat liðsmunr var mikill. Sigurðr Torfafóstri dugði allhraustliga sem hann var ávallt vanr: Helgi Sigmundarson varðist ok karlmannliga. Þórgeirr gyrðilskeggi hlóð ferjuna; Geirr var eigi handseinn at drepa féit, ok gera til eftir. Níu fellu af Herði, áðr en ferjan var hlaðin; enn er þeir stigu á skip, sóttu hinir hart at, landsmennirnir, ok fellu þá sex menn af Herði, áðr enn þeir létu skipborðit gæta sín. Hörðr varð sárr af bryntölli; allir váru nökkut sárir. Illugi lætr þá samna skipum; enn þeir Hörðr höfðu meitt öll stór skip. Landnyrðingr stóð í móti þeim Herði. Þeir bundu þá sár sín, ok röru með hinu nyrðra landi,

um Katanes ok Kalmansárvík. Þeir lögðu farminn á eitt sker, þvíat veðr bægði þeim. Geirr vildi þar eftir vera ok einn maðr með honum; enn Herði þótti þat fólska, at hætta sér þar. Hörðr helt ferjunni inn á fjörðinn; þá hvíldust þeir, þvíat þeir höfðu mjök hlaðit, þóat snúit væri þeim. Þeir Illugi sœkja þá eftir þeim Herði fast, enn þeir halda framfyrir nesit. Þá gaf Hörðr nafn nesinu ok kallaði Katanes, þvíat honum þótti þar margr kati fyrir fara. Þegar þeir Illugi koma eftir, sœkja þeir þegar at þeim. Hörðr mælti þá: „Hart sœkir þú eftir, mágr, ok þetta bauð mér fyrir löngu hugr, sem nú er fram komit“. Illugi mælti: „Mikit hafi þér ok til gert“. Þá gerðist atsókn hörð. Hörðr varði öðrumegin ferjuna, enn sex öðrumegin. Litlu síðar kómu Hólmverjar á þrimr skipum, ok hlaupa þegar á ferjuna. Þá lætr Illugi undan síga, enn þeir elta hann út eftir firði. Brandr hét maðr, son Þórbjarnar kolls undan Miðfelli; hann kom at Geir í skerinu, ok barðist við hann ok drap þann, er honum fylgdi. Geirr varðist vel, enn Brandr var við sjaunda mann. Þá kom Hörðr at í því, ok kvað Geir hafa farit eigi fjarri því, sem hann gat til; þá flýði Brandr. Þeir lögðu eftir honum ok drápu hann; þar heita nú Brandsflesjar inn frá skerinu, — þat er fyrir austan

Kalmansá, — ok fimm menn aðra, hinn sétti komst undan. Enn þeir Hörðr ok Geirr fluttu allt fangit til Hólms. Hörðr kvað þá vísu:

Flóðs hafði felda áðan
fimtán viðu mána —
tótta var Týr á sættir
trauðr — Illugi hinn rauði;
heldr réð Geirr at gjalda
grimmúðigr þá rimmu;
nú fellu af veiti vella
vargfœðar jafnmargir.

Leið nú af sumarit.

29. Annan vetr eftir jól fóru þeir Hörðr ok Geirr ok fjórirtigir manna upp Álftarskarð, ok svá í Svínadal, ok þaðan í Skorradal, ok lágu í leyni um daginn, enn fóru ofan til sauðhúsa um nóttina, ok ráku þaðan í burt um morguninn áttatigu geldinga, er Indriði átti, upp hjá Vatni. Þá gerði snæfall mikit, ok gørningaveðr móti þeim; þá mœddust forustusauðir, er þeir kómu undir fjallit, ok vildu þeir Geirr þá láta eftir sauðina; enn Hörðr kvað þat lítilmannligt, þóat nökkur snæskafa væri eðr lítit mugguveðr í móti. Hörðr tók þá forustusauðina, sinni hendi hvárn, ok dró svá upp fjallit; varð þat slóð mikil; þeir ráku þar í annat féit; því heitir þar geldingadragi síðan. Enn er þeir kómu í Svínadal, var þar enginn snjór; fóru síðan til skips síns, ok drápu þar féit; þar heitir síðan Gorvík; fara

nú útí Hólm. Leið nú af vetrinn. Um várdaga fara þeir Hörðr ok Geirr ok Sigurðr Torfafóstri, Helgi ok Þórgeirr gyrðilskeggi með sextigu vígra karla. Þeir fóru norðr Álftarskarð til Indriðastaða, ok leyndust þar í skógum, þar til er naut váru rekin til haga. Svartr hét sá, er fénu stýrði, ok sveinn lítill með honum. Þeir Hörðr fóru til nautanna ok ráku fyrir vestan Vatn; Svartr fór ok með. Þeir fóru um Geldingadraga í Svínadal; þar drápu þeir Svart; síðan fóru þeir at sofa þar uppi í dalnum. Sveinninn vísaði aftr nautunum meðan þeir sváfu. Hörðr vakti ok sá undan skildi sínum; hann lét sveininn fara leiðar sinnar, ok mælti til hans: „Far þú nú, sveinn, þvíat betr er þat komit er systir mín hefir, enn þeir Hólmverjar“. Heim kom sveinninn, ok sagði Þórbjörgu orð Harðar, ok kvað skaða mikinn at slíkum manni: „ok gerði hann vel við mik, enn menn hans drápu Svart“. Engu svaraði hon sveininum. Því heitir þar nú Kúhallardalr, at nautin hölluðust þar frá þeim. Geirr vaknar, ok vildi fara eftir nautunum; enn Hörðr kvað þat eigi skyldu. Síðan safna þeir um Svínadal svínum bœnda, ok ráku ofan á sandinn, ok drápu þar svínin ok lögðu á skip; heitir þar nú Svínasandr; fóru síðan útí Hólm.

30. Um alþingi um sumarit fóru þeir

Hólmverjar inn til Dögurðarness. Þeir fóru Síldarmannagötu til Hvamms í Skorradal, ok tóku yxn Þórgrímu smiðkonu við Skorradalsvatn fyrir sunnan, ok ráku suðr á hálsinn. Einn var apalgrár uxinn; hann viðraði mjök; hann hljóp aftr í hendr þeim, ok svá hverr at öðrum, ok útá vatnit, ok lögðust yfir þar er mjóst var, ok gengu síðan heim í Hvamm. Hörðr mælti þá: „Mikit er um kyngi Þórgrímu, at fénaðr skal eigi sjálfr mega ráða sér". Þórgríma hafði sofit, ok vaknaði vánum bráðara, ok sá út; hon leit uxana váta, ok mælti þá: „Hart hefir yðr nú boðit verit, enn laust heldu garparnir nú". Hörðr spurði nú félaga sína, hvárt þeir vildi nú ekki breyta um hagi sína og athafnir: „þykki mér", segir hann, „illt ráð várt at svá búnu, at vér lifum við þat eitt, er vér rænum til". Þeir sögðu, at hann mundi mestu um ráða. „Þá vilda ek", segir hann, „at vær færum til kaupmanna í Hvítá, ok gerðum þeim tvá etjukosti: at þeir gæfi upp skipit við oss, eðr vær munum drepa þá ella". Geir kveðst þessa albúinn: „enn þó vil ek áðr at vér brennum inni Torfa Valbrandsson ok Koll at Lundi, Kolgrím hinn gamla, Indriða ok Illuga". Hörðr mælti: „Minna mun fram koma um stórræði yðar, ok er hitt líkara, at vér verðum allir drepnir, sakir þess at menn munu eigi þola oss svá

mikinn ójöfnuð sem vér bjóðum“. Fleiri váru þeir, er löttu at fara til skipsins, enn fýstu illvirkja, útan Sigurðr Torfafóstri. Hörðr mælti: „Þat mun verða fram at koma, sem ætlat er, ok búit at ei*gi* sé hœgt við at gera; enn firr er þat mínu skapi, at liggja í þessum illvirkjum lengr“. Aftr fóru þeir í Hólm hina sömu nótt ok váru heima þrjár vikr. Síðan fóru þeir til lands, áttatigir manna. Hörðr kveðst þá vilja, at þeir brendi inni Illuga eðr Indriða: „þar sem þeir hafa einart“, segir hann, „mér í móti verit, enn aldri með, í svá miklum nauðum sem ek hefi staddr verit“. Þeir fóru um nóttina í Svínadal, ok lágu þar í skógum um daginn, enn aðra nótt fóru þeir í Skorradal, ok leyndust þar.

31. Þá nótt hina sömu, er Hörðr fór ór Hólmi, dreymdi Þórbjörgu á Indriðastöðum, at áttatigir varga rynni þar at bœnum, ok brynni eldr ór munni þeim, ok væri einn í hvítabjörn, ok þótti hann heldr dapr, ok dvöldust nökkura stund á bœnum, ok runnu síðan vestr ór garði á hól nökkurn, ok lögðust þar niðr. Enn Indriði sagði þat vera hugi Hólmverja til sín. Þórbjörg kveðst ætla, at þeir mundu vera sjálfir, ok koma þar brátt. Hon bað Indriða veita heim brunnlœk ok þekja yfir, þvíat hon kveðst vera berdreym. Svá var nú gert. Þórbjörg lét gera reykháfa stóra;

hon lét bera fé upp á þvertré, þvíat vatn stóð í miðjum veggjum; hon hafði ok ekki svá mannfátt fyrir. Litlu síðar kómu þeir Hörðr; gekk hann at durunum upp ok fór fyrir liðinu; hann drap á dyr. Þórbjörg gekk til hurðar ok heilsaði vel Herði, ok bauð honum til sín ok virktaliði hans; vildi hon at hann skildi við harkalið þat, ok kvað marga mundu verða honum þá at liði. Hörðr bauð henni út á völl til sín, ok kvað hana skyldu velkomna hjá sér, ef hon skildi við Indriða. Hon kvað þat verr sama, ok létst eigi mundu við hann skilja. Síðan drógu þeir viðköst at dyrum, ok lögðu eld í bœinn; enn þeir vörðu með vatni, sem fyrir váru; þeim sóttist illa. Þat undraðist Geirr. Hörðr mælti: „Þat get ek, at systir mín hafi ráð til gefit um vatnsrás þessa“. Þeir fóru at leita ok fundu lœkinn, ok veittu af, enn þó var nóg vatn í bœnum, svá hafði mikit innhlaupit áðr. Hörðr sá, at maðr stóð í einum reykháfnum ok helt á boga. Hörðr skaut þann mann með gafloki til bana. Eftir þat sá Hörðr fara lið at bœnum, er Þórbjörg hafði eftir sent. Geirr kvað þá mundu verða undan at leita; ekki latti Hörðr þess; hurfu þeir síðan frá. Engin fellu þar hús ofan. Fjöldi manna kom til Indriðastaða. Heim fóru Hólmverjar, ok sátu nú um kyrrt um stund.

32. Bœndr lögðu fund á Leiðvelli við Laxá hjá Grunnafirði, at eigi fœri svá lengr fram, at þeim Hólmverjum þyldist öll illvirki, þau er þeir gerði. Öllum heraðshöfðingjum váru orð send, at þeir kœmi til þessarrar stefnu ok öllum bœndum ok griðmönnum. Enn er Indriði bjóst til fundarins, spurði Þórbjörg, hvert hann ætlaði at fara. Hann sagði henni. „Þá vil ek fara með þér“, segir hon, „þvíat þú mátt vita, at ek er þér trú“. Eigi vildi hann at hon fœri til fundarins, ok kvað henni ekki gaman mundu vera í því, at heyra hvat þar er mælt. Hon kveðst þat þykkjast vita. Síðan reið Indriði til fundarins. Litlu síðar lét Þórbjörg söðla sér hest, ok fór með annan mann til stefnunnar. Þar var fyrir mannfjöldi mikill ok háreysti mikit. Enn er hon kom, drap klukku þeira hljóð ok þögnuðu allir. Hon mælti þá: „Vita þykkjumst ek framferði yðvart ok ætlan, enn ekki skal því leyna yðr, sem mér býr í skapi, at ek skal verða þess manns bani eðr láta verða, sem Hörð bróður minn vegr“. Síðan ríðr hon á burt. Á þessu þingi var Torfi Valbrandsson, Kollr frá Lundi, Indriði, Illugi, Kolgrímr, Refr ok Þórsteinn öxnabroddr ok Ormr ór Hvammi, ok margir aðrir heraðshöfðingjar. Torfi mælti þá: „Einsætt er mönnum þeim, sem hér eru við staddir, ok verða allir at því samráða, at

taka þessa vendismenn af lífi, eðr munu þeir gørvir fyrst alránir sem næstir eru, enn síðan allir aðrir heraðsmenn; megu þér þat sjá, at þeir munu eigi öðrum hlífa, er Hörðr vildi brenna inni mága sína; snúum brátt at nökkuru ráði góðu, svá at engin njósn komi þeim; er þetta öllum hit mesta nauðsynjaverk". Illugi lét meiri illvirki af þeim standa, enn svá mætti vera; kvað þar saman komit hit versta fólk: „mun ek þar öngvar tengdir virða; höfum vær svá spurt til þeira, at þeir hafi oss slíkan hlut ætlat sem Indriða". Kolgrímr kvað þá mestan kulda af kenna, er næstir eru, enn þó ekki langt at bíða áðrenn aðrir ætti slíkt fyrir höndum, þótt firr sæti. Slíkum orðum mælti hverr at öðrum. Refr kvað þat eitt til liggja at maðr væri gørr útí Hólm, sá er þeim sverði eiða, at ekki væri í svikum við þá, ok segi, at þat væri vili allra landsmanna, at þeir fœri í burt ór Hólmi, hvert sem þeir vildi, ok væri þá sáttir hvárir við aðra. Torfi var at þessu mestr upphafsmaðr, um ráðagørð þessa ok þat með, at hann biðr þá þegar ríða um nóttina inn til fjarðar, svá at eigi yrði Hólmverjar varir við: „þvíat mér sýnist", segir hann, „sumir grunsamligir á Ströndinni". Þeir riðu þegar um nóttina. Þeir átu dögurð um morguninn eftir á nesi því framanverðu, er þeir kölluðu Dögurðarnes

síðan. Þann morgin hinn sama sóttu þeir vatn Þórgeirr gyrðilskeggi ok Sigurðr Torfafóstri, tólf saman á skútu einni. Hólmverjar vissu öngvar vánir til mannsafnaðar eðr nökkurra svika við sik.

33. Enn er landsmenn urðu varir við ferð þeira Sigurðar, þá sendu þeir Koll Kjallaksson við fjórða mann og tuttuganda; ok er þeir fundust, flýði þegar Þórgeirr gyrðilskeggi við sjaunda mann; enn Sigurðr Torfafóstri bjóst til varnar við fimta mann, ok varð þar allhörð atlaga; varðist Sigurðr þá enn allhraustliga, þvíat hann var bæði sterkr ok vápnfimr. Þar til börðust þeir, at fallnir váru allir félagar Sigurðar; enn hann var þá enn ekki sárr. Þórvaldr bláskeggr sótti þá hart at ok margir aðrir; þá váru fallnir fimm menn af Koll. Sigurðr verst þá enn ágæta vel; vegr hann þá enn marga menn, enda berast þá sár á hann. Þórvaldr bláskeggr snarar þá at Sigurði, ok leggr í gegnum hann með spjóti. Sigurðr hafði vegit með öxi; hann kastar þá til Þórvalds öxinni, ok kemr öxin í höfuðit, ok fell hvárrtveggi dauðr niðr. Þá hafði Sigurðr orðit níu manna bani, enn fylgdarmenn hans höfðu drepit þrjá. Alls fellu þar í árkvíslunum sjautján menn af hvárumtveggjum. Þær eru nú kallaðar Bláskeggsár. Þórgeirr gyrðilskeggi nam staðar á Arnarvatnsheiði, ok

lagðist í helli á Fitjum, ok safnaði sér liði, ok var þartil er *Borg*firðingar gerðust til þeira. Þá stökk Þórgeirr norðr á Strandir ok var þar drepinn sem segir í Álfgeirsþætti.

34. Nú leitast þeir um höfðingjarnir, hverr til vill verða, at fara útí Hólminn, enn flestir töldust undan því. Torfi talar þá um, at þeim mundi aukast mikill frami í, er fœri, ok mundi þykkja síðan meiri maðr enn áðr, enn sagði líkligt, at þeir mundi gæfulausir vera, sem í hólminum váru, sakir illgørða sinna. Kjartan Kötluson, bróðir Refs, hinn mesti garpr ok manna fráligastr, hann kveðst mundu til hætta at fara, ef þeir vildi gefa honum til hringinn Sótanaut, ef Hörðr yrði veiddr: „enn ek á þó illt at launa Hólmverjum“. Þeir játuðu þessu, ok þótti hann vænligastr til af þeim, er þar váru þá. Kjartan mælti þá: „Mun ei*g*i þat líkast, at hafa bátinn Þórsteins gullknapps? oft hefir hann oss at óliði farit“. Öllum þótti þat vænligt, ok sögðu at Hólmverjar mundu þat síst gruna. Kjartan Kötluson röri nú út á báti Þórsteins gullknapps; hann var í brynju undir kufli. Enn er hann kom í Hólm, segir hann Herði, at landsmenn vilja sættast; lét Illuga ok vini hans eiga mikinn hlut í, at þeir fœri frjálsir. Geirr trúði þessu, ok þótti líkligt vera, er hann hafði bát Þórsteins gullknapps, þvíat hann hafði þeim eiða unnit, at

hann skyldi aldri þeim til svika ganga. Margir váru fúsir í burt, ok leiddist þar at vera, ok fýstu, at farit væri með Kjartani í burt ór Hólmi. Þá mælti Hörðr: „Mjök oft höfum vit Geirr orðit eigi á eitt sáttir, þvíat okkr hefir jafnan eigi einn veg sýnst; þykki mér þeir illan mann hafa til fengit, þar sem Kjartan er, slík hugðarmál at bera, jafnmikil nauðsyn sem við liggr hvárumtveggjum; höfum vær ok lítt við Kjartan vingast“. Hann mælti þá: „Ekki skulu vær nú á þat minnast, því at þat heyrir eigi þeim, er sáttmál bera; enn satt eitt segi ek yðr, ok sverja mun ek þat, ef yðr þykkir þá fullara“. Herði kveðst svá á hann lítast, at hann mundi eigi eiðvarr vera, ok kvað þá vísu:

Mér lítst málma snerru
meiðr sá's ferðar beiðir
h*u*gðarfullr, hvergi bregðast
hanna*r* njósn*i*r kanni;
brennu skyldi í burtu hranna
Baldr sjá komast aldri,
ef eyðir álms því réði,
ómeiddr sá's slíks beiddi.

Þá fýstu flestir allir burtferðar. Tóku þá þegar sumir sér flutning með Kjartani. Hörðr kveðst hvergi fara mundu: „enn ek læt vel, at þeir reyni, hversu Kjartan væri þeim trúr; enn þat ætla ek“, segir hann, „at þér sét ókátari hinn síðara hluta dags“. Kjartani þótti

því betr sem hann flytti í burtu fleiri. Margir stigu á ferjuna; sagði Kjartan, at þeir skyldu sjálfir fara í mót sínum mönnum í annat sinni. Þeir fóru nú frá Hólmi; eigi mátti mannfjölda sjá fyrr enn skipit kom fram fyrir tangann. Enn er þeir váru landfastir orðnir, gerðu bœndr at þeim kvíar af mannfjölda. Ok er þeir kómu á land, váru þeir teknir allir ok haldnir, ok síðan snúinn vöndr í hár þeim, ok höggnir gørvallir. Þá fögnuðu landsmenn, er svá lítit lagðist fyrir slíka illvirkja, ok þótti þeim nú líkliga á horfast, at þeir mundu allir unnir verða.

35. Kjartan fór í annat sinn út til Hólms. Hólmverjar spurðu, *h*ví félagar þeira hefði ekki farit á móti þeim. Kjartan sagði þá svá fegna orðit hafa friðinum, at þeir hefði hlaupit leikandi á land. Geirr trúði þessu, ok sté á skip með Kjartani við marga menn. Hörðr latti þessar*r*ar ferðar, ok sagði til mikils draga mundu; ekki vildi hann fara. Helgi Sigmundarson var eftir hjá honum, ok Helga jarlsdóttir, ok synir þeira tveir, ok sex menn aðrir. Þeir Geirr fóru nú burt frá Hólmi, ok þótti Herði hvergi betr, er Geirr vildi fara með Kjartani. Enn er þeir róa fram fyrir nesit, sá Geirr mannfjöldann á landi; þóttist hann þá vita, at þeir mundu sviknir vera. Hann mælti þá: Illa gefast ill ráð ok verða oft til

síð um séin, enda hefir Hörðr mér oft nær getit, *ok* enn hygg ek, at svá muni vera, ok er þat nú líkast, at hér verði endir á várum illum framferðum, ok væri vel, ef Hörðr kæmist undan, því*at* at honum er einum meiri skaði enn oss öllum“. Þeir váru mjök komnir at landi; Geirr hljóp þá fyrir borð á sund, ok lagðist fram með berginu. Ormr hét austmaðr, er var með Indriða, ramr maðr at afli; hann skaut manna best ok vel búinn at öllum íþróttum. Hann skaut eftir Geir gaflaki, ok kom í milli herða honum, ok fekk hann af því bana. Hann var lofaðr mjök af þessu verki. Þar heitir Geirstangi, er líkit rak á land.

36. Helga jarlsdóttir stóð á Hólminum út ok sá þessi tíðindi; hon sagði Herði, ok bað hann sjá. Ekki sýndist þeim þetta einn veg. Hon sagði, at til mikils mundi um draga. Landsmenn lofuðu mjök Kjartan, ok kv*á*ðu hann mikit mundu vaxa af þessum ferðum; létu nú ok vera fátt eftir. Kjartan kveðst nú ætla knapp á at ríða, at ná Herði ok lokka hann at líka eftir á. Hann hafði sexæring, ok ferr nú út til Hólms. Hörðr spurði, hvar Geirr væri, eðr *h*ví hann kœmi ekki í móti honum. Kjartan kvað hann vera haldinn á landi, þar til er hann kœmi: „sættist þér svá allir í einu“. Hörðr mælti: „Mikit fœrist þú

í fang, Kjartan, er þú flytr oss alla Hólmverja til lands, ok mikil laun muntú fyrir taka af landsmönnum; mun ek hvergi fara; hefir ek þér ávallt illa trúat, ok eigi má á manni sjá, ef þú gefst vel". Kjartan mælti; „Eigi muntú því hugminni enn þínir menn, at þú þorir eigi at fara í land". Hörðr spratt þá upp, ok stóðst eigi eggjun hans, ok kveðst ætla, at hann mundi eigi þurfa sér hugar at frýa, áðr enn lyki þeira viðskiftum. Hörðr kvað Helgu skyldu fara með sér. Hon kveðst eigi fara mundu, ok eigi synir hennar heldr, ok lét nú at því koma sem mælt er, at eigi má feigum forða. Grét Helga þá sáran. Hörðr sté á skip reiðr mjök, ok fara nú unst þeir koma þar at, er Geirr flaut dauðr við sker eitt. Hörðr hljóp þá upp, ok mælti til Kjartans: „Allra manna armastr, ok skamma stund skalt þú eiga at fagna þessum svikum". Hörðr hjó þá til hans með sverðinu Sótanaut, ok klauf hann at endilöngum niðr í beltisstað, allan búkinn með tvífaldri brynjunni. Í því rendi skipit at landi, ok urðu þeir allir handteknir, sem á skipinu váru. Indriði lagði fyrstr hendr á Hörð, ok batt hendr hans heldr ramliga. Hörðr mælti þá: „Heldr fast bindr þú nú, mágr". Indriði svarar: „Þat kendir þú mér, þá er þú vildir mik inni brenna". Illugi mælti til Indriða: „Eigi á Hörðr þó góða mágana, enda hefir

hann illa til gert". Indriði svarar: „Löngu hefir hann því fyrirgert, at nökkurar tengdir sé við hann virðandi". Hann rétti þá fram öxina, ok teiknaði til, at nökkurr skyldi vega at Herði, enn enginn vildi þat gera. Hörðr snarast þá við hart, ok varð lauss; hann þreif öxina ór hendi Indriða, ok stökk yfir þrefaldan mannhringinn. Helgi Sigmundarson varð lauss, ok hljóp þegar eftir honum. Refr sté á hest ok reið eftir þeim, ok gat eigi náð þeim. Þá kom á Hörð herfjöturr, ok hjó hann af sér í fyrsta sinn ok annat. Í þriðja sinni kom á hann herfjöturrinn, ok þá gátu þeir kvíat hann, ok sló*gu* um hann hring, ok stökk hann enn út yfir hringinn, ok vá áðr þrjá menn; hafði Helga Sigmundarson þá á baki sér; hljóp hann þá til fjalls; sóttu þeir þá hart eftir honum. Refr varð fljótastr, þvíat hann var á hesti, ok þorði hann eigi at ráða á Hörð. Þá kom enn herfjöturr á Hörð; komst þá eftir meginflóttinn; hann kastaði þá Helga af baki sér. Hann mælti þá: „Mikil tröll eiga hér hlut í; enn ekki skulu þér þó hafa yðvarn vilja um þat, sem ek má at gera". Hjó hann þá Helga sundr í miðju, ok kvað þá eigi skyldu drepa fóstbróður sinn fyrir augum sér. Þat þótti mönnum sem Helgi mundi mjök svá dauðr áðr. Svá var Hörðr þá reiðr ok ógurligr at sjá, at enginn þeira þorði framan at

honum at ganga. Torfi sagði, at sá skyldi eiga hringinn Sótanaut, sem Hörðr hafði á hendi sér, sem þyrði at vega at Herði. Þá slógu þeir hring um hann. Þá kom Þórsteinn gullknappr at heiman frá Þyrli. Sóttu þeir þá hart at Herði; varð hann þá enn sex manna bani; þá gekk öxin af skaptinu. Í því hjó Þórsteinn gullknappr á hnakkann með háskeftri öxi, þvíat enginn þeirra þorði framan at honum at ráða, þóat hann væri slyppr. Af því sári fekk Hörðr bana. Þá hafði hann drepit af þeim þrettán menn, með þeim fjórum, sem hann drap við skip áðr enn hann var fangaðr. Allir lofuðu hreysti hans, bæði vinir hans ok óvinir; ok þykkir eigi honum samtíða á alla hluti röskvari maðr verit hafa ok vitrari enn Hörðr, þóat hann væri eigi auðnumaðr; ollu því ok hans fylgdarmenn, þó at hann stœði í slíkum illvirkjum, ok þat, at eigi má sköpunum renna.

37. Landsmenn lofuðu Þórstein gullknapp fyrir þetta verk, ok fengu honum hringinn Sótanaut, ok kváðust honum hans vel njóta ok unna. Enn er Þórsteinn spurði umrœðu Þórbjargar, vildi hann gjarna þetta verk aldri gert hafa. Nær sextigir manna váru drepnir af Hólmverjum, ok at auk þeir fóstbrœðr, í Döguðarnesi. Nú töluðu þeir um höfðingjarnir, at ráð væri at fara eftir Helgu, ok drepa

sonu þeira Harðar. Þá þótti sumum of síð dags. Höfðu þeir þá at því samtak, at þeim skyldi engi grið gefa né ásjá veita, ella skyldu allir þeim hefna; svá var ríkt við lagit. Þeir ætluðu út um morguninn, enn váru þar um nóttina.

38. Helga er nú í Hólminum ok þykkist vita nú allar vælar ok svik landsmanna. Hon hugsar nú sitt mál; þat verðr nú hennar ráð, at hon kastar sér til sunds, ok leggst *til lands* ór Hólminum um nóttina, ok flutti með sér Björn son sinn fjögurra vetra gamlan, til Bláskeggsár, ok þá fór hon móti Grímkatli syni sínum átta vetra gömlum, þvíat honum dapraðist sundit þá, ok flutti hann til lands; þat heitir nú Helgusund. Þau fóru um nóttina upp á fjall frá Þyrli, ok hvíldust í skarði því, er nú heitir Helguskarð. Hon bar Björn á baki sér, enn Grímkell gekk. Þau fara þar til er þeir ok hon koma til Indriðastaða. Hon settist þá niðr útan undir túngarði, enn sendir Grímkel til húss, at biðja Þórbjörgu þeim griða. Þórbjörg sat á palli, er sveinninn kom inn. Hann bað hana griða; enn hon stóð upp, ok tók til hans, ok leiddi hann út, ok spurði, hverr hann var. Hann sagði til hit sanna. Hon spurði at tíðindum, eðr hvar Helga væri. Grímkell sagði slíkt sem hann vissi, ok fylgdi henni til Helgu. Þórbjörg mátti þá ekki mæla,

svá fekk henni mikils. Hon fylgdi henni í útibúr eitt ok læsti þau þar. Þenna aftan kom Indriði ok margt manna með þeim. Ekki fann á Þórbjörgu, ok bar hon mat fyrir gesti. Enn er þeir sögðu henni tíðindin, ok þat, at Þórsteinn gullknappr hafði vegit Hörð, ok gengit aftan at honum, enn hinn staðit kyrr fyrir, þá kvað Þórbjörg vísu:

Varð í hreggi hörðu
Hörður feldr at jörðu;
hann hefir átta unnit
Unns ok fimm at grunni;
heldr nam grimmra galdra
galdr ramliga at halda;
mundi enn bitra branda
brandr elligar standa.

Enn er þau komu í sæng um kveldit, þá brá Þórbjörg saxi, ok vildi leggja á Indriða bónda sínum, enn hann tók á móti, ok varð sárr mjök á hendi. Hann mælti þá: „Bæði er nú, Þórbjörg, at ór hörðu er at ráða, enda viltú mikit at gera; eðr hvat skal nú vinna til sátta með okkr“? „Ekki annat“, *segir hon*, „enn þú færir mér höfuð Þórsteins gullknapps“. Því játaði Indriði. Hann fór um morguninn einn saman, ok hit gengsta reið hann til Þyrils. Hann steig þá af baki, ok gekk ofan Indriðastíg hjá Þyrli, ok beið þar unst Þórsteinn fór til blóthúss síns sem hann var vanr. Enn er Þórsteinn kom, gekk hann inn í blóthúsit, ok

fell fram fyrir stein þann, er hann blótaði ok þar stóð í húsinu, ok mæltist þar fyrir. Indriði stóð úti hjá húsinu; hann heyrði þetta kveðit í steininum:

Þú hefir hingat
í *hinsta* sinni
feigum fótum
fold spornaða;
þér mun rétt
áðr röðull skíni
harðr Indriði
heiftir gjalda.

Síðan gekk Þórsteinn út ok heim. Indriði sá ferð hans gørla. Indriði bað hann eigi hlaupa svá mikinn. Hann snýr þá fram fyrir hann, ok hjó þegar með sverðinu Sótanaut undir kverkina, svá *at* af tók höfuðit. Hann lýsti þessu vígi á hendr sér heima á Þyrli; sagði hann Þórstein lengi ótrúan verit hafa. Hann reið heim ok seldi Þórbjörgu höfuðit. Hon kveðst ekki hirða um þat, þegar þat væri af bolnum. „Nú muntú", segir Indriði, „sættast við mik". Hon kvað þat eigi skyldu, fyrr enn hann tœki við Helgu ok sonum hennar, ef þau kynni þar at koma, ok veitti þeim allan dugnað, þann sem þau þyrfti: „þá mun ek", sagði hon, „veita þér alla elsku þaðan af". Indriði kveðst ætla, at þau mundu hafa á sjó hlaupit, ok drekkt sér, er þau fundust eigi í Hólminum: „ok vil ek því heita þér þessu,

at ek veit, at ekki mun þurfa til at taka. Þá gekk Þórbjörg eftir þeim Helgu, ok leiddi þau fram. Indriði mælti þá, ok varð fár við: „Œrit langt hefi ek nú fram talat, enn þó mun þat nú ráð, at halda orð sín". Endi hann ok vel öll sín orð; gaf ok engi maðr honum at þessu sök. Þótti öllum Þórbjörgu mikilmannliga verða.

39. Þórólfr hét maðr ok kallaðr Starri, hagr ok heldr auðigr, gálauss ok glensmikill, frœkinn ok framgjarn ok harðgørr í hvívetna. Hann kom hit sama haust til Indriðastaða ok bauðst bónda. Þórbjörg bað hann taka víst við honum, ok svá varð; dvaldist hann þar um hríð til smíða. Helga jarlsdóttir var kát við hann ok þær Þórbjörg báðar. Hann þóttist vera í þingum við jarlsdóttur, enn hon tók því ekki allfjarri. Þórólfr hafði verit með Ref um sumarit, ok hafði illa þar at getist. Hann leitar nú vetrvistar til Þórbjargar. Hon svarar: „Ek mun fá þér vetrvist ok hringinn Sótanaut, Helgu jarlsdóttur ok mikit fé annat, ef þú drepr Ref í Brynjudal". Hann svarar: „Þetta er mér ekki illa hent; trúi*k* mér ok allvel hent til at geta þetta gert, ef ek hefi sverðit Sótanaut; er ok ekki ván, at ek muna lítit til vinna, enn taka mikit upp". Þessu keyptu þau. Ekki var hœgt at ná sverðinu, því at Indriði hafði þat alla stund, hvert sem

hann fór. Einn dag tók Þórbjörg sverðit Sótanaut, ok reist hér ok hvar *umgørðina*, svá at sverðit feli sjálft niðr ór. Enn er Indriði ætlaði at gyrða sik sverðinu, þá fell þat niðr ór slíðrunum; honum þótti þat kynligt, enn Þórbjörg kvað þat náttúru sverðsins, ef þat vissi á tíðindi. Hann bað hana gera at umgørðinni. Hon kveðst þat í tómi mundu gera. Indriði átti at fara vestr á Mýrar, at sætta vini sína; hann hafði þá eigi sverðit. Enn er hann var farinn, seldi Þórbjörg Þórólfi sverðit Sótanaut, ok bað hann neyta drengiliga, ef hann vildi ná ráðahag við Helgu. Þórólfr fór til Refs, ok kom þar síð dags. Hann leyndist í torfbingi, ok hlóð at sér elditorfi, svá at ekki kom upp nema nasirnar einar. Refr var varr um sik, svá at hann lét lokur fyrir hurðir hvert kveld, ok lét ljós bera tysvar um hús öll, fyrst fyrir náttverð, ok í annat sinn áðr enn menn fóru í rekkjur; ok enn var svá gert. Eigi fannst Þórólfr at heldr. Þórólfr talaði hverjum manni líkt. Hann stóð upp þegar niðr var lagizt; hann vakti griðkonu Refs, ok sagðist vera sauðamaðr; hann bað hana kalla til skœða við Ref, þvíat hann kveðst skyldu á fjall ganga um morgun. Hon kvað hann ekki óstarfsamt gera, kvað hann eigi alls minna hafa enn aðra: „ok er enginn sá af húskörlum, at þarfari sé enn þú“. Hann

kvað þat vera skyldu áðrenn lyki. Refr hvíldi í lokrekkju, ok vildi hann ekki þangat láta ganga til sín um nætr. Hon fór þó, ok sagði Ref skœðakallit sauðamanns; sagði hon hann ómakligan at missa skó eðr aðra hluti, þá sem hann þyrfti at hafa: „þarsem hann hugsar ávallt um þitt góðs, bæði nátt ok dag". Refr lét illa at henni, er hon skyldi fara með slíkum erindum um nætr: „enn þó liggr léskrápr einn útar í torfhúsi, ok taki hann sér þar af skœði". Enn er hon gekk í burt, rak Þórólfr kefli fyrir hleðann, svá at ei*gi* gekk aftr. Hann hafði staðit uppi yfir Ref, meðan at þau töluðust við, ok varð honum bilt. Refr sofnaði, enn Þórólfr þorði eigi á hann at ráða. Þórbjörg katla, móðir Refs, kallaði: „Vaki þú son minn, fjandinn stendr uppi yfir þér ok vill vega þik". Þá vildi Refr upp standa, ok í því hjó Þórólfr með sverðinu Sótanaut undan honum báða fœtr, annan þar sem mjóstr var kálfi, enn annan í ristarlið. Síðan hljóp Þórólfr fram á gólfit ór lokrekkjunni. Þá kom Þórbjörg katla í móti honum ok greip til hans ok rak hann undir sik, ok beit í sundr í honum barkann, ok gekk svá af honum dauðum. Refr tók sverðit Sótanaut; enn hringrinn hvarf af Þórólfi, er þær Þórbjörg ok Helga höfðu selt honum, sá er Hörðr hafði tekit af Sóta Refr varð grœddr, ok borinn á stóli alla stund

síðan, þvíat hann mátti aldri ganga, ok lifði þó lengi upp frá þessu, svá at hann var kallaðr Refr hinn gamli, ok þótti æ hinn mesti mætamaðr.

40. Litlu síðar kom Indriði heim, ok spurði þessi tíðindi; þóttist hann þá vita, at Þórbjörg mundi hafa verit í þessum ráðum. Eigi vildi hann þó missa sverðsins. Fór hann síðan ok hitti Ref, ok bað hann laust láta sverðit: „þvíat ek hefi í öngum þessum ráðum verit“, segir hann. Refr selr honum sverðit: „vil ek ekki óvingast við þik“, segir hann. Tók Indriði þá við sverði sínu, ok reið heim síðan. Má í slíku marka, hverr höfðingi Indriði hefir verit, at slíkr garpr, sem Refr var, treysti eigi öðru enn láta laust sverðit við Indriða, þegar hann beiddi, svá mikil örkymsl sem hann hafði fengit af því. Litlu síðar fundust þær Þórgríma smiðkona ok Þórbjörg katla, móðir Refs, ok fundust síðan dauðar báðar í Múlafelli. Þær váru allar rifnar ok skornar sundr í stykki, ok reimt þykkir þar síðan vera hjá kumlum þeira. Þess geta menn til, at Þórgríma, móðir Indriða mundi vilja sœkja hringinn Sótanaut til handa Indriða, enn Katla verði, ok vildi eigi lausan láta, ok fyrir því dræpist þær niðr. Aldri fannst hringrinn síðan.

41. Fám vetrum síðar kom skip í Breiðavík. Þar var á Tindr Hallkelsson ok Þórðr

Kolgrímsson frá Ferstiklu. Þeir riðu frá skipi, Tindr á Hallkelsstaði, enn Þórðr yfir Hvítá ok ætlaði heim. Enn er Helga jarlsdóttir frétti þetta, mælti hon til Grímkels sonar síns, at seint kœmi honum í hug föðurdauðinn. Hon bað hann þá sitja fyrir Þórði Kolgrímssyni: „þvíat faðir hans var verstr mótgöngumaðr Herði föður þínum“. Þá var Grímkell tólf vetra. „Vilda ek, frændi“, segir hon, „at þú dræpir Þórð, þvíat gild hefnd er í honum“. Grímkell var við þriðja mann. Þeir fundust við Bakkavað fyrir austan Hvítá undir torfstökkum nökkurum. Litlu síðar fundust þeir allir dauðir hvárirtveggju. Skeifr hét maðr, er bjó á Hvítárvöllum, félítill maðr. Þess gátu sumir, at hann mundi hafa drepit sára menn, ok tekit síðan góða gripi, þá sem Þórðr hafði haft með sér ok aldri spurðist til síðan. Skeifr fór útan, ok kom aldri út síðan, ok varð vellauðigr at fé. Indriði vildi eigi hætta Helgu hér á landi ok Birni syni hennar. Þau fóru útan á Eyrum til Noregs, ok þaðan til Gautlands, ok lifði Hróarr þá. Hann varð feginn Helgu systur sinni, enn þótti mikill missir at Herði. Ekki var Helga gift síðan, svá at þess sé getit. Björn varð mikill maðr, ok kom aftr til Íslands, ok drap marga menn í hefnd föður síns, ok varð hinn röskvasti maðr. Fjórir menn ok tuttugu váru drepnir í hefnd eftir Hörð;

enginn þeira var fé bœttr; synir Harðar drápu suma ok frændr ok mágar, enn suma Hróarr; flestir allir váru drepnir með ráði Þórbjargar Grímkelsdóttur; þykkir hon mikill kvenskörungr verit hafa. Þau Indriði bjuggu á Indriðastöðum til elli, ok þóttu hinu mestu menn, ok er margt manna frá þeim komit. Þá hafði Hörðr nítján vetr ok tuttugu, er hann var veginn, ok höfðu honum flestir tímar til heiðrs ok metnaðar gengit, útan þeir þrír vetr, er hann var í útlegð. Segir ok svá Styrmir prestr hinn fróði, at honum þykkir hann hafa verit í meira lagi af sekum mönnum, sakir visku ok vápnfimi ok allrar atgørvi; hins ok annars, at hann var svá mikils virðr útlendis, at jarlinn í Gautlandi gifti honum dóttur sína; þess hins þriðja, at eftir engan einn mann á Íslandi hafa jafnmargir menn verit í hefnd drepnir, ok urðu þeir allir ógildir. Nú lúkum vér hér Hólmverja sögu.

Viðbœtir.

„harðar saga grímkelssonar.

(G)rimkell gȯdi het m*adr* han var son biarnar gullbera hann var audigr madr hann. bio fyst a grimkelsstodum þat e*r* við auluisvatn. þat er nu saudahus han hafdi att konu oc var þa aundut oc lifde dóttir hans ær þorun het hun uar vpp fæd med þeim. manni. er Sigurdr muli het hann bio undir fialli. grimkell var ríkr madr oc auðigr. högní het madr audigr hann bio j haga vik skamt fra auluusuatni þorbiorg het cona hans en gudridr dottir hun var uæn cona *oc* uinnu god. grimkell færdi bu sitt til auluis vatz þviat h*onu*m þottu þar bet*ri* landzkost*ir* *oc* bio þ*ar* sídan. Valbrandr het m*adr* er bio. a. breidabolstad j reykíadal ínu*m* nẏrdra han u*ar* son ualþiofs híns gamla hans son u*ar* torfí rikr m*adr* *oc* fr*æ*gr *oc* míöc h*ar*dudígr. Þ*ar* ox upp sa m*adr* e*r* Sig*ur*dr het gun*n*hildr het mod*ir* hans han u*ar* skylldr t*or*fua *oc* uar kalladr t*or*fa fostrí efnílígr m*adr* u*ar* h*ann* *oc* uel g*err* at s*er* u*m* m*ar*ga hluti. Signy het cona hun u*ar* syst*ir* torfa hu*n* bio. a. Sygni*ar* stödu*m* þat er skamt *fra* breidabolstad. hu*n* u*ar* eckia hu*n* v*ar* skörv*n*gr *oc* skapstor g*ri*mur het s*on* he*nn*ar ær

þar ox m*e*d h*e*nni upp h*an*n u*ar* ef*n*iligr m*adr*. þar ox upp m*ed* h*e*nni g*r*imr en litli fostri h*e*n*n*ar *oc* u*ar* gilldr m*adr* *fyri* se*r*. Kolr kiallacs. s*on*. bio at lundi j syd*ra* reyk*ia*dal Þoruall dr het m*adr* e*r* bio at uat*t*zhorni j skor*r*adal ættstor m*adr* oc á m*ar*ga f*ræ*ndr Þorgr*i*ma het cona hun u*ar* eckia. *oc* bio j huammi j skor*r*adal hu*n* u*ar* audíg *oc* æ*igi* u*id* alþydu skap eindridi het s*on*. h*enn*a*r* míkill m*adr* *oc* efniligr. Þat u*ar*. eítt sum*ar* at g*r*im-kell reid t*il* þings at uanda oc einn. dag geck h*ann* *fra* bud sín*ni* m*ed* flockí sínu*m* *oc* t*il* motz. v*id* valb*ra*nd *oc* sagdí h*onu*m at h*ann* kuedz spurt hafa at h*ann* ættí dott*ur* *oc* uæri skörun*g*r m*ik*ill uil ec hafa t*il*mælí v*id* þik um þ*en*na radahag Valb*ra*ndí kvedz v*er*a kunnígt *oc* kuezt goda eina frett af h*onu*m hafa *oc* kuezt þuí uilldu uel su*ar*a *oc* hue*r*su mart sem he*r* e*r* um talat þa lyktadiz m*ed* þuí at *gr*im-keli u*ar* heitid konu*nn*í *oc* skylldí brudlaup uera at tuíman*a*di at aulfus uatní Torfí u*ar* æ*igi* a þinginu *oc* er valb*ra*ndr kom heím þa m*æ*l*ti*. torfi at litils. uæri u*ir*d hans til laug er hann uar. ecki at kuaddr um þetta heitord oc er þau syskin hittuz let torfi ser um þenna radahag ecki mikid signy mælti þa ec se rad til þessa frændi. segir hun breytum uíd ecki radi þessu en fe mítt mun ek handsala þer *oc* skaltu lykia heiman fylgiu mina slíka sem fader mínn hefir akuedit en þa eig þu þat sem meira er. torfi uill nu þetta þviat hann uar fegíarn oc nv buazt þeir til ferdar. Val-brandr uar þa gamall oc þuí fengu þeir fedg-ar kol kiallaksson at uera fyri brudferdine

voro þau saman .xxx. manna þau gistu at þuerfelli grimr en lítli fostri Signyiar skylldi gæta hrossa a gistingu oc vm morgínin er hann leítadi uar uant hestz signyiar er het fiöllungr. Grimr for yfir heidí nordr j floka dal eptir dauggslod oc fan hestin daudan j jardfallí oc tok af fiöturen oc for aptr oc sagdi signyíu oc kuad slikt furdu illa oc kuezt fusari at snua aptr kolr kuad þat ugeranda at bregda slicum radum fyri eíngi til efni oc foro þau oc komu til grimkels oc for ueizlan alluel fram signy uar þar eptir oc fostra hennar er þordis het oc grimr en lítli grimkell mælti uel uid kol at skilnadi en þottu þeir feðgar allt uuirda sitt mal. grimkell uar stirdlyndr en signy falat oc uar fatt j samforum med þeim oc mattu þau ecki saman eíga víní, en grimr gat þo sua til gætt at til hlitar fell med þeim þeim uard barna audit þau attu son oc het kolr en gudridr dottir er síðan atti kolr kiallaks(*son*) um varit ræddi (*Grímr*) um uid signyio, at hann uilldi j brott kuezt uant þikia þeirra. a. milli at ganga signy bad hann tala um uid grimkel oc mun hann helldr bæta kosti þina þviat hann er vel (til) þín oc sua gerir grimr. grimkell segir þat uil ec at þu ser heima man ec gora sua at þer hugní uar grimr heima þau missere annat uar for allt aá saumu leid uilldi grimr þa en brótt fara oc kuez (eigi) uera mundu nema grimkell bædi gudridar högna dottur til handa honum. Grimkell mælti dyrr geriz þu nu grimr mun þeim þu þikia felitill þuiat högni er audigr madr grimr kuad þetta uel mega takaz med umsyslu hans. Grimkell ferr

oc biðr konunar oc flytr vel oc med hans fram kuæmd þa takaz þessi rad med þeim grimi oc gudridi, hafdi grimkell ínní bod þeirra oc voro þeirra samfarar godar. Ok ed þridia uarit uill grimr a brautu. Grimkell kuad hann þar hafa vel uerit oc sagdi hann nu fara skylldu þann veg sem hann villdi oc muntu uerða þrifa madr eptir þat reiste grimr bu oc fær grimkell allt til þat sem þarf oc leysa þau sígny hann uel af hendi er þat fra grimi at segia at hann rakar fe saman j bunaðinum suo at. ij. höfut uoro a huíuetna þui er hann átti. signyíu dreymdi draum þann at hun þottiz sia tre micít i hvilu þeirra grimkels oc fagrt míoc oc suo miclar limar aa at henni þotti taka yfir husin aull en eingi á blomin á límunum hun sagdi þordísi fostru sinni drauminn hun red sua at þau grimkell mundu barn eiga oc litlu sidar fæddi sígny barn þat uar s(ueinbarn) . . . . hann uar mikill oc fridr oc geck eigi fyr . . . þreuetr oc þotti þat seínlígt um hann slikt f . . g . . . hann uar um annat þan dag er hofs helgi var halldin at (ölfusvatni þvíat Grímkell) uar blotmadr micill sat signy. a. stoli. a midiu hofs golf(inu ok) biozt um men hennar la j kníam kenni þat uar henni menia gripr. Þa geck hördr fyrsta fra stocki oc laust höndunum badum a kne henni oc hraut menit vr kniam henni oc brast j tua hlute er á golfit com signy reidiz miöc oc kuad il(la) hans gaungu ina fyrstu sagdi oc margar illar uera mund(u ok ver)sta ína sidustv grimkell kom at j þui oc tok upp su(e)inen (þegjandi) oc reídiz oc for til motz vid

þau grim oc gudridi oc biðr þau taka uid sueininvm oc þau uilia þat giarna þau attu son arsgamlan er het geír sígny undi uerr en adr sidan oc var færa (med) þeim. Enn dreymdí signyiu at hun sæi tre eitt mest . . nidr j rotum en uisnadi vpp þadan oc veri a blomi (mikill). Þordis kvat hana eiga mundu meybarn oc sagdi m(undu) coma fra henni mikla ætt. Eptir þing um sumarit bad signy grimkel at hann mundi lofa henní at hun færi at finna frændr sína grimkell kuezt lofa mundu ef hun væri eigi leingr j brott en halfan manud hun for oc med henni huskarlar .ij. oc þordis fostra hennar. Þau komu til torfa oc toc hann uel uid þeim oc bad þau þar vera um vetrin kuad þat vera astleysí míkit er grimkell for eigi með henni signy kuat ser eigi leingr lofat at uera en halfan manud en þo at aeggiun torfa voro þau þar um vetrin oc foro at heímbodum til manna oc er þav uoro nidri j sveítum vard þordis brad daud oc uar iördut j þordisar hollti skamt fra bæ.

(Þ)at er sagt at signyíu þotti mikit lat þordisar oc for a breidabolstad oc toc sott er (hun) skylldi uerda lettari oc greiddiz þúngliga oc vm si(ðir) fæddi hun meybarn oc andadiz sialf litlu sidar torfi uard suo styggr vid lat signyiar at hann uill eigi lata vpp fæda barnít oc bad sigurd fostra sínn fara til reykia dals ar oc kasta ut a ana sigurdr kuad þat illa gert en uilldi þo eigi synia honum hann tok nv uíd barnínu oc leizt uel a oc nenti eigi at kasta á ána oc sneri nu ferdini oc let barnit nídr j gardz hlidi a sígnyiar stödum

oc þotti uan at brátt mundi finnazt þetta sá grimr bondi oc for til oc tok upp barnid oc hefir heím oc let helgu konu sina bregdaz siuka oc ios meyna uatni oc kalladi Þorbiörg grimr for a. breidibolstadi torfi sagdí honum andlat modr sínnar oc baud honum fe oc munu uer uel til þin gera grimr kuad þ(etta) vel mælt oc uil ek at sigurdr fostrí þinn fari med mer oc (var sv)a gert. Tueim nottum sidar sendi (grí)mr sigurd sudr a eyrar f(ekk) hann honum tuo hesta annan klyfiadan, oc for hann (útan). Litlu siðar com torfi a signyiarstadi oc spurdi hví helga“. *(Hér endar AM. 20 fol.).*

Vísnaskýringar.

Bls. 4—5. Gamall [beiðir brynfatla benhríðar[1] hefir gift Grímkatli [þorna þoftu[2]; þegn[3] nam at fregna slíkt; [einfeldr auðs[4] nam[5] steina Njörun[6] yndi ok blíðu; get'k (= ek get), at þat gamalmenni man gera henni lítit.

1. *benhríð*, sárhríð, blóðug hríð; *brynfetill*, líklega = sverðfetill; *benhríð brynfatla*, bardagi; *beiðir bardaga*, m. — 2. *þorna þofta*, k. — 3. m. = Torfi sjálfr. — 4. *einfeldr auðs*, sá er hefir hugann á auðnum einum, lök m. — 5. = svifti. — 6. *Njörun*, Ásynja; *Njörun steina*, k.

Bls. 10. (Sveinninn) braut í sundr (hit) góða [Sírnis hljóða[1] men fyr sætu[2]; trú'k (= ek trúi), at engi ýta[3] bœti þat auðarhlíði[4] síðan; hinn fysti[5] gangr hins unga gulls lystis[6] varð-a[7] góðr; hverr[8] man héðanaf verri, þó man hinn efsti[9] hnepstr (tg Dr. J. Þ. fyrir: *hnestr)*[10].

1. *Sírnir*, líkl. jötunn; *jötuns hljóð*, gull. — 2. k. — 3. *ýtar*, menn. — 4. k. — 5. = fyrsti. — 6. m. — 7. = varð eigi. — 8. = sérhver. — 9. = síðasti. — 10. *hneppr* (lo.), naumr, vesall; *hnepstr* = aumastr.

Bls. 10. [Auðs beiðir[1] hefir átta móður ógóða sér; hann nam nýgenginn[2], fyrstr jóða[3], at finna bræðiorð fljóðs[4], þau er [bræðir brennu sjós[5] man kenna[6], [atkvæði lýða[7] lifa lengr enn nökkurr drengja.

1. m. — 2. = nýfarinn að ganga. — 3. *jóð*, afkvæmi. 4. k. — 5. *brenna sjós*, eldr sjóar, gull; *bræðir gulls*, m. — 6. = kenna á. — 7. *athvæði lýða*, orð manna; hin illu orð Signýar til barns síns munu lengi uppi vera.

Bls. 16. Torfi var-a[1] trauðr at deyða [skorð tvinna ok borða[2]; hann gerir at sönnu hróp[3] hjörlestis[4] í flestu; [sviftir branda[5] sendi þersa (= þessa sökum ríms) [silfrkers (tg. Dr. J. Þ. f. *silfrskers)* Gná á rekning[7] at röngu; mál er at launa raun[8].

1. var eigi. — 2. k. — 3. svívirðing. — 4. m. — 5. m. — 6. k. — 7. *rekningr*, húsgangr. — 8. = það er mál komið að launa þessa skapraun.

Bls. 22. Hinn mildi málmrjóðr[1] gaf mér skjöld, eigi (tg. fyrir *ok ei*) góðan; hann, þegn, man þurfa þenna í Hildar regni[2]; hinn svinni [meiðir (tg. J. Þ. f. *meiðar)* eiðs ok hringa[3], er ann minni [Auði (tg. Dr. J. Þ. f. *Auðr)* urðþvengs (tg. Dr. J. Þ. f. *urþvengs*) hlíðar[4], eigi hann sjálfr grip sinn.

1. m. — 2. *Hildar regn*, bardagi. — 3. m. — 4. *urðþvengr,* ormr; *orms hlíð,* gull; Auðr *gulls* k.

Bls. 25—26. Hinn harmr er mestr í Hlakkarstormi[1] Þórbjargar hafðr í minnum hunmargra[2] (tg. Dr. J. Þ. f. *hunmargr)* manna, er móðurbróðir hennar bauð Sigmundi at fœða [Auði (tg. Dr. J. Þ. f. *eyðir*) ermvangs branda[3] upp á húsgangi.

1. *Hlökk*, Valkyrja; hér: tröllkona; *tröllkonu stormr,* hugr. — 2. *hunmargr,* hundmargr, hundraðmargr, fjöldi. — 3. *ermvangr*, *land ermar,* hönd; *brandr,* eldr; *eldr handar*, gull; *Auðr gulls,* kona.

Bls. 35. Átta'k-a (= ek átti eigi) við léttan[1] nè blauðan auðarhlyn[2]; vont var at vinna þann vóm í heiðnum dómi; veit'k (= ek veit), at ásjón Sóta varð ljót, þá's (= þá er) nam líta ljós; greypr[3] galdra geymir vildi steypast í jörð.

1. auðveldan, góðan viðreignar. — 2. m. — 3. *greypr* (lo), ólmr; grimmr.

Bls. 48. Mágur[1] minn varð mér illr at reyna í málafellum[2] ok svá's[3] hann flerum[4] [hranna ells einum[5]; [arfi Þórgrímu[6] réð vera heldr hvarflauss[7]; [stála stýrir[8] es *ors*[9] stríðr[10], enn verri[11] síðar.

1. Þannig verðr at lesa í 2 atkvæðum til at fá sex atkvæði í vísuorðið. — 2. = málaferlum. — 3. = *svá es*, svo er. — 4. = fleirum. — 5. *einir* (l.: *juniperus*) viðr; *einir ells* (= elds) *hranna* (gulls), m. — 6. = sonr Þórgrímu, Indriði. — 7. *hvarflauss* (lo.), sá er ekki athvarfs er að leita til, óhjálpsamr. — 8. m. — 9. = oss, sökum ríms. — 10. = erviðr, óbónþæginn. — 11. ɔ: mun hann þó reynast.

Bls. 49. Enn [geymir stórra gullhringa[1] réð at vísu gera [fægi ósa elds[2] útlægan um [hyski hjörrunna[3] (tg. Dr. J. Þ. f.: *hjörunna)* [heiðar þoska miskunnar[4] ok [grettis sótta[5]; oss es eingi ótti at þessu.

1. m. ɔ: Torfi Valbrandsson. — 2. m. ɔ: Hörðr. — 3. *hjörrunnr*, sverðviðr, m.; *hyski hjörrunna*, mannfélag; *um hyski hjörrunna*, úr mannfélaginu. — 4. *gen. temp.*; *heiðar þoskr* (þorskr), landfiskr, ormr; *miskunn orma*, sumar. — 5. *gen. temp.; grettir*, ormr; *sótt orms*, vetr.

Bls. 49. Torfi, hæðinn [höldr tandrauðra Nílsanda[1] man víst treystast (tg. Dr. J. Þ. f.: *treysta)* at ríða heim í Botn at gotnum; get'k (= ek get), at hreytar[2] veiti viðrnám, trúi'k (= ek trúi), at þegnar[3] [bjargi vargi[4], ef jafnmargir [törgu meiðar[5] mætti finnast hér inni.

1. *tandr*, eldr; *tandrauðr*, eldr; *Nílsandr*, gull; *höldr gulls*, m. — 2. *hreytar* (hálfkenning), m. — 3. m. — 4. *vargr*, úlfr; *bjarga úlfi*, = vega menn. — 5. *targa*, lítill skjöldr; *törgu meiðar*, m. — Vísan er líklega eftir einhvern Botnverja.

Bls. 63. Illugi hinn rauði hafði áðan felda fimtán [viðu flóðs mána[1]; [tótta Týr[2] var trauðr á sættir; grimm-

úðigr Geirr rèð heldr[3] at gjalda þá rimmu; nú fellu jafnmargir vargfœðar[4] af [veiti vella[5].

1. *flóðs máni*, *tungl* (ljós) *sjóar*, gull; *viðir gulls*, m. — 2. *tótt*, tóft, hússtœði, jörð; *Týr* (sonr Þórs og Jarðar) *jarðar*, m. ɔ: Illugi rauði. — 3. = heldr vel; Geir tókst fremr vel að hefna sín. — 4. m. — 5. *vell*, gull, fé; *veitir vella*, m.

Bls. 72. Mér lítst hvergi[1] bregðast, at [hannar[2] (tg. Dr. J. Þ. f.: *hann at)* málma snerru meiðr[3] sá's (= sá er) hugðarfullr[4] (eftir: H; S hefir: *hrygðarfullan)* beiðir ferðar, [kanni (tg. Dr. J. Þ. f.: *kanna)* njósnir[5]; [hranna brennu Baldr[6], sá's beiddi slíks, skyldi aldri komast ómeiddr í burtu, ef [eyðir álms[7] réði því.

1. = øngvan veginn, með øngvu móti. — 2. *hannar* (lo.), hagr, kænn, slœgr. — 3. *málma snerra*, bardagi; *meiðr* (viðr) *bardaga*, m. — 4. = áhuga fullr, alvörugefinn. — 5. *kanna njósnir*, vera njósnari, njósna. — 6. = *Baldr* (Ás) *sjóar elds*, m. — 7. *álmr* (l.: ulmus), eiginlega: viðr; enn þýðir og bogi; *eyðir boga*, m., hér: Hörðr.

Bls. 79. Hörður[1] varð feldr at jörðu í hörðu [Unns hreggi[2]; hann hefir unnit átta ok fimm at grunni; galdr[3] grimmra galdra nam at halda (honum) heldr ramliga; [brandr (tg. Dr. J. Þ. f.: *brands)* bitra branda[4] mundi enn (þannig: H; S: *ei)* standa[5] elligar[6].

1. Sjá skýr. við vísuna á bls. 48, 1. aths. — 2. *Unnr* eða *Uðr*, Óðinn; *Óðins hregg*, bardagi. — 3. = galan, — 4. *brandr* (á skipi), viðr; *brandr bitra branda*, viðr bitra sverða, m. — 5. = standa uppi. — 6. = ella, annarskostar.

Eftirmáli.

Vísurnar með *fornyrðalagi* í sögunni virtist mér eigi þörf á að skýra, því að þeir er á annað borð nenna að lesa hinar dróttkvæðu vísur sögunnar og skýringarnar yfir þær munu auðveldlega skilja hinar. Neitunarorðinu *ei*, hefi eg hvarvetna breytt í neitunarstafinn *a*, þvíað *ei* er rangt (í stað: *eigi*); eg hefi og breytt *er* í *es*, þvíað svo er réttara að fornu. Hinn fyrri skýrandi vísnanna, er eg ann hugástum og ber hina mestu virðingu fyrir, Dr. Jón Þórkelsson, telr vísur Harðarsögu *óekta*, ɔ: ortar á 14. öld. Að vísu er nokkur ástæða til þessa, þvíað vísurnar hefir flestar vantað í Vatnshyrnu. Enn eg get þó eigi verið honum alveg samdóma í því, né Dr. Finni í hans „Kritiske Studier", Kh. 1884, né öðrum þeim fornfræðingum, er telja alt það *óekta* í fornum vísum, er eigi er eftir þeira kokkabók. Skyldi fornmönnum eigi hafa verið mislagðar hendr með kveðskapinn, alteins og mönnum nú á vorum mentuðu tímum? Öll saga allra þjóða á öllum tímum sýnir það best. Menn skyldi því fara varlega í það, að forkasta þegar í stað hverju einu, þóað eitthvað sé eigi sem skyldi, enda sýnir reyndin, að slíkt er að berjast við skuggann sinn. Einn fornfræðingrinn sér tómt gull þar, er hinn sér að eins óféti. Rangritanir í fornum handritum eru tíðar, einkum á vísum, og margt er fleira að athuga í þessu efni. Alt ankannalegt, er svo virðist í fljótu bragði, *þarf* eigi endilega þarfyrir að vera *óekta*.

Þ. J.

Skammstafanir.

—

Dr. J. Þ. = Doctor philosophiae Jón Þórkelsson í Rvík.
f. = fyrir.
H. = Útgáfa Harðarsögu, prentuð á Hólum 1756.
k. = kona, konur, kvenkenning.
l. = látína, latneska, latneskt tungumál.
lo. = lýsingarorð *(adjectivum)*.
m. = maðr, menn, mannkenning.
S. = skinnbókin AM. 556, A. 4°.
ɔ: = *scilicet* = það er, það er að skilja.
tg. tilgáta.

Nöfn.

VÍGA-GLÚMS SAGA.

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

VALD. ÁSMUNDARSON.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1897.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMÁLI.

Víga-Glúms saga hefir verið gefin út fjórum sinnum áðr. Fyrsta útgáfan er prentuð á Hólum 1756, og er nafn hennar: „Agiætar Formaña Sögur. Eru aa þrick wtgeingnar ad Forlagi Hr. Vice-Lögmañsens Biörns Marcussonar“. Í annað sinn er sagan gefin út á íslenzku og latínu með orðskýringum og heitir: „Víga-Glúms saga, sive vita Viga-Glumi. Havniæ 1786“. Skýringarnar eru eftir Guðmund Pétrsson sýslumann († 1817). Í þriðja sinni er sagan út gefin í öðru bindi af Íslendingasögum, Khöfn 1830. Síðast er saga þessi gefin út í ‚Íslenzkum fornsögum' I ásamt Ljósvetninga sögu, Khöfn 1880, og hefir Guðmundr Þorláksson búið þá útgáfu til prentunar.

Eftir þessari síðustu útgáfu er sagan hér prentuð, og eru þar að kalla engar breytingar gerðar, nema í vísunum, svo sem tekið er fram í skýringum þeirra.

Sagan er gefin út eftir Möðruvallabók, 132 fol. í safni Árna Magnússonar, sem oft er getið. Guðmundr Þorláksson hefir fyrstr gefið handriti þessu þetta nafn, og hefir dr. Kålund tekið það upp í handritaskrá Árnasafns og kent á sama hátt mörg skinnhandrit við átthaga sína. Hóla útgáfan af Glúms sögu hefir verið prentuð eftir handriti, sem hefir verið nokkuð frábrugðið þeim handrit-

um, sem nú eru til af sögunni, og merkilegt að ýmsu. Sannar það meðal annars, að fram á 18. öld hafa geymzt hér á landi afskriftir af góðum handritum fornrita, og er því ekki þýðingarlaust, að gefa gætur að pappírshandritum, sem eru í söfnum hér á landi, eða í eign einstakra manna, þó þau sé ekki eldri enn frá 17. eða 18. öld, enda verða ýms merk fornrit eigi gefin út nema eftir handritum frá 17. öld, eða ætli þau sé nokkuð mætari fyrir það, þó þau séu geymd í Kaupmannahöfn, enn handrit frá sama tíma, sem geymd eru hér á landi?

Brot úr Glúms sögu, eftir skinnblöðum úr handritum frá c. 1400, eru prentuð aftan við útgáfu Bókmentafélagsins, enn ekki þótti eiga við að prenta þau hér, af því að safn þetta er eingöngu ætlað alþýðu, og er að eins textaútgáfur. Það er líka lítill munr á brotunum og textanum. — Enn vert hefði verið að athuga handrit þau af Glúms sögu, sem eru í handritasöfnum hér, enn það hefir heldr ekki verið gert.

Stafsetningin er hér sú reglufasta stafsetning, sem fylgt hefir verið í safni þessu; út af henni bregð ég að eins til að sýna einstakar einkennilegar orðmyndir. Í útgáfu Bókmentafélagsins er hvorki fylgt stafsetningu skinnbókarinnar, né reglufastri stafsetningu, heldr „farið bil beggja“, sem útgef. segir, og virðist sú meðferð ekki vísindalegri enn sú sem hér er fylgt.

Sagan er talin færð í letr um 1300 eða snemma á 14. öld.

Vísurnar hafa verið mjög aflagaðar, og hafa þær lítt verið skýrðar. Einstakar vísur eða vísuhelminga hefir

Konráð Gíslason fengizt lítið eitt við, enn Jón rektor Þorkelsson hefir gert meira að vísunum, sem sjá má af skýringum þeim sem prentaðar eru hér aftan við, þar sem getið er um lagfæringar og skýringar Jóns Þorkelssonar. Útgáfu Bókmentafélagsins fylgja engar skýringar. Hér er því í fyrsta sinni tilraun gerð til að skýra allar vísurnar í víga-Glúms sögu, svo að nokkurs sé vert, því að þótt vísurnar séu þýddar á latínu og orðskýringar fylgi í útgáfunni frá 1786, er lítið á því að græða.

Víga-Glúms saga er ein af hinum merkustu Íslendinga sögum, bæði af því að hún er vel rituð og forn að máli, og vísurnar upphaflegar, og af því að hún segir frá merkustu höfðingjum norðanlands á þeim tíma, er sagan gerist mest á (síðari hlut 10. aldar). Víga-Glúmr hefir verið einhver mestr höfðingi fyrir norðan land, vitr maðr og skáld, enda var hann stórættaðr, þremenningr við Óláf konung Tryggvason og Gizur hvíta. Afi hans Vigfúss hersir, Böðvars son, víkinga-Kára sonar, Sigurðar sonar bjóðaskalla, Hunda-Steinars sonar jarls.

Í víga-Glúms sögu 5. kap. er rakið öðruvísi. Þar stendr: Böðvarr hét maðr. Hann var son víkinga-Kára, ok bróðir Sigurðar, föður Vigfúss o. s. frv., sem líklega er misritað fyrir: Víkinga-Kára, *sonar* Sigurðar bjóðaskalla.

Svo segir í sögu víga-Glúms, að Glúmr hafi tuttugu vetr verið mestr höfðingi í Eyjafirði, enn aðra tuttugu svo, að engir komust til jafns við hann, og kemr þetta vel heim við vísu Glúms:

Máligr munat sælu

menbrjótandi hljóta
. . . .
. . . .
þás . . . . . fjóra
fullkátir vér sátum
. . . .
. . . . . tego vetra.

Hér segir Glúmr, að hann hafi unað vel hag sínum fjóra tigu vetra, hvort sem það á svo að skiljast, að hann hafi búið á Þverá allan þann tíma eða eigi. Sennilegast er það, sem Guðbr. Vigfússon ætlar, að Guðbrandr hafi eigi búið full 40 ár að Þverá, enn yfir 30 ár virðist hann hafa búið þar. Má því segja, að þetta komi alt vel heim við vísuna, sem á að vera ort þá er skriða hljóp á bæ Glúms í Myrkárdal, sex vetrum síðar enn hann flutti frá Þverá.

Víga-Glúmr kemr við ýmsar sögur; auk þess sem hans er getið í Landnámu, kemr hann við Reykdælu og Valla-Ljóts sögu; hans er og getið í Kristni sögu og er hann þar talinn með höfðingjum norðanlands 981.

Vigfúsar víga-Glúmssonar er og víða getið í sögum. Hann varð snemma farmaðr, og segir svo í broti því af víga-Glúms sögu úr Vatnshyrnu, sem prentað er aftan við útgáfu Bókmentafél. af Glúms sögu (Ísl. forns. I 103) að hann „var hirðmaðr Hákonar jarls ok Eireks sonar hans ok enn kærsti vin“. Vigfúss var í Jómsvíkingabardaga; hann var og með Eiríki jarli í Svoldrarorrustu. Skömmu síðar virðist hann hafa farið til Íslands, um það leyti sem faðir hans dó eða litlu fyr, því hans er getið í mál-

um þeirra Guðmundar ríka og Þóris Helgasonar (1004 eða 1005). Er svo að sjá, að þeir Guðmundr ríki hafi verið vinir, því að Guðmundr segir við hann: „Slíka menn getr varla til vitrleiks sem þú ert, þótt menn eigi margra góðra kosti“ (Ljósvetn. 17. kap.). Ef til vill hefir Vigfúss ekki komið út fyr enn faðir hans var dáinn 1003. — Síðan fara engar sögur af Vigfúsi, enn hann staðfestist á Íslandi og hét sonr hans Bergr og er mikil ætt frá honum komin; rekr Haukr lögmaðr ætt sína til hans. — Vigfúss var skáld, og hefir ort drápu um Hákon jarl, enn af henni er ekki til nema ef til vill ein vísa.

Víga-Glúms sögu og Landnámu ber ekki saman um deilur þeirra Einars Þveræings og Glúms, eftir er hann er kominn að Þverbrekku. Um þetta atriði hefir séra Eggert Ó. Brím ritað fróðlega ritgerð: „Víg Gríms á Kálfsskinni eða Þorvalds í Haga“ í Tr. III 160—112, og hefir hann þar mjög skilmerkilega leyst úr þessari flækju. Hann telr frásögn víga-Glúmssögu að öllu réttari að öðru enn því, að höf. hennar hefir ruglazt í mannanöfnum, enn höf. Landnámu hefir kunnað betr ættirnar. Að öðru leyti vísa ég þeim til ritgerðarinnar sjálfrar, sem vilja kynna sér það efni betr.

Í staðlegum greinum virðist víga-Glúms saga vera mjög áreiðanleg, og lifa enn flest þau örnefni, sem sagan greinir. Má að ýmsu leyti telja hana með hinum beztu Íslendingasögum.

TÍMATAL.

Fæddr Ingjaldr Helga son ens magra	um 860.
Ingjaldr Helgason deyr	— 900.
Utanför Eyjólfs Ingjaldssonar . . .	— 925.
Útkoma Eyjólfs	— 930.
Fæddr víga-Glúmr	— 935.
Eyjólfr deyr	fyrir 950.
Utanför Glúms	um 950.
Glúmr kemr út vegr Sigmund og reisir bú að Þverá	— 951.
Víg Steinólfs	— 982.
Fæddr Þorvaldr tasaldi	— 980.
Bardagi á Hrísateigi	— 983.
Glúmr flytr frá Þverá	— 986.
Glúmr flytr af Möðruvöllum	— 987.
Glúmr býr í Myrkárdal . . .	um 987—98.
Glúmr fer að Þverbrekku	um 990.
Víga-Glúmr deyr	— 1003.
eftir annari sögn:	um 1025—30.

Víga-Glúms saga.

Ingjaldr hét maðr, son Helga hins magra. Hann bjó at Þverá í Eyjafirði. Hann var forn goðorðsmaðr ok höfðingi mikill, ok þá aldraðr mjök er sagan gerðist. Hann var kvángaðr maðr ok átti tvá sonu, Steinólf ok Eyjólf. Þeir váru menn vel mannaðir ok váru báðir fríðir sýnum. Ingjaldr var einlyndr ok fálátr, ódæll ok fasttækr. Hann lagði lítinn hug á kaupmenn; vildi ekki yfir sér hafa þeira ofsa, ok ef hann girnist af kaupmönnum nökkut at hafa, þá sendi hann aðra menn til, enn fór eigi sjálfr. — Skip kom enn eitt sumar í Eyjafjörð. Hreiðarr hét stýrimaðr, ættstórr; hann átti bú á Vors í Noregi, manna vaskastr ok vinsælastr. Eyjólfr Ingjaldsson var oft við skip um sumarit, ok áttu þeir Hreiðarr mart saman í vinfengi. Hreiðarr sagði honum, at hann vildi hér vistast um vetrinn; kveðst vera fúsastr til Ingjalds at frásögn annarra manna. Eyjólfr segir föður sinn ekki hafa þat í vanda lagt, enn þó lézt hann mundu um sýsla. Ok er hann kemr heim,

ræddi hann um við föður sinn, at hann skyldi taka við stýrimanninum, ok kvað ætla góðan dreng vera ok mikils verðan, ok tjáði málit fyrir honum vel um stýrimanninn. Ingjaldr svarar: „Ef þú hefir boðit honum áðr, hvat man þá tjá við at mæla? mun ek þá hljóta fé at kosta, enn þú munt hafa starf fyrir“ — ok lézt aldri útlendan mann með sér haft hafa, ok lézt enn ófúss vera. Þá segir Eyjólfr: „Eigi er enn við honum tekið utan þitt ráð; enn þat er ok bæði, at ek hefir lítt til ráða hlutazt, ok vill þú at ek ráða litlu, ef sá maðr skal hér eigi vist hafa, er ek hefi hegat boðit“. Ingjaldr svarar: Nú skaltu ok ráða þessu sem þú vill, at stýrimaðr fari hegat við annan mann, ok vil ek ekki á leggja við hann fyrir þínar sakir, enn þú skalt hafa allan starfa fyrir þeim, enn ek mun kostnað fram leggja“. Hann svarar: „Þetta líkar mér vel at svá sé“. Ferr hann annan dag ok hittir Hreiðar ok segir honum málavöxt. Hann lætr vel yfir; er hann þagat fluttr með varning sinn. Ok er þeir höfðu verit eigi lengi, þá varð Hreiðarr varr við, at þar skyldi vera jólaveizla fjölmenn. Ingjaldr var fár við hann ok þó vel.

— Einn dag kallar Hreiðarr Ingjald í útibúr, þar sem varningr hans var inni, ok hann gerir svá. Þá mælti Hreiðarr ok bað hann velja af varninginum þat er hann vildi. Ingjaldr lézt engis girnast fjár hans, enn kallar honum vel

fara. Hreiðarr svarar: „Ek hefi þó hugleitt nökkut, hvat þú þarft af oss at þiggja. Ek hefi komit á nökkura bæi hér í Eyjafirði, þá er beztir eru, ok sé ek engi herbergi slík sem hér. Enn skálabúnað hefir þú eigi svá góðan, at eigi sé þvílíkr á öðrum bæjum". Hann tók ór sínum hirzlum svá góðan skálabúnað — ok gaf Ingjaldi — sem engi hafði betri áðr komit hegat til Íslands. Ingjaldr þakkaði honum vel ok var nú allgott vinfengi þeira í millum. Síðan um vetrinn segir Eyjólfr, at hann vill utan fara með Hreiðari um várit. Hann svaraði því óbrátt. Eyjólfr segir: „Hví viltu eigi flytja mik? líkar þér eigi vel við mik?" „Allvel", segir hann, „enn lítil munu föður þínum þykkja vistarlaun mín — enn eigi mun ek honum illu launa — at flytja son hans á brott, er honum er hverr sómi at. Enn ef faðir þinn lofar, þá flyt ek þik gjarna á brott, ok kann ek þökk mikla at þú farir þá". Nú bjuggu kaupmenn ferð sína. Ok er þeir vóru búnir, leitar Eyjólfr eftir um utanferð sína við Hreiðar. Hann sagði honum sinn vilja, lézt ekki vilja gera í móti föður hans um hans utanferð. Síðan segir hann föður sínum farfýsi sína, ok svá hversu farit hefði með þeim Hreiðari. Ingjaldr segir, at fáir drengir munu slíkir sem Hreiðarr — „ok með þessi þinni meðferð ok at reyndum *hans* drengskap

leyfi ek þér ferðina, ok þykkja betr at þú farir með honum enn með öðrum".

2. Síðan fóru þeir utan ok kómu við Noreg. Hreiðarr bauð Eyjólfi marga kosti um vistartekjur, enn hann vildi eigi þiggja þat er hann bauð. Hreiðarr mælti: „Hvat viltu þá þinna ráða?" Hann svarar: „Eigi veit ek". Þá segir Hreiðarr: „Girnist þú ekki til konunga eða annarra höfðingja? er þér heimill várr tilbeini" — þá var Hákon Aðalsteinsfóstri *yfir Noregi.* — „sýnist mér slíkum höfðingjum gott at þjóna yður stórum mönnum ok líklegum til góðrar fylgdar". Hann svarar: „Vanfærr em ek at fylgja konungum, enn þó kann vera, at þat gangist eftir mínum vilja; enn þó neita ek því". Hann spyrr: „Hvat viltu þá?" „Hví dregr þú undan at bjóða mér til þín, því at þat vil ek?" „Lítill hugr er mér á því", segir Hreiðarr. Eyjólfr spyrr: „Hví sætir þat?" „Ek nenni eigi at veita þat, sem þér er eigi gott at þiggja, þar er mér þykir þú góðs eins verðr frá mér". „Forvitni er mér á, hví þat sætir". „Þat muntu nú vita verða—þó samir mér illa frá at segja. Bróður á ek mér, er Ívarr heitir. Vit eigum bú báðir saman ok allan fjárhlut ok unnumst vit mikit; enn vit erum þó eigi skaplíkir um þat, at honum þykja illir íslenzkir menn, svá at þeim er eigi vært þar; enn hann er í víkingu hvert sumar. Enn þá er hann kemr heim,

ferr hann með tíunda mann eða tólfta til mín, ok skulu allir þeim þjóna, þeir er fyrir eru, ok munu þeir allir til þín vera svá illa, at þar er þér at engum kosti vært“. Hann svarar: „Forvitni er mér á, hversu þeir láta, ok ertu sakLauss, ef þú lætr uppi vistina“. Hreiðarr svarar: „Mér er vant við bróður minn, er mér færir gjafar þær, sem hann færir mér, ok hann fær beztar til, at eigi skyli okkr á um þik; enn mér mun þungt þykkja, ef þeir gumsa þik ok spotta“. „Mjök viltu þat undan draga“, segir Eyjólfr, „at ek fara til þín, eða hvernig mun hann við mik vera? eigi mun hann berja á mér?“ Hreiðarr svarar: „Bardaga verra mun þat; hann hefir marga vandamenn með sér; alt þat er þú mælir eða gerir munu þeir afleiðis færa fyrir þér“ Eyjólfr segir: „Engi skapraun er þat, ef maðr veit nökkut af áðr; er þat óvizka at bera eigi slíkt, ok mun þat ekki við nema“. Hreiðarr svarar: „Vandi er þá á báðar hendr; þú ert vinr minn, enn hann er bróðir minn, ok ann ek honum mikit“. Þat varð, at hann fór heim með Hreiðari til vistar á *Vors*. Ok þá er Ívars var heim ván, þá tók Eyjólfr loðkápu ok hafði hvern dag; enn hann var mikill maðr ok sat hjá Hreiðari jamnan.

3. Nú kemr Ívarr heim, ok er gengit í mót honum veglega ok fagnat með blíðu. Þá spurði hvárr þeirra annan tíðenda, eða hvar Hreiðarr

hefði verit um vetrinn; enn hann lézt á Íslandi verit hafa. Enn þá spurði Ívarr engra tíðenda — „enn hvárt er“, kvað hann, „þar hjá þér maðr eða kvikendi? þat er hrúga eigi lítil“. Eyjólfr svarar: „Ek em íslenzkr maðr ok heiti ek Eyjólfr, ok ætla ek hér at vera í vetr“. „Þess get ek“, kvað Ívarr, „at eigi sé óhapplaust hér á bæ, ef íslenzkr maðr skal hér vera“. Hreiðarr svarar: „Ef þú ert illa við hann, svá at honum sé eigi við vært, þá mun okkur frændsemi eigi góð vera“. „Illu heilli hefir þú til Íslands farit, ef af þeim sökum skulu vér þjóna íslenzkum möunum, eða láta ella frændr vára eða vini. Ok ek veit eigi, hví þér sýnist at fara til ennar verstu þjóðar, ok frelst hefir þú þik um tíðendasögu við mik“. „Annan veg er“, kvað Hreiðarr, „þar eru heldr margir góðir drengir“. Ívarr segir: „Eigi er sjá þó sæmilegr í öndveginu *tötrabassinn*“. Enn þá er Ívarr sá, at bróður hans þótti miklu varða um mann þenna, þá tók hann minna af enn áðr við Íslendinga.— „Enn hvat muna ek þá heldr, enn kalla hann hrúgu?“ Enn Eyjólfr lézt því nafni mundu vel kunna. Enn alt þat er hann gerði eða mælti, þá færðu þeir afleiðis. — Vigfúss hét maðr; hann var hersir ok réð fyrir á Vors. Hann var Sigurðar son, víkinga-Kára sonar; hann átti dóttur þá er Ástríðr hét. Vinátta var mikil í millum þeira bræðra ok Vigfúss, ok

höfðu sinn vetr hvárir jólaveizlu með öðrum, ok skulu þeir bræðr nú búast við jólaveizlu. Enn alt hafði Hreiðarr fyrir búit, ok skyldi hann þá bjóða mönnum ok bað Eyjólf fara með sér, — „ok er mér eigi forvitni á, hversu þeir láta at þér“. „Mér er þangt“, segir Eyjólfr, ok má ek eigi fyrir því fara“. — Aftan þann sem hann var heiman farinn, ok þeir koma í sæti, þá mæltu förunautar Ívars: „Nú er Hrúga heima, enn Hreiðarr eigi; nú munu vér hafa gleði sem oss sýnist“. „Vér skulum nú“, segir Ívarr, „hyggja at nökkut, hvat oss hæfir. Hér erum vit bræðr ok eigum fé báðir saman, ok berr hann alla áhyggju fyrir, enn ek enga; enn sá er einn maðr, er hann vill veita, ok gerum vér svá at honum er varla við vært,— enn hann er við oss saklauss, ok skal engi maðr mæla í mein honum, meðan Hreiðarr er eigi heima“. Þeir segja nú vel fallit til gamans at hafa nökkut. Þá mælti Ívarr: „Af litlum manndóm tali þér; hér þjóna oss allir ok höfum vér gaman af öllu sem oss lystir, enn aðrir hafa starfa ok áhyggju. Ok þótt sjá maðr hefði drepit bróður minn, þá ætti ek ekki at gera honum til meins fyrir Hreiðars sakir, ok engum skal hlýða at gabba hann — ok nú skal hann eigi Hrúga heita lengr“. Ok um morgininn mælti Ívarr við Eyjólf: „Viltu fara í skóg með oss ok skemta þér?“ Ok hann játti því, ok ferr

með þeim; ok höggva þeir sér tré ok flytja heim. Eyjólfr hefir sverð ok handexi. Ívarr mælti: „Þat ræð ek þér, Íslendingr, ef sér ferr hverr várr, at þú farir heim fyrir myrkr“. Síðan ferr sinn veg hverr um skóginn, ok fór Eyjólfr einn sér. Þá ferr hann af loðkápunni ok lagði á ofan sverð sitt, er hann hafði í hendi. Enn hann gekk í skóginn ok skemti sér, ok hafði exi ok hjó tréin, þau sem honum sýndist. Enn er á leið daginn, tók at drífa, ok vill hann þá heim, ok kom þar er loðkápan hafði legit ok var hon á brottu, enn sverðit var eftir. Hann sér sópat snjánum, sem kápan hefði dragnat. Enn híðbjörn hafði komit ok dregit kápuna; hafði varla aflit til haft upp at halda, er björninn var ungr ok nýkominn ór híðinu ok eigi mannsbani vorðinn. Síðan fór hann, ok sá at björninn sat fyrir honum; brá hann sverði ok hjó af trýnit við augun uppi af dýrinu, ok hafði þat í hendi sér heim. Enn Ívarr kom heim fyrri, ok saknar Eyjólfs ok mælti: „Ógegnlega höfum vér farit ok illa skilizt við várn förunaut; honum er ókunnigt á skóginum, enn þar ván margra skæðra dýra, ok mun margrætt um, ef hann kemr eigi heim, svá sem áðr vóru vér við hann — ok ræð ek at vér leitim hans, þar til er vér finnum hann“. Enn er þeir kómu út fyrir dyrr, þá kom Eyjólfr í mót þeim, ok fagnaði Ívarr honum vel ok spurði, hví hann

væri blóðugr; enn hann sýndi þeim þat er hann helt á. Þá mælti Ívarr: „Þat uggi ek, at þú sér sárr“. „Ver kátr fyrir því, ekki sakar mik“. Þá mælti Ívarr: „Óvitrlegt bragð at spotta ókunna menn; hann hefir sýnt vaskleik í þessum hlut, þar er ek veit eigi, hvárt nökkurr várr mundi til verða“. Ok annan aftan kom Hreiðarr heim. Ívarr mælti: „Hví ertu svá hljóðr, bróðir? ertu hugsjúkr um hann Hrúgu? hvat væntir þik, hversu ek mun við hann hafa búit?“ Hreiðarr svarar: „Þat mun nú okkr víst máli skifta, hversu þú hefir þat gert“. Hann segir: „Hvat muntu nú til vinna, at ek sé við hann sem þú? Hann svarar: „Ek mun gefa þér gullhring þann, er vit eigum báðir saman ok þér hefir góðr þótt lengi“. Hann segir: „Eigi mun ek ágirnast föðurarf þinn, enn við hann mun ok vera heðan af sem við þik sjálfan — ok skal hann nú sitja hjá mér, enn eigi hjá þér“. Síðan virðu þeir hann vel báðir, ok sá at þat rúm var vel skipat, er hann sat í. Ok leið nú svá fram.

4. Nú koma menn til jólaveizlu til þeira bræðra. Enn þá er tólfmenningr var skipaðr til at sitja, ok settir hlutir til, hverr næst skyldi sitja Ástríði dóttur Vigfúss hersis, ok hlaut Eyjólfr ávalt at sitja hjá henni; enn engi maðr sá þau fleira við talazt enn aðra menn. Enn þat ræddu margir, at því mundi þann veg í

móti berast at honum mundi þar konu auðit verða. Slítr veizlu þeiri, ok var hon veitt stórmannlega ok menn með gjöfum á brott leystir. Eyjólfr var fjögur sumur í víkingu ok þótti enn mesti garpr ok framgöngumaðr; fekk gott orð ok mikit fé. — Þat var einn vetr, at sá maðr kom þar á Vors, er Þorsteinn hét ok var frændi þeira bræðra, ok átti bú á Upplöndum. Hann sagði til vandræða sinna, at berserkr sá, er Ásgautr hét, hafði skorat á hann til hólmgöngu fyrir þá sök, at hann synjaði honum systur sinnar, ok bað þá fjölmenna sik til hólms, at eigi gengi sjá víkingr á efni hans; sagði hann þó felt hafa marga menn sína; sagði at hann mundi láta systur sína, ef þeir vildi hann eigi efla — „em ek ekki traustr til hólmgöngu, nema ek njóta yðvarrar gæfu við“. Þeir nentu eigi at synja honum fararinnar. Nú fóru þeir með honum á Upplönd ok höfðu þrjá tigu manna með sér, ok koma í þann stað, er þeir skulu finnast. Þá leita þeir við menn sína, hverr þat vildi vinna sér til konu, at ganga á hólm við Ásgaut. Enn þótt konan þætti fýsileg, þá varð þó engi búinn at vinna þetta til. Þá beiddu þeir bræðr, at Eyjólfr myndi halda skildi fyrir hann. Þá segir Eyjólfr, kvaðst þat við engan mann gert hafa ok eigi fyrir sik sjálfan, — „ok mun mér eigi gott þykkja, ef hann er drepinn í höndum mér; þyki mér engi fremd í þessu.

Enn ef sveinn sjá verðr drepinn í höndum oss, skulum vér þá heim fara með svá gervu, eða skal þá til fá annan ok enn þriðja, ok vex þá svá vár óvirðing, svá sem margir falla fyrir oss? ok lítil virðing mun á för várri, ef vér förum við þat aftr, at hans sé óhefnt, ef hann fellr fyrir oss. Biði þér mik, at ek ganga heldr á hólm við berserkinn. Þat er veitanda vinum sínum, enn þetta vil ek eigi veita". Þeir þakka honum vel, ok þótti þeim þó mikit í ábyrgð, er hann var. Hann segir: „Svá sýnist mér, sem engum várum sé aftrkvæmt, ef hans er eigi hefnt, ok þyki mér þá verra at berjast við berserkinn, ef frændi yðvarr er áðr drepinn". Síðan gengr hann fram, enn Ívarr bauð at halda skildi fyrir honum. Eyjólfr svarar: „Vel er þat boðit, enn mér mun mest um hugat, ok er satt it fornkveðna, at sjálfs hönd er hollust". Gengr á hólm síðan. Berserkrinn mælti: „Skal sjá við mik berjast hrúnkinn"? Eyjólfr mælti: „Er eigi þat, at þér ægi við mik at berjast? kann þat vera at þér sé eigi vel farit, er þú æðrast mikinn mann, enn gambrar yfir litlum". „Ekki er mér þat eignat", segir hann, „enn lögin mun ek þér segja upp um hólmgöngu: fjórar merkr skal mik leysa af hólmi, ef ek verð sárr". Eyjólfr svarar: „Óskylt ætla ek vera at halda lögum við þik, er þú dæmir sjálfr, hvers þú ert verðr, fyrir

því at á váru landi mundi slíkt þykja þræls gjöld, er þú gerir um sjálfan þik“. Eyjólfr átti fyrr at höggva, ok hjó þat it fyrsta, at sverðit kom á skjaldarsporðinn, ok gekk af sporðrinn ok fótrinn af berserknum. Eyjólfr fekk af þessu verki mikit ágæti, ok fór heim síðan með þeim bræðrum. Nú var honum boðit fé mikit at þiggja, enn hann lézt þetta ekki til fjár hafa gert né til konu, heldr af vinfengi við þá bræðr. Ásgautr leysti sik af hólmi ok lifði við örkuml. Síðan bað Eyjólfr Ástríðar Vigfúsdóttur. Nú er til at flytja málit Ívarr ok Hreiðarr; segja hann ættstóran mann ok eiga göfugt ráð á Íslandi ok mikinn frænda afla, ok kölluðu líklegt at mikit yrði hans forlag. Þá mælti Eyjólfr: „Vera kann at frændum Ástríðar þyki ofsi mikill í váru máli, — enn margir vitu á Íslandi at vér eigum göfugt foreldri ok mikit fé“. Vigfúss segir: „Þetta mun vera forlög hennar, þótt til væri ætlat ekki óframar um frændkonu vára“. — Hon var honum gefin, ok fór til Íslands með honum.

5. Böðvarr hét maðr. Hann var son víkinga-Kára ok bróðir Sigurðar, föður Vigfúss; hann var faðir Ástríðar, móður Eiríks, föður Ástríðar, móður Óláfs Tryggvasonar. Víkinga-Kári var son Eymundar akraspillis Þórissonar. Böðvarr var faðir Ólofar, móður Gizurar hins

hvíta. Þá er þau Eyjólfr ok Ástríðr kómu út til Íslands, var Ingjaldr andaðr. Þá tók Eyjólfr við búi ok goðorði. Úlfeiðr hét dóttir Ingjalds; hana átti Hríseyjar-Narfi. Börn þeira Eyjólfs og Ástríðar váru fjögur nefnd. Þorsteinn hét son þeira enn elzti, ok var hann leystr af arfi, þá er hann kvæntist — ok bjó hann at Hólum í Eyjafirði, meðan hann lifði; ok verðr hann lítt við söguna riðinn. Vigfúss hét annarr. Hann fekk Hallfríðar Þorkels dóttur ens háva frá Mývatni. Glúmr hét enn yngsti son þeira, enn Helga dóttir. Hon var gift Steingrími í Sigluvík. Þeira son var Þorvaldr tasaldi, er síðar kemr við málit. Enn Vigfúss andaðist litlu síðar enn hann kvángaðist, ok átti barn eitt, ok lifði þat litlu lengr enn hann; ok bar af því undir Hallfríði alt fé til helmings við þau Glúm ok Ástríði. — Enn Eyjólfr var andaðr, þá er hér var komit. Þá réðst Þorkell enn hávi til Þverár ok Sigmundr son hans; ok var hann mikill maðr fyrir sér ok ætlaði at hann mundi höfðingi gerast, ef hann fengi gott kvánfang ok mága stoð. — Þórir hét maðr ok bjó á Espihóli. Hann var son Hámundar heljarskinns ok Ingunnar Helga dóttur ens magra. Hann átti Þórdísi Kaðalsdóttur. Þeira börn váru Þórarinn ok Þorvaldr krókr, er bjó á Grund í Eyjafirði, ok Þorgrímr, er bjó í Möðrufelli, ok Ingunn, er átti Þórðr Freysgoði, ok

Vigdís, er átti Sigmundr. Síðan tóku þeir Þorkell ok Sigmundr at óhægja Ástríði bygðina; ok var skift landinu í helminga ok hlutu þau Glúmr ok Ástríðr þann hluta landsins, er ekki var húsaðr, ok gerðu þau bú á Borgarhóli. Enn Glúmr skifti sér ekki af um búsýslu; þótti heldr óbráðgerr í uppruna. Hann var fámálugr ok fálátr jafnan, hár maðr vexti ok nökkut skolbrúnn, hvítr á hár ok rétthárr, kraklegr ok þótti heldr seinlegr maðrinn; fór ekki til mannamóta. Nú eyðist fé fyrir þeim Ástríði, ok gerist ráðahagrinn óhægr. Enn Sigmundr ok Þorkell bægja þeim, ok höfðu þau it minna af öllu. Hof Freys var þar fyrir sunnan ána á Hripkelsstöðum. Þórarinn á Espihóli var vitr maðr ok vinsæll. Þorvaldr krókr var hólmgöngumaðr ok ódæll. Sigmundr Þorkelsson þóttist maðr mikill fyrir sér, er hann kom í mægðir við Esphælinga. Glúmr segir móður sinni at hann vill utan ráðast, — „sé ek at þroski minn vill engi verða, enn þat má vera at ek hljóta gæfu af göfgum frændum mínum, enn ek nenni eigi at þola ágang Sigmundi, enn ek sé mik enn vanfæran í mót honum. Enn lógaðu eigi landinu, þó at þröngt verði kosti þínum“. — Þá var Glúmr fimtán vetra, er hann fýstist utan.

6. Nú er at segja frá utanferð Glúms. Þegar er hann kom við land, fór hann upp á Vors

til Vigfúss. Ok er hann kom at bænum, þá sá hann þar mikit fjölmenni ok margs konar skemtan ok leika; ok þat þóttist hann sjá, at þar mundi á öllum hlutum stórmenska vera. Enn þar sem hann sá marga menn merkilega, þá vissi hann eigi, hvar Vigfúss mundi vera frændi hans. Þat mark hafði hann til hans, at hann sá mann mikinn ok veglegan í öndvegi í skautfaldi blám, ok lék sér at spjóti gullreknu; gekk síðan at honum ok kvaddi hann; enn hann tók vel kveðju hans. Vigfúss spurði, hvat manna hann væri, enn hann kvaðst vera íslenzkr ok eyfirzkr. Þá spurði Vigfúss at Eyjólfi mági sínum ok Ástríði dóttur sinni; enn *hann* kvað hann andaðan, — „enn Ástríðr lifir“. Vigfúss spurði, hvat barna þeira lifði, enn Glúmr sagði honum til systkina sinna. Enn síðan sagði hann honum, at þar var einn son þeira kominn fyrir hann. Enn er hann sagði þat, þá reitist ekki af um talið við hann. Glúmr bað hann vísa sér til sætis. Enn Vigfúss kvaðst eigi vita, hvat satt væri af því er hann sagði, ok vísaði honum til sætis á hinn óæðra bekk utarlega ok veitti honum litla virðing. Hann var fámálugr ok ósiðblendr. Þá er aðrir menn drukku, eða höfðu aðra gleði, þá lá hann ok hafði feld á höfði sér. Hann þótti þar fól eitt. Þar var veizla búin at vetrnóttum ok gert dísablót, ok allir skulu þessa minning gera.

Glúmr sitr í rúmi sínu ok gengr eigi til. Ok er á leið kveldit, er menn váru komnir, þá var eigi svá mikil gleði, sem líklegt mundi þykja fyrir fagnaðar sakir ok vina fundar, er þar váru margir saman komnir. Ok þann dag er menn höfðu komit til boðsins, hafði Glúmr eigi út gengit í móti mönnum ok bauð engum at sitja hjá sér eða í hans rúmi. Ok er menn váru komnir undir borð, þá var sagt at sá maðr var kominn at bænum með tólfta mann, er Björn hét ok kallaðr járnhauss. Hann var berserkr mikill, ok var því vanr at koma til mannboða fjölmennra, ok leitaði þar orða við menn, ef nökkurr vildi þat mæla, er hann mætti á þiggja, ok skoraði á menn til hólmgöngu. Enn Vigfúss bað þess, at menn skyldu vel stilla orðum sínum, — „ok er þat minni læging, enn taka meira ilt af honum“ — ok hétu menn honum góðu um þat. Enn Björn gekk í skálann inn ok leitaði orðheilla við menn, ok spurði á enn æðra bekk enn yzta mann, hvárt hann væri jafnsnjallr honum, — enn *hann* kvað fjarri þat fara. Síðan spurði hann hvern at öðrum, þar til at hann kom fyrir öndvegit. Ýmissra orða leituðu menn sér, enn þar kom niðr, at engi kvaðst jafnsnjallr honum. Enn er hann kom fyrir Vigfús, þá spurði hann, hvar Vigfúss vissi slíkra garpa vánir; enn hann lézt eigi vita hans jafningja. Þá mælti hann: „Vel

er svarat ok hyggilega, sem ván var at. Þú ert virðingamaðr mikill ok gengit lengi at óskum líf þitt, ok engi hnekking komit vegs þíns ok sóma. Nú er þat vel, er ek þarf ekki við þik annat at mæla enn gott eitt, — enn spyrja vil ek þik, ef þú þykist jafn við mik"? Hann svarar: „Þá er ek var ungr ok í víkingu ok vann nökkut til frama, nú veit ek eigi hvárt ek mætta þá við þik jafnast, enn nú hálfu síðr at ek em gamall ok örvasi". Hann snýr á brott þaðan ok ferr utar með öðrum bekk, ok spyrr enn, ef þeir þykjast jafnsnjallir honum, enn þeir kváðust eigi jafnsnjallir honum. Þá kom hann at, þar er Glúmr lá í pallinum. „Hví liggr sjá maðr svá", kvað Björn, „enn sitr eigi"? Sessunautar hans svöruðu — veittu honum orða fullting — ok kváðu hann svá óvitran, at ekki mark mátti at þykja, hvat hann mælti. Björn spyrnir á honum fæti sínum ok mælti at hann skyldi sitja upp sem aðrir menn, ok spurði, ef hann væri jafnsnjallr honum. Enn Glúmr kvað hann ekki þurfa at eiga við sik ok kvaðst eigi vita um snilli hans, — „ok vil ek af því engu við þik jafnast, at út á Íslandi mundi sá maðr kallaðr fól, er þann veg léti sem þú lætr. — Enn hér hefi ek vitat alla bezt orðum stilla". Hleypr upp síðan ok at honum; þrífr af honum hjálminn; síðan hnykkir hann upp eldistokki ok keyrir á milli herða honum,

ok lýtr kappinn við, ok þegar annat ok hvert at öðru, svá at hann fell. Ok þá er hann vildi á fætr færast, þá laust hann í höfuð honum, ok lét svá, þar til at hann kom út fyrir dyrr. Enn þá er Glúmr vildi til sætis, er Vigfúss kominn á gólfit — ok allir þeir — ok fagnaði þá vel frænda sínum; kvað hann nú hafa raun til gert at hann var hans ættar — „skal ek nú virða þik sem okkr sómir“ — lézt þat til hafa gengit i fyrstu, at honum sýndist hann eigi bráðgervilegr — „vilda ek þess at bíða, at þú færðir þik með skörungsskap í þína ætt“. Leiðir hann nú til sætis hjá sér. Glúmr kvaðst þiggja mundu þat sæti, þótt fyrr væri. Annan dag eftir er sagt andlát Bjarnar. Vigfúss bauð Glúmi at taka ríki eftir sik ok virðing, enn Glúmr kvaðst þiggja vilja, enn fara þó út fyrst til Íslands, at eigi eignaðist þeir föðurleifð hans, er hann ann eigi at njóta; kvaðst aftr munu koma sem fyrst. Vigfúss kvaðst ætla þat forlög Glúms at auka sína ætt ok sóma á Íslandi. At sumri lætr Vigfúss búa skip til handa Glúmi, ok gefr honum farminn á ok mikit fé í gulli ok silfri, ok mælti: „Svá segir mér hugr um, at vit sjáimst eigi síðan, enn einka gripi vil ek þér gefa — feld ok spjót ok sverð, er vér höfum mikinn trúnað á haft frændr; ok meðan þú átt gripina, vænti ek at þú týnir eigi virðingu

— enn þá em ek hræddr um, ef þú lógar þeim“. Síðan skiljast þeir.

7. Nú ferr Glúmr út til Íslands ok heim til Þverár. Ok móður sína hitti hann brátt ok fagnaði hon honum vel, ok sagði ójafnað þeira feðga, ok bað hann þó hafa við þolinmæði, enn kvaðst til lítils um fær at ganga þeim í móti. Síðan reið hann heim at garði. Þá sá hann, at færðr var garðrinn ok gengit á hans hlut, ok þá kvað hann vísu:

(1) Nær gengr mér ok mínum,
mendöll — hjúum öllum —
þverr við glaum — inn græni
garðr enn oss of varði.
Verðr hróðr skotað harða
— hér tínik þat — mínum
— munat enn of styr stála
starflauss — föðurarfi.

Enn þat hafði vorðit til tíðenda út hér meðan, (at) Sigmundr óhægði Ástríði ok vildi koma henni af staðfestu. — Um haustit varð vant kvígna tveggja, er Glúmr hafði utan verit, þeim Þorkatli ok Sigmundi, ok hugðu þat at stolit mundi vera, ok létu líklegsta til þræla, er Ástríðr átti, ok segja þá einætum etit hafa, ok stefndu þeim um várit um stuld. Enn þessir þrælar váru miklu hollastir Ástríði fyrir umsjá ok verknað. Hon þóttist varla mega búi sínu halda, ef þeir færi frá, ok ferr á fund Þorsteins sonar síns ok segir honum, hvern ágang þeir veita; biðr hann svara fyrir þrælana — „vil ek

heldr fé bæta fyrir þá, enn þeir verði sekir um álygi, ef eigi eru betri föng á — ok þætti mér þú nú eiga at vera brjóst fyrir oss ok segjast svá í góða ætt“. Þorsteinn lézt þat ætla, at mál mundi svá upp borit af þeira hendi, at þeir munu ætla at fylgja með afla mága sinna, — „sýnist mér þat ráð, ef þessir menn halda upp ráði þínu, at vér eigim hlut í fébótum at þeim komi við“. Hon svarar: „Svá segir mér hugr um, at þær einar fébætr verði, er oss mun meins í leitat, — enn fyrir því at þar er til lítillar liðsemdar at leita, er þú ert, mun verða at leggja á þeira vald“. Enn þau gæði fylgdu mest Þverárlandi: — þat var akr, er kallaðr var Vitazgjafi, því at hann varð aldri ófrær; enn honum hafði svá skift verit með landinu, at sitt sumar höfðu hvárir. Nú segir Ástríðr þeim feðgum: „Mér lízt at þit vilit mjök fyrir koma mínu ráði, ok sjáið þat at hér þrýtr forystu; enn heldr enn þrælar sé upp gefnir, vil ek þetta mál leggja á ykkarn dóm“. Þeir kváðu þat vitrlegra ráð. Gera þeir nú ráð sín. Enn sú var ráðagerð þeira, at hafa sjálfdæmi fyrir þrælana eða sekja þá. Enn Þorsteinn fylgdi eigi betr málinu, enn þeir höfðu sjálfdæmi ok gerðu til handa sér akrinn, at þeir skyldu hann einir eiga; ok ætla svá at komast at landinu öllu, at kippa undan þeiri stoð, er áðr helt mest upp ráði hennar. Ok þat sumar, er þá fór í hönd,

átti hon at hafa akrinn, ef at réttu færi. Enn um sumarit, er menn fóru til þings, er þessu máli var sett, þá fór nautamaðr um haga, ok fann kvígurnar í einu jarðfalli ok hafði fokit yfir öndverðan vetr; ok varð nú bert illmælit við þrælana. Ok er þeir feðgar spurðu, at kvígurnar váru fundnar, þá buðu þeir fé at gjalda fyrir akrinn; enn þeir vildu eigi láta handsöl sín af akrinum. Enn Ástríðr segir, at eigi muni þó of mikit koma fyrir illmælit, þó at hon hefði sitt — „ok vil ek annathvárt hafa þat er ek á eða missa. Þó vilja engir rétta málit, þá skal enn bíða, ok vænti ek, at Glúmr muni út koma ok leiðrétta várt mál“. Sigmundr segir: „Seint til vánar sá man erja — sitr sá nú í hjá, er líklegri væri til þinna sona“. Hon segir: „Illa sezt oft ofsinn, Sigmundr, ok rangendi, — kann ok vera at þat hendi þik“. Ok litlu síðar sumars kom Glúmr út, ok er litla hríð við skip; ferr til bús síns með auð fjár. Enn it sama skaplyndi hafði hann sem fyrr; var fálátr ok lét sem hann heyrði eigi þat, er gerzt hafði út hér meðan. Hvern morgin svaf hann til dagmála ok annaðist ekki um bú. Þat sumar áttu þau Glúmr akrinn at hafa, ef at réttu færi. Fé Sigmundar gekk þeim at meini mjök, ok var hvern morgin í túni þeira. Einn morgin vakti Ástríðr Glúm, ok sagði at nautafjöldi Sigmundar var kominn í tún ok

vildi brjóta andvirki, — „enn ek hefi eigi fráleik til at reka í brott, enn verkamenn at vinnu“. Hann svarar: „Lítt hefir þú mik til vinnu kvatt ok skal eigi illa við verða“, — sprettr upp ok tekr hest sinn, ok í hönd sér trélurk, ok keyrði nautin knálega ok barði þau mjök, þar til er þau kómu í tún Þorkels ok Sigmundar; lætr þau þar spilla sem þau vildu. Þorkell gætti heima andvirkis um morgna, enn Sigmundr fylgdi húskörlum. Þorkell mælti við Glúm: „Þess áttu ván, at menn munu þat eigi sitja þér, ef þú meiðir fé manna, þótt þú þykist hafa framit þik utanlendis“. Glúmr kvað ómeidd vera öll naut hans nú, — „enn ef þau koma oftar oss at meini, þá munu eigi öll ólamin, ok láttu þó vel yfir; þú kemr því einu við; munu vér ok eigi lengr hafa mein af fé yðru“. Þá mælti *Þorkell:* „Stórlega lætr þú nú, Glúmr; slíkr glópaldi þykir oss þú nú, sem þá er þú fórt utan, ok munu vér ekki várt ráð gera eftir geipun þinni“. Glúmr veik heim, ok setti at honum hlátr; ok brá honum svá við, at hann gerði fölvan í andliti ok hrutu ór augum honum tár þau, er því váru lík, sem hagl þat er stórt er. Ok þann veg brá honum oft við síðan, þá er víghugr var á honum.

8. Þat er sagt þá er á leið á haustit, at Ástríðr kom enn at máli við Glúm einn morgin, ok vakti hann ok bað hann skipa til verks

kvað nú heyverkum lokit verða í dag, ef svá væri til skipat sem hæfði — lokit höfðu þeir Sigmundr heyverkum fyrir stundu — „ok fóru þau Sigmundr ok Vigdís snemma í morgin til akrs Vitazgjafa, ok munu þau vel hyggja, er þau hafa akrinn, er vér ættim, ef at réttu færi“. Þá stóð Glúmr upp, ok varð þó eigi fyrr búinn enn at dagmálum. Hann tók þá feldinn blá ok spjótið gullrekna í hönd sér; lét söðla hest sinn. Enn Ástríðr sagði: „Mjök vandar þú nú, sonr minn, búning til heyverksins“. Hann svarar: „Eigi ferr ek oft til at vinna, enn bæði skal þá gera mikit at ok búast vel til, ok kann ek þó ekki vel til verksins at skipa; mun ek ríða til Hóla upp, ok þiggja heimboð at Þorsteini bróður mínum“. Síðan reið hann suðr yfir ána. Enn þá er hann kom til akrsins, þá tók hann dálkinn ór feldinum, enn þau váru í akri Vigdís ok Sigmundr. Ok er hon Vigdís sá hann, gekk hon í mót honum ok bað hann heilan koma, — „þykkir oss þat illa, er svá fátt er í frændsemi várri, ok viljum vér eiga í allan hlut at fleira sé um“. Glúmr svarar: „Ekki er enn þat at orðit, at eigi megi vel verða í frændsemi várri; enn því veik ek hingat, at dálkrinn er ór feldi mínum, ok vil ek at þú saumir á nisting“. Hon lézt þat gjarna vilja, ok gerði hon þat. Glúmr leit yfir akrinn ok mælti: „Eigi brást hann Vit-

azgjafi enn“. Síðan fór hann í feldinn ok tók spjótið í hönd sér. Síðan snarar hann at honum Sigmundi ok brá spjótinu, enn hann spratt upp í móti; enn Glúmr hjó þegar í höfuð honum, ok þurfti Sigmundr eigi fleiri. Þá gekk hann at Vigdísi, ok sagði at hon skyldi heim fara, — „ok seg Þorkatli, at Sigmundr er eigi einfærr af akrinum“. Enn Glúmr reið upp til Hóla, ok segir bróður sínum engi tíðendi. Enn er Þorsteinn sá gerðar hans, er hann hafði bæði feld ok spjót, þá fann hann blóð í málunum ok spyrr, ef hann hefði höggvit með því fyrir skömmu. Hann svarar: „Þat er satt — eigi hefir mér í hug komit at segja“, kvað Glúmr, „at ek drap Sigmund Þorkelsson í dag“. Þorsteinn segir: „Þat mun þeim tíðendi þykja Þorkatli eða Esphælingum mágum hans“. Glúmr svarar: „Þat er fornt mál, at blóðnætr eru hverjum bráðastar, ok mun þeim þykja lítils vert um, er frá líðr“. Glúmr var þar þrjár nætr at kynni sínu, enn þá býst hann heim. Þorsteinn býðr at fara með honum. Glúmr segir þess eigi þurfa, — „gættu bús þíns; ek mun ríða rétta leið mína til Þverár; munu þeir ekki svá mjök eftir þessu ganga“. Ferr Glúmr heim til Þverár. Enn er tíðendi þessi spyrjast, ferr Þorkell á fund Þórarins ok leitar þangat ráða ok meðferðar. Hann segir: „Vera má nú þá, at hon segi, Ástríðr, at hann hafi eigi

til engis risit á legginn". Þorkell segir: „Þat ætla ek, at hann hafi á þann legg risit, er hann fær eigi á stigit". Þórarinn svarar: „Þat er nú sem gerist; hafi þér lengi sýnt þeim ójafnað ok ætlat at færa þau við útgarða, ok litið eigi á þat, hver ván væri á um afkvæmi slíkra manna, sem Eyjólfr var, er bæði var ættstórr ok enn mesti garpr. Enn oss er vandi á mjök mikill við Glúm fyrir frændsemis sökum, enn við yðr um mægðir; ok óhóglegt sýnist mér málit, ef Glúmr fylgir, sem ek get at vera muni". Þá fór Þorkell heim, ok váru þessi mál kyrr um vetrinn. Glúmr hafði nökkvi mannfleira, enn hann var vanr um vetrinn.

9. Þat er sagt at Glúm dreymdi eina nótt. Hann þóttist vera úti staddr á bæ sínum ok sjá út til fjarðarins. Hann þóttist sjá konu eina ganga utan eftir heraðinu ok stefndi þangat til Þverár; enn hon var svá mikil, at axlirnar tóku út fjöllin tveggja vegna. Enn hann þóttist ganga ór garði á mót henni, ok bauð henni til sín. Ok síðan vaknaði hann. Öllum þótti undarlegt, enn hann segir svá: „Draumr er mikill ok merkilegr, enn svá mun ek hann ráða, at Vigfúss móðurfaðir minn mun nú vera andaðr, ok mundi kona sjá hans hamingja vera, er fjöllum hærra gekk. Ok var hann um aðra menn fram um flesta hluti at virðingu, ok hans hamingja mun leita sér þangat staðfestu, sem

ek em“. Enn um sumarit, er skip kómu út, spurðist andlát Vigfúss. Þá kvað Glúmr vísu:

(2) Fara sák holms und hjalmi
hauks í miklum auka,
jörð, at Eyjafirði,
ísungs, fúradísi,
þá svát dóms í draumi
dals ótta mér þótti
felliguðr með fjöllum
folkvandar bjöð standa.

Um várit hitti Þorkell Þorvald krók ok aðra sonu Þóris, ok leitar eftir at þeir muni fylgja þessu máli. Enn hann taldi til skyldu við dóttur sína ok marga aðra vináttu, er hann hefir þeim gert ok Sigmundr son hans. Þorvaldr hittir Þórarin, segir at ámælissamt mun verða, nema þeir fylgi máli mágs síns; hann lézt vilja slíkt alt at veita, sem hann hefir föng á — „ok þat er nú auðsætt, at Glúmr ætlar at miklast af vígi Sigmundar, enn vér unnum oss eigi verr metorða í heraðinu“. Þórarinn segir: „Svá lízt mér sem vant muni svá málinu at fylgja, at örugt sé at vér vaxim af. Ok enn við uppgang Glúms er þat eigi örvænt, at honum kippi í kyn ok ætt sína; ferr ek því tregari at enn þér, at mér sýnist óvís virðingin at deila við Glúm, enn mér þykir ok eigi gott, ef aukast vill óvirðing vár“. Enn með áeggjan þá bjó Þórarinn Þórisson mál til alþingis á hendr Glúmi um víg Sigmundar. Enn Glúmr bjó mál

til á hendr Þorkatli enum háva um illmæli til þrælanna, ok annat bjó hann á hönd Sigmundi, ok stefndi honum um stuld, ok kvaðst hann drepit hafa á eign sinni; ok stefnir honum til óhelgi, er hann fell á hans eign, ok gróf Sigmund upp. Síðan fóru mál til alþingis við svá búit. Ok sótti Glúmr þá frændr sína at liðveizlu, Gizur hvíta ok Teit son Ketilbjarnar frá Mosfelli ok Ásgrím elliða-Grímsson, ok segir þeim allan málavöxt ok ágang þeira feðga ok ranglæti ok marga svívirðing. Kvaðst hann þar vætta eflingar til réttra laga sem þeir váru, enn hann væri sjálfr fyrir. Þeir kváðust allir þess skyldir, at hans hlutr lægi eigi í óvina hendi; kváðust fegnir því verða, ef hans uppreist yrði í þeiri ætt. Líðr þingit at dómum fram, ok hafa Esphælingar fram vígsmálit með áeggjun þeira, er harma sinna áttu at minnast — enn víst væri at eigi mundu spjöllin á vera. Glúmr hefr málit á hendr Þorkatli, ok kómu sakar í dóm; hafði Glúmr mikinn frænda afla ok vina. Ok er til varna var boðit, segir Glúmr: „Á þá leið er, at þat má mörgum kunnigt vera, at þér hafið málit meirr til búit með óskapi, enn eigi sé spjöllin á, því at Sigmund drap ek á mínu fé; ok áðr ek riða til þings, stefnda ek honum til óhelgi". Hann nefndi sér at því vátta, ok verr svá sökina; ok veittu þeir frændr honum svá, at Sigmundr fell óheilagr. Síðan

hefr Glúmr mál fram á hendr Þorkatli um bekráð til fjár síns, ok horfir þar óvænt Þorkatli, því at vitni gengu at með Glúmi, ok finnast þar eigi lögvarnir í móti; ok horfði til þess at Þorkell mundi verða sekr. Var leitat um sættir við Glúm. Hann segir þá tvá kosti vera, at hann mundi sök fram hafa, eða Þorkell seldi honum Þverárland með slíku verði, sem hann vildi á kveða — ok var þat eigi betr enn hálfvirði — „má ok Þorkell þat ætla, ef hann verðr sekr, at vér skulim eigi báðir á þingi annat sumar". Ok nú áttu hlut í vinir Þorkels, at hann sættist, ok tók Þorkell þat ráð, sem honum hæfði, sættist á mál ok seldi Glúmi landit; skyldi búa á þau missari, ok váru þá sáttir at kalla; ok undu Esphælingar illa við málalok. Ok heðan frá greri aldregi um heilt með þeim Glúmi ok Esphælingum. Ok áðr Þorkell fór á brott frá Þverá, þá gekk hann til hofs Freys, ok leiddi þangat uxa gamlan ok mælti svá: „Freyr", sagði hann, „er lengi hefir fulltrúi minn verit, ok margar gjafar at mér þegit ok vel launat — nú gef ek þér uxa þenna til þess at Glúmr fari eigi ónauðgari af Þverárlandi, enn ek ferr nú. Ok láttu sjá nökkurar jartegnir, hvárt þú þiggr eða eigi". Enn uxanum brá svá við, at hann kvað við ok fell niðr dauðr; ok þótti *Þorkatli* vel hafa við látit, ok var nú hughægra, er honum þótti sem þegit mundi heitit.

Hann fór síðan norðr til Mývatns ok bjó þar.— Ok er hann ór sögunni.

10. Glúmr tók nú virðing mikla í heraðinu. Sá maðr bjó at Lóni í Hörgárdal, er Gunnsteinn hét, mikilmenni ok auðigr, ok taldr með hinum stærrum mönnum. Hann átti konu þá er Hlíf hét. Þorgrímr hét son þeira, ok var kendr við móður sína ok var kallaðr Hlífar son, fyrir því at hon lifði lengr enn Gunnsteinn. Hon var skörungr mikill. Þorgrímr var mannaðr vel ok gerðist mikilmenni. Grímr hét annarr son þeira, er kallaðr var eyrarleggr. Halldóra hét dóttir þeira; hon var væn kona ok vel skapi farin. Sá kostr þótti vera einnhverr beztr fyrir sakar frænda ok mest kunnostu ok framkvæmdar hennar. Þessar konu bað Glúmr; lézt hann lítt þurfa mundu frænda at segja, ætt sína né svá fjárhluti eða atferð — „þat mun yðr kunnigt vera, enn ráðakost þenna hefi ek mér ætlat, með því at frændr hennar vilja“. Honum var vel svarat þessu máli; er hon föstnuð Glúmi með miklu fé, ok gert brullaup þeira vel. Ok nú er hans ráð enn virðulegra enn áðr. — Þorvaldr hét maðr Refsson, er bjó at Barði í Fljótum. Hann átti Þuríði, dóttur Þórðar frá Höfða. Börn þeira váru Klaufi ok Þorgerðr, er átti Þórarinn á Espihóli. Þorvaldr krókr á Grund átti Þorkötlu ór Þjórsárdal. Hlenni enn gamli Örnólfs son töskubaks bjó í Víðinesi ok átti Odd-

kötlu Oddkelsdóttur ór Þjórsárdal. Gizurr hét maðr ok var Kaðalsson. Hann bjó at Tjörnum í Eyjafjarðardal; hann átti konu þá er Saldís hét; hon var gild húsfreyja. Gizurr var ok í enu stærra bónda tali, vel fjár eigandi. Dætr þeira eru tvær nefndar, Þórdís ok Herþrúðr, konur vænar ok oflátar miklir; þóttu vera góðir kostir; óxu þar upp heima. Bróðir Gizurar hét Rúnólfr; hann var faðir Valgerðar, móður Eyjólfs á Möðruvöllum. Þórdís var dóttir Kaðals, er átti Þórir á Espihóli, ok þeira börn váru þau, sem sagt var fyrr. Þorgrímr Þórisson var eigi Þórdísar son, enn þó skilgetinn. Þorgrímr var mikilmenni ok vel at sér. Hann ríðr á fund Gizurar þess erendis at biðja Þórdísar dóttur hans sér til eiginkonu. Váru flytjendr þessa máls *bræðr* hans ok vinir, frændr konunnar — þóttust vera nær komnir at ráða fyrir kosti frændkonu sinnar, ok leizt þeim allvænlega stofnat. Enn Þorgrími var synjat konunnar, enn öllum þótti hann hafa mælt til jafnræðis — ok fyrir þótti bræðrum hans ok frændum.

11. Sá maðr er nefndr til sögunnar, er Arnórr hét ok var kallaðr rauðkinnr. Hann var Steinólfs son Ingjalds sonar ok bræðrungr Glúms at frændsemi. Hann hafði lengi í förum verit ok var vel metinn, ok var með Glúmi jamnan, er hann var út hér. Hann veik til við Glúm,

at hann biði konu til handa honum. Glúmr spyrr, hverrar konu hann vili biðja. Arnórr segir: „Þórdísar Gizurardóttur, er Þorgrími Þórissyni var synjat“. Glúmr svarar: „Óvænt þyki mér þat horfa, því at mér þykir ykkar engi munr. Enn Þorgrímr á bústað góðan ok auð fjár, frænda afla mikinn, enn þú átt engan bústað ok ógnóg fé. Enn ek vil eigi ójafnað bjóða Gizuri, svá at eigi ráði hann fyrir dóttur sinni sem hann vill, því at Gizurr er góðs verðr frá mér“. Arnórr segir: „Þá nýt ek góðra frænda, — ef ek get þá betra kost — at þú flytir mitt mál. Heittu honum vinfengi þínu, ok mun hann þá gefa konuna, því at þetta mundi jamræði kallat, ef eigi hefði svá fríðum manni verit frá vísat áðr, sem Þorgrímr er“. Glúmr lét at eggjast, ok fór með honum á fund Gizurar, ok tjár málit fyrir honum. Gizurr svarar: „Vera kann þat, Glúmr“, segir hann, „at þat verði mælt, at mér mislítist, ef ek gef dóttur mína Arnóri frænda þínum, enn mér sýndist eigi at gefa Þorgrími“. Glúmr segir: „Rétt er mælt, enn þó er því at lýsa, ef þú vill várt mál virða, at þar í mót mun mitt vinfengi koma“. Gizurr svarar: „Þat þyki mér mikils vert, enn grunar mik at þá komi í mót óvinfengi annarra manna“. Glúmr segir: „Þú sér ok ráð þitt, enn miklu mun hér um skifta minn þótta, hvárt þú gerir“. Þá segir Gizurr: „Eigi skaltu erendislaust fara

þetta sinn" — ok rétti fram höndina ok festi Arnórr sér konu. Enn Glúmr segir, at hann vill þat til leggja, at brullaup skal vera at Þverá um haustit. Ok skilja þeir nú við svá búit. — Arnórr átti malt út at Gásum, ok skyldi hann sjálfr sækja ok húskarl einn með honum. Enn Þorgrímr Þórisson fór þann dag til laugar, er þeira var utan ván með maltit, ok váru at Hrafnagilslaugu ok sex húskarlar hans með honum. Enn er þeir kómu utan ok vildu ríða yfir ána, þá mælti Þorgrímr: „Mun eigi nú mjök vel fallit at hitta þá Arnór? Missum eigi maltanna, ef vér skulum þó missa konunnar". Gengu þeir Þorgrímr í móti þeim með brugðin sverð; ok er þeir Arnórr sá þat, hverr liðsmunr var, þá hleypti hann á kaf ok svá yfir ána, enn klyfjahestarnir váru fyrir vestan ána. Þá mælti Þorgrímr: „Eigi berum vér til alls ógiftu; ölit skulum vér drekka, enn þeir munu ráða kosti konunnar". Þorgrímr ríðr til Espihóls hins syðra. Þórir var þá sjónlauss. Enn þeir förunautar Þorgríms váru allkátir ok hlógu mjök, ok spyrr Þórir, hvat þeim þætti svá hlæglegt. Þeir sögðust eigi vita, hvárir fyrr mundu veizluna halda; sögðu þar föngin, enn þá frá elta er áttu — „enn brúðguminn á kafi". Ok er Þórir heyrir þetta, þá mælti hann: „Þykir yðr vel komit málinu yðru, er þér hlæit svá mjök, eða hvert mun nú órræði yðvart?

Ætli þér hér í nótt at sofa ok engis annars við þurfa? eigi kunni þér þá skaplyndi Glúms, ef honum þykir góð för frænda síns. Ek kalla ráð at safna mönnum. Meiri ván, at Glúmr hafi nú saman dregit marga menn“. — Þar var þá vað á ánni er nú er ekki. — Þeir söfnuðu nú at sér átta tigum vígra manna um nóttina ok bjuggust við á hólinum framanverðum, því at þar var vaðit á ánni við hólinn sjálfan. Enn frá Arnóri er at segja, at hann finnr Glúm ok segir honum frá förum sínum. Hann segir: „Ekki kom mér þat at óvörum, at þeir léti eigi kyrt, ok er nú á vandi nökkur, svívirðing, ef kyrt er, enn allósýn virðing, ef við er leitat at rétta — enn þó skal nú safna mönnum“. Ok er ljóst var um morgininn, þá kom Glúmr at ánni með sex tigu manna ok vildi ríða yfir ána. Enn þeir grýttu á þá Esphælingar ok gekk eigi fram reiðin, ok hvarf Glúmr aftr, ok börðust yfir ána með grjóti ok skotum; ok urðu þar margir sárir, enn engir eru nefndir. Ok er heraðsmenn urðu varir við, þá drifu þeir til um daginn ok gengu í milli, ok var á komit sættum ok leitat, hvat Esphælingar vilja bjóða fyrir ósæmdar hlut þann, er þeir höfðu gert Arnóri. Enn þau kómu svör í móti, at ekki mundu bætr fyrir þat koma, þó at Arnórr hleyptí frá maltklyfjum sínum. Þá var leitat, at Glúmr mundi eiga hlut í at biðja Herþrúðar Gizurar-

dóttur til handa Þorgrími, ok skyldu því at eins ráð takast með þeim Arnóri ok Þórdísi, nema Glúmr geti konu þessa til handa Þorgrími — ok þótti sú betr gefin, er Þorgrímr ætti. Nú með því at margir áttu hlut í, þá heitr Glúmr sinni umsýslu; hittir Gizur ok vekr þetta mál, ok mælti: „Þat má virðast hlutgirni, ef ek bið bæði konu mínum frændum ok Esphælingum. Enn at óhöpp stöðvist í heraði, þá þykjumst ek skyldr at veita þér mína hollustu, ef þú gerir at mínum vilja“. Gizurr svarar: „Svá sýnist mér bezt at þú ráðir, því at mér sýnist vel boðit dóttur minni at þetta sé“. Takast nú ráðin hvárratveggju. Gerði Arnórr bú at Uppsölum, enn Þorgrímr bjó í Möðrufelli. Litlu síðarr andast Gizurr. Þá færði Saldís bygð sína á Uppsali. Arnórr gat son við Þórdísi, er Steinólfr hét. Annan son átti Þorgrímr, ok hét sá Arngrímr, ok var efnilegr maðr í uppvexti sínum öllum.

12. Saldís bauð heim dóttursyni sínum hvárumtveggja. Arngrímr var tveim vetrum ellri enn Steinólfr, ok óxu eigi vinsælli menn upp í Eyjafirði eða allbetr væri at sér gervir, ok unnust allmikit. Þá er annarr var fjogurra vetra, enn annarr sex vetra, léku þeir sér um dag, ok bað Steinólfr Arngrím ljá sér messingarhest. Arngrímr svaraði: „Ek mun gefa þér, því at þat er nú heldr þitt leika enn mitt, fyrir aldrs

sökum“. Enn Steinólfr sagði fóstru sinni, hvé góða gjöf hann hefði þegit. Hon kvað þat vel vera, at hvárr þeira var svá vel til annars. — Kona sú fór þar um herað, at Oddbjörg hét, gleðimaðr, fróð ok framsýn. Þótti mikit undir, at húsfreyjur fagnaði henni vel um heraðit; sagði nökkut vilhalt, sem henni var beini veittr. Hon kom til Uppsala, ok tók Saldís vel við henni ok bað hana spá nökkut um þá sveinana, ok spá vel. Hon segir: „Vænlegir eru þessir sveinar, ef þeim vinst gæfan til — þat er mér vansét“. Saldís mælti: „Eigi ætla ek þér nú allgóðan þykja beinann fyrir skútu þessa“. Hon svarar: „Ekki mun þetta ráða verðgetum þínum, ok þarftu eigi svá orðvönd at at vera“. Saldís mælti: „Fámælt skaltu þar um vera, ef þér segir eigi vel hugr um“. Hon segir: „Ekki hefi enn ofmælt hér um, enn eigi ætla ek lèngi ástúðigt með þeim“. Saldís mælti: „Annars þættumst ek maklegri fyrir góðan beina, ok muntu vera rekin í brott, ef þú ferr með illspár“. Oddbjörg segir: „Ek ætla nú eigi þurfa at hlífast við, ef þú lætr svá um enga sök; mun ek þik ok eigi oftar heim sækja, enn þú uni við svá vel sem þú vill — enn þat kann ek þér at segja, at þeir munu banaspjót eftir berast, ok mun hvat öðru verra af hljótast hér í heraði“. — Ok er Oddbjörg ór sögunni.

13. Þat gerist eitt sumar á alþingi, at í Fanga-

brekku gengust menn at sveitum, Norðlendingar ok Vestfirðingar; gekk Norðlendingum þyngra; var fyrir sveit þeira Már sonr Glúms; kemr þar at maðr einn er Ingólfr hét, son Þorvalds. Faðir hans bjó á Rangárvöllum. Már mælti: „Þú ert þreklegr maðr; muntu vera sterkr; veit mér atgang at fangs“. Hann svarar: „Þat mun ek gera fyrir þínar sakir“. Sá fell er í móti var; gengr til annarr ok enn þriði ok fór svá. Nú hugnaði Norðlendingum. Þá mælti Már: „Ef þú þarft míns formælis, skal ek þér at liði verða—eða hvat skal nú ráða þinna?“ Hann svarar: „Ekki hefi ek ráðit, ok vilda ek helzt norðr um ok taka verknað“. Már segir: „Þat vil ek at þú farir með mér, ok mun ek fá þér vist“. Ingólfr átti stóðhross góð ok kallaði hestinn Snækoll. Hann fór norðr af þingi til Þverár; var þar um stund. Einn dag spurði Már, hvat Ingólfr ætlaði fyrir sér — „hér þyrfti verkstjóra ok væri hagr nökkut. „Hér er sleði einn, er þú skalt gera, ok ertu bjarghagr, ef þú kant þetta“. Ingólfr svarar: „Til þessar vistar væra ek fúsastr, enn þat hefir orðið stundum, at mein hefir þótt at hrossum mínum í búfjárhögum“. Már segir: „Ekki mun hér at slíku talit“. Ingólfr gerir nú at sleðanum, ok kemr Glúmr, ok lítr á smíðit. „Þetta er vel gert“, segir Glúmr, „eða hvat er ráða þinna?“ Ingólfr svarar: „Ek hefi ekki ráðit“. Glúmr segir: „Mik vantar

verkstjóra, eða ertu nökkut við þat brugðinn?“ Hann svarar: „Lítt í slíkum stöðum, enn fúss væra ek með þér at vera“. Glúmr segir: „Hví skal eigi þat? sé ek at þit Már leggið lag ykkart saman“. Nú kemr Már heim, ok segir Ingólfr honum. Hann svarar: „Gott þyki mér ef þetta verðr vel, ok segja mun ek þér þrisvar sinnum, ef föður mínum mislíkar, enn ef þá gerir þú eigi at, mun ek hætta“. Ingólfr tekr nú til umsýslu ok líkar Glúmi vel. Einn dag ferr Glúmr til hestaþings ok verkstjóri hans; ríðr hann meri, enn hestr hans rennr hjá. Er þar skemtan góð. Þar var Kálfr frá Stokkahlöðu. Hann átti hestklár einn gamlan — enn hann kom hverjum hesti fyrir. Hann mælti: „Hví skal eigi þann hér í móti leiða dýrkálkinn þeira Þveræinga?“ Glúmr svarar: „Þat er ójamlegt, hestr sá ok klárr þinn“. Hann segir: „Því munu þér eigi vilja, at engi hugr mun í vera — kann vera at sanni it fornkveðna, at fé sé drotni glíkt“. Glúmr svarar: „Þat mun þér ókunnigt — mun ek ok eigi neita fyrir hans hönd, enn at mun vera eigi lengr enn hann vill“. Kálfr segir: „Vánir má þess vita, at fátt mun í móti yðrum vilja“. Váru hestar fram leiddir ok bitust vel, ok þótti öllum hestr Ingólfs betr ganga, ok vill Glúmr þá skilja. Ríða heim. Er Ingólfr þar þau missari ok hugnaði Glúmi vel við hann. Samkváma var við Djúpa-

dalsá. Þar kemr Glúmr, ok Ingólfr með hest sinn. Kálfr kemr þar — hann var vinr Esphælinga. Þar var hestr hans, ok býðr, at nú skulu þeir til þrautar leggja hesta-atit. Glúmr kveðr Ingólf ráða skulu. Hann lézt ófúss vera, enn nenti eigi undan at ganga. Eru hestar fram leiddir; keyrir Kálfr hest sinn; gengr hestr Ingólfs betr í öllum lotum. Þá keyrir Kálfr stafinn við eyra hesti Ingólfs, svá at hann svimrar, ok þegar eftir réð hann á. Glúmr gekk þá at ok náist jafnaðr, ok lýkr svá, at hestr Kálfs gekk út. Varð þá óp mikit. Ok at skilnaði laust Kálfr Ingólf með stafnum. Standa menn nú á milli. Glúmr mælti: „Gefum engan gaum at slíku — svá lýkr hér hverju hestaþingi“. Már mælti við Ingólf: „Svá mun faðir minn til ætla, at þér verði engi svívirðing at þessu höggi“.

14. Þorkell hét maðr, er bjó á Hamri. Þangat ferr Ingólfr ok hittir dóttur bónda. Hon var fríð kona. Faðir hennar hafði vel fé; ekki var hann mikilmenni. Þó geymir Ingólfr vel umsýslu heima, enn smíðar færa enn var. Már ræddi um við hann um sinn: „Nú finn ek at föður mínum mislíkar, er þú gengr frá húsi“. Ingólfr svarar vel, enn þó dregr til sama munar. Már talar tll öðru sinni ok it þriðja sinn, ok stoðar þó ekki. Þat var eitt kveld, er hann kom síð heim ok váru menn mettir, þá mælti

Glúmr: „Nú skulum vér taka oss fulltrúa ok skemtum oss; mun ek kjósa fyrst, ok eru þrír mínir fulltrúar — einn er fésjóðr minn, annarr ex mín, þriði stokkabúr“. Þá kaus annarr at öðrum. Þá mælti Glúmr: „Hvern kýs þú, Ingólfr?“ Hann svarar: „Þorkel at Hamri“. Hann Glúmr sprettr upp ok hefir sverðshjöltin fyrir sér, ok gekk at honum ok mælti: „Maklegan fulltrúa kauztu þér“. Allir sá at Glúmr var reiðr. Hann gekk út ok Ingólfr með honum. Þá mælti Glúmr við Ingólf: „Far þú nú til fulltrúa þíns, ok seg at þú hafir vegit hlöðu-Kálf“. Hann svarar: „Hví muna ek því ljúga á mik?“ „Svá skaltu gera sem ek vil“. Ok nú gengu þeir báðir saman, ok nú víkr hann Glúmr í hlöðu, ok sá þar kálf einn, ok höggr í höfuðit ok fær honum sverðit blóðugt. „Gakk nú suðr yfir ána, ok seg at þú væntir þar at eins trauststs, ok sýn honum blóðugt sverðit, at jartegnir sé skýrar“. Hann gerir svá; finnr Þorkel ok sagði honum tíðendin, at hann mintist höggs þess, er Kálfr laust hann, ok kvaðst hafa drepit hann — „ok leita ek mér hegat til trausts, sem þú hefir mælt“. Hann svarar: „Þú ert glópr mikill, drepit góðan dreng — ok dragst út sem skjótast; eigi vil ek at þú sér drepinn í húsum mínum“. Hann ferr heim ok kemr á fund Glúms, ok spyrr hann: „Hversu gafst nú fulltrúinn?“ Ingólfr svarar: „Eigi

gafst vel". Glúmr segir: „Reyn þú nú minn fulltrúa þá" — ok fylgdi honum í stokkabúr út — „vandhæfr muntu verða, ef hann er drepinn hlöðu-Kálfr". Annan dag eftir er sagt víg hlöðu-Kálfs frá Stokkahlöðu. Ok nú segir Þorkell, at sá maðr hafði þar komit, er því óhappi lýsti á sik; hafa allir þat fyrir satt. Líðr nú vetr sá. Glúmr sendir Ingólf norðr til Einars Konálssonar, ok fekk honum níu hundruð vaðmála ok mælti: „Þú hefir ekki kaup haft með mér, ok við fégætni þína þá máttu þessu koma þér í gagn. Enn mál þetta, er þér er kent, mun ek annast, ok mun þik ekki saka; galt ek þér þat fyrir þrályndi þína. Ok ef þú kemr út, máttu mín vitja". Ingólfr mælti: „Þess bið ek, at þú látir eigi gifta konu frá mér". „Því væni ek þér". Hross hans váru þar eftir. Einarr Konálsson kom Ingólfi utan. Enn Þorvaldr bjó mál eftir Kálf til Hegraness-þings, ok horfði til þess at Ingólfr mundi verða sekr. Glúmr var ok þar ok frændr Ingólfs nökkurir. Þeir hitta Glúm ok biðja hann ásjá, ok kváðust til mundu leggja ok bæta fyrir hann. Glúmr svarar: „Ek mun ásjá þetta mál fébótalaust". Þá er dómr fór út ok til varna var boðit, þá sagði Glúmr, at ónýtt var málit — „hafi þér öðrum manni á hendr búit málit enn vegit hefir — enn víginu veld ek". Síðan nefnir hann vátta, at ónýtt er málit — „enn þó at Ingólfr dræpi

hlöðu-kálf, gaf ek honum enga sök á því. Nú mun ek bjóða sætt, meir eftir því sem maðr var verðr, enn eftir ofsa yðrum Esphælinga". Fóru menn heim af þingi. — Ingólfr var utan þann vetr, ok undi því eigi lengr; verr fé sínu ok kaupir góða gripi, ok tjöld þau er góðir gripir váru. Glúmr hafði gefit honum feld góðan; þann skifti hann í skarlaz-kyrtil. Ok þat sumar er hann fór utan, kom út sá maðr, er Þjóðólfr hét. Móðir hans bjó á Æsustöðum. Hann ferr til Hamars ok hittir Helgu. Einn dag hafði Glúmr riðit upp til Hóla, ok er hann reið ofan til Saurbæjar, kom þar í móti honum Þjóðólfr. Þá sagði Glúmr: „Um kvámur þínar er mér ekki til Hamars, ok ætla ek mér at annast um ráð Helgu — enn ef þú lætr eigi af, mun ek bjóða þér hólmgöngu". Hann svarar, ok kveðst ekki mundu keppa við Glúm, ok lætr af kvámum.

15. Nú kemr út Ingólfr ok ferr til Þverár, ok tekr Glúmr við honum ok bauð með sér setugrið. Þat þiggr hann. Einn dag mælti Ingólfr: „Nú vil ek, Glúmr, at þú sjáir yfir varning minn". Hann gerir svá, ok sýnist honum vel varit vera. Þá mælti Ingólfr: „Þú fekt mér fararefni; nú kalla ek þik eiga þetta fé". Þá segir Glúmr: „Þat eitt fé hefir þú, at ek ætla ekki mér þat". „Hér eru þó tjöld, er ek hefi keypt til handa þér, þau skaltu þiggja

—hér er einn kyrtill“. Glúmr svarar: „Þiggja skal ek gjafar þínar“. Einn dag spurði Glúmr, hvárt Ingólfr vildi vera heima með honum. Ingólfr svarar: „Þat er í hugnum, at skiljast eigi við þik, ef þess er kostr — stóðhross mín vil ek þér gefa“. Glúmr segir: „Ek mun þiggja hrossin, enn nú skulum vit finna Þorkel á Hamri í dag“. Svá gera þeir. Þorkell fagnar vel Glúmi. Þá mælti Glúmr: „Þú hefir gert sakar við Ingólf, enn nú máttu bæta þat með þeim hætti, at gifta honum dóttur þína. Er hann þess ráðs maklegr, enn ek mun fé til leggja með honum, ok ek hefi hann reynt at góðum dreng — enn ef þú gerir eigi svá, muntu mis-smíði á sjá“. Þessu játir hann, ok fær Ingólfr þessar konu, ok gerist búmaðr ok nýtr drengr.

16. Glúmr gifti Þorlaugu dóttur sína víga-Skútu at Mývatni norðr, ok fyrir sakir þeira sundrlyndis, þá lét hann hana fara heim til Þverár ok lét hana eina. Þat líkaði Glúmi þungt. Síðan bað hennar Arnórr kerlingarnef, ok átti hana. Frá þeim eru komnir göfgir menn. Síðan var með þeim Glúmi ok Skútu fæð mikil. — Eitt sumar kom einn einhleypingr á fund Skútu ok bað sér viðtöku. Hann spurði, hvat honum var á höndum. Hann lézt vera vígamaðr ok eiga óvært í sínum heruðum. Skúta segir: „Eigi vænti ek mér vanda á við

þik — eða hvat viltu til vinna ásjá minnar?“ Hann svarar: „Til hvers mælir þú?“ Skúta segir: „Þú skalt fara sendiför mína til Víga-Glúms ok mæla þessum orðum við hann — at þú þykist þurftugr, at hann sé forstjórnarmaðr þíns ráðs. Ek get at nú beri svá til um fund ykkarn, at hann sé í þingreið. Hann er þrautgóðr, ef menn þurfa hans, ok má vera at hann mæli, at þú farir til Þverár ok bíðir hans þar. Þú skalt segja, at meir sé þér þröngt, ok þú vildir heldr mega tala við hann einn saman; ok með því kann vera, at hann leggi nökkur ráð til. Þess skaltu beiðast, at hitta hann í Mjaðmárdal, er gengr upp frá bænum at Þverá, ok sel hans standa í; lát þér þar líka at finna hann at ákveðnum degi“. Þessu játir hann, ok gengr nú alt þetta eftir því, sem Skúta setr ráð til. Þessi flugumaðr kemr nú aftr til Skútu ok sagði honum. Hann segir: „Þá hefir þú vel leyst þitt erendi — ok ver nú með mér“. Nú líða stundir. Ok er þar kemr tíma, sem Glúmr hefir heitit sendimanni, at þeir mundi finnast, þá býst Skúta heiman með þrjá tigu manna. Hann ríðr norðan ok kemr vestr yfir Vöðlaheiði ok á hjalla þann, er heitir Rauðahjalli. Þar stíga þeir af baki. Þá mælti Skúta: „Hér munu þér eiga dvöl um hríð, enn ek mun ríða inn með hlíðinni, vita, ef nökkut verði til fengjar“. Hann sér, er hann sækir í

dalinn, at maðr reið upp frá Þverá, mikill ok í kápu grænni, ok kennir at þar ríðr Glúmr. Þá steig hann af hestinum. Hann hafði vesl yfir sér tvískift, svart ok hvítt. Hann lét hestinn í rjóðrit ok gengr síðan til selsins; ok var Glúmr þá kominn í selit. Skúta hafði sverð í hendi, þat er Fluga hét, ok hjálm á höfði; gengr at selsdyrrum ok laust á vegginn, ok víkr síðan hjá selinu. Glúmr gengr út, svá at hann hafði ekki í hendi; sér engan mann; snýr hjá selinu. Komst þá Skúta í milli hans ok selsdyranna. Þá kennir Glúmr manninn ok hopar undan, enn árgljúfrin váru nær selinu. Skúta biðr hann bíða. Hann telr þat jafnlegt, ef þeir væri jambúnir við. Glúmr hopar at gljúfrunum, enn Skúta sækir eftir. Glúmr steypist ofan fyrir gljúfrin, enn Skúta leitar þar ofan, er ganga mátti, ok sér í gljúfrunum, hvar kápuna rak, ok hleypr til ok leggr þegar til. Þá heyrir hann mál yfir sik — „lítil fremd at spilla klæðum manna". Skúta sér upp ok kennir þar Glúm. — Hann hafði raunar vitat, at þar var tó undir, er hann fór ofan. — Þá mælti Skúta: „Á þat áttu at minnast, Glúmr, at nú hefir þú runnit, ok beitt eigi Skútu". Glúmr segir: „Satt er þat, enn vilja munda ek þat, at þú rynnir eigi skemra áðr sól settist í kveld". Þá kvað Glúmr þetta:

(3) Halfs eyris metk hverjan

hrísrunn fyr á sunnan,
vel hafa viðir skógar
vargfæðanda borgit.

Þar skilr með þeim því sinni. Ferr Glúmr heim ok samnar sér liði, ok segir hvert veilræði fyrir hann var sett; lézt ok vilja at brátt gyldist. Hann fær á skamri stundu sex tigu manna. Ríða upp í dalinn. Skúta gekk til hests síns, þá er þeir Glúmr skildu, ok reið með hlíðinni, ok sér nú manna-reiðina ok veit at þat má honum eigi endast at finna þá; leitar sér ráðs — brýtr spjótit af skafti ok hefir fyrir staf, tekr af söðulinn ok ríðr berbakt; snýr veslinu; ríðr at sauðum ok æpir hátt. Þeir koma eftir ok spyrja, ef hann sæi nökkurn mann ríða um leitit fram með vápnum, skörulegan. Hann kveðst sét hafa. Þeir spurðu: „Hvat heitir þú?“ Hann svarar: „Ek heiti Margr í Mývatnshverfi, enn Fár í Fiskilækjarhverfi“. Þeir segja: „Skætingu ok spotti viltu svara oss“. Hann lézt eigi sannara kunna at segja, ok skilr með þeim. Ok þegar er þeir váru skildir, tók hann vápn sín ok söðulreiði; reið hvatlega til manna sinna. Þeir finna Glúm ok sögðu at þeir fundu mann, er þeim svaraði spotti einu, ok sögðu hvat er hann nefndist. „Nú hefir orðið ráðfátt“, segir Glúmr, „þar hafi þér Skútu fundit, eða hvat mátti hann sannara segja, því at í Mývatnshverfi er margr hellis-

skúti, enn í Eyjafirði í Fiskilækjarhverfi hittir engi skúta, ok hefir nú nær haft með oss — ok eftir skulum vér enn ríða“. Koma at hjallanum, ok eru þeir þar fyrir. Enn þar er einstigi at, ok er þar betra at verja með þrjá tigu manna, enn sækja at með sex tigu. Þá mælti Skúta: „Kostgæft hefir þú nú mjök at sækja eftir mér; má nú vera at þú þykist þess eiga í at hefnast fyrir undanhaldit, ok gott áræði bartu til at hlaupa í gilit; ekki vartu þá ófóthvatr“. Glúmr segir: „Satt var þat, kunnir þú ok hræddr at verða, þá er þú lézt vera sauðreki þeira Eyfirðinga ok leyndir vápnum þínum, enn þú brauzt sum — ætla ek at eigi rynnir þú skemri leið enn ek“. „Hversu sem hér til hefir farit, þá sæk nú með hálfu fleira lið“. Glúmr svarar: „Ek ætla at nú munim vit skilja at sinni; verðr nú virt sem má í hvárn stað“. — Skúta ríðr nú norðr, enn Glúmr heim til Þverár.

17. Þá er Þórir andaðist, gerði Þórarinn bú fyrir norðan Espihól ok bjó þar. Glúmr gat börn við konu sinni. Hét Már son hans, sem (fyrr) var getit; annarr Vigfúss. Váru báðir efnilegir ok all-ólíkir. Már var hljóðr ok spakr, enn Vigfúss hávaðamaðr mikill, ójafnaðarmaðr, rammr at afli ok fullhugi. Sá maðr var með Glúmi, er Hallvarðr hét, lausingi hans ok fóstri Vigfúss. Hann rakaði fé saman — refjusamr í fjár-

reiðum. Hann handsalaði Vigfúsi fé sitt. Ekki var hann orðsæll. Hann gerði bú á bæ þeim, er at Tjörn heitir, uppi í Eyjafjarðardal, ok batnuðu ekki vinsældir hans við þat; ok var svá mjök hendisamr í afréttum. Enn Vigfúss var farmaðr mikill. — Sá maðr bjó á Jórunnarstöðum er Halli hét, ok var kallaðr Halli enn hvíti; hann var Þorbjarnarson. Móðir hans hét Vigdís; hon var dóttir Auðunar rotins. Hann hafði fóstrat Einar Eyjólfsson, er þá var kominn bygðum í Saurbæ. Halli var sjónlauss. Hann var við öll sáttmál riðinn í heraði, því at hann var bæði vitr ok réttdæmr. Hans synir váru þeir Ormr ok Brúsi skáld, ok bjuggu þeir í Torfufelli, enn Bárðr bjó á Skáldstöðum. Hann var hávaðamaðr ok ójafnaðarmaðr mikill, ok vígr hverjum manni betr; örmálugr ok ákastasamr. Hann átti Unu Oddkelsdóttur ór Þjórsárdal. Haust eitt hurfu Halla enum hvíta ór afrétt tíu eða tólf geldingar, ok fundust eigi. Ok er þeir Bárðr feðgar fundust, spurði Halli, hvat hann ætlaði af geldingum hans orðit. Bárðr svarar: „Ekki undrumst ek þó at sauðir hverfi, er þjófar sitja í næsta húsi, síðan er Hallvarðr kom hingat í sveit“. Halli segir: „Þat vil ek, at þú búir mál til á hendr honum ok stefnir honum um stuld, ok get ek at Glúmr beri eigi af honum tólftarkviðinn, ef ek læt búa þjófsök á hendr honum“. Bárðr svarar: „Tor-

sótt mun at sækja tólftarkviðinn at þeim feðgum".

18. Nú býr Bárðr mál til. Ok er Vigfúss veit þat, segir hann föður sínum, at eigi mun honum hugna, at menn búa þjófsök á hendr fóstra hans. Glúmr svarar: „Veiztu at hann er ótrúr ok mun óvinsælt verða málit, at bera af honum kviðinn". Vigfúss segir: „Um stærra vilda ek at þá væri at mæla". Glúmr svarar: „Betra þyki mér at gjalda fyrir hann, ok fari hann hingat ok bregði búi, heldr enn leggja fyrir slíkan mann virðing mína". — Nú koma menn til þings ok málit í dóm, ok á Glúmr at bera tólftarkvið. Þá varð Vigfúss varr við, at hann ætlaði á at bera kviðinn, ok gekk at dóminum ok kveðst vilja mundu, ef fóstri hans yrði sekr, at Glúmi þætti þat alkeypt. Ok varð svá, at Glúmr ónýtti málit, ok berr af honum kviðinn — ok fekk af óvirðing. Enn er þaðan leið vetr eða tveir, þá hvarf Halla túngöltr svá feitr, at trautt mátti rísa. Þá kom Bárðr um dag ok spurði, ef galti væri drepinn. Halli sagði horfinn vera. Bárðr svarar: „Hann mun farinn at leita sauða þeira, er stolit var it fyrra haust". Hann segir: „Þess get ek at eina leið hafi farit — muntu stefna vilja Hallvarði?" Bárðr svarar: „Svá skal vera, því at nú mun Glúmr eigi af honum bera kviðinn, því at Vigfúss olli þá er af var borinn, enn nú er hann eigi hér á landi". Bárðr

tekr málit ok ferr í stefnuför. Ok er hann finnr Hallvarð, hefir hann skjót málalok, höggr af honum höfuð; sagði síðan föður sínum. Hann lét illa yfir, ok ferr þegar á fund Glúms ok sagði honum atburðinn; ok býðr honum eindæmi. Glúmr þiggr þat, gerir lítit fé, enn lét gjalda fyrir göltinn ok sauðina; ok mælist þat vel fyrir. Enn er Vigfúss kom út, varð hann illa við dráp Hallvarðs. Glúmr segir: „Eigi skal hlýða at bregða þessi sætt, er nú er ger“. Nú áttust þeir ekki við, þó at þeir fyndist, Bárðr ok Vigfúss. — Annat sumar var stofnat hestaþing þat er öllum hestum skal etja, þeim er til váru í heraðinu, ok skyldu þeir í mót ór enum efra hrepp ok enum neðra, ok skyldu sinn mann hvárir til taka, ok kveða at, hvárir betr hefði; ok skulu þeira atkvæði standa, er til váru kosnir. Ofan ór hrepp var Bárðr til kosinn, enn ór neðra hrepp Vigfúss Glúmsson. Var þar fjöldi hesta ok góð skemtan, ok mjök jamvígi; ok váru mörg hestavíg senn um daginn. Enn svá lauk, at jammargir höfðu vel bitizt ok jammargir runnit, ok urðu þeir á þat sáttir, at jamvígi væri. Enn þá lézt Vigfúss eiga hest, er eigi var att — „ok er sá beztr þeira, er hér hafa í dag komit; leiði þér þar í mót nökkurn“. Bárðr svarar: „Vándr lízt oss sjá; munum vér engan þar mót láta, ok köllum þó jamvígi“. Vigfúss segir: „Skortir yðr þá, ok muntu

eigi þat vilja, at mælt sé at þér hafið eigi við". „Vel hefir þú einurð haldit hér til, enn nú skýjar á heldr, ok finst nú þat á, at þú munt oftar hafa staðið nær búrhillum ok ráðit um matargerð með móður þinni, enn gengit at hestavígum; ok er þann veg litt skegg þitt eigi síðr". Vigfúss hló at ok margir aðrir. Kemr húskarl Halla heim, ok spurði hann at hestaþinginu. Húskarlinn svarar: „Jamvígi þótti þeim". Halli spurði: „Urðu þeir ásáttir, Bárðr ok Vigfúss?" Hann svarar: „Víst vel — þó mælti Bárðr eitt orð við Vigfús". Hann spurði: „Hvert var þat?" Hann segir. Halli mælti: „Þat er ills efni". Húskarlinn segir: „Hló Vigfúss at". Halli svarar: „Þat er vani þeira feðga at hlæja, þá er víghugr er á þeim". Finnast þeir feðgar Halli ok Bárðr, ok spyrr Halli, hví honum yrði þat fyrir at mæla svá ferlegt — „ok uggir mik at dragi til mikillar ógiftu. Mun þat eitt ráð, at þú farir utan ok sækir þér húsavið, ok ver utan þrjá vetr, ella muntu feigr". Bárðr segir: „Ekki lag væri at, ef þú værir eigi ragr; slíkt gerir ellin, at þú hræðist um sonu þína". Halli svarar: „Þótt þú sér hetja mikil, mun þér torsótt at halda þik í heraðinu". — Hann gerir eftir ráðum föður síns, ok ferr utan. — Síðan kaupir Halli at einum einhleypingi at fara í Skagafjörð, eða vestr þaðan, ok segja, at Bárðr færi af því utan, ok

treystist eigi öðru fyrir þeim feðgum, enn fara utan fyrir eitt orð — „ok engi þorir þeim í mót at gera í heraðinu“. Hann gerði sem Halli bað. Þetta bragð var til þess gert, at frændr Bárðar sæti í friði fyrir hans sakar. — Bárðr var einn vetr utan, ok kom þá út til bús síns.

19. Halli hafði varðveitt bú Bárðar, meðan hann var utan, ok hafði látit höggva í skógi timbr í Mjaðmárdal, er Bárðr átti. Hann hafði ok út mikla viðu. Hann var stundum at búi sínu, stundum með feðr sínum. Bárðr segir, at hann vill sækja timbr sitt. Halli svarar: „Þat vilda ek, at þú færir eigi sjálfr, ok mun þeim eigi gott at trúa feðgum“. Bárðr segir, at menn mundu ekki verða varir við ferð þeira. Hann fór ok húskarl með honum at sækja timbrit, ok höfðu fjölda hrossa. Enn Una kona hans hafði farit í Víðines til Oddkötlu systur sinnar, ok kom Bárðr þar, ok bauð Hlenni honum at fá mann annan í skóginn, enn hann biði þar — þótti þat meiri varúð. Hann kvað þat eigi þurfa. Þær systur leiða hann ór garði; enn er þær hurfu aftr, leit Una aftr um öxl eftir honum ok fell í óvit. Enn er hon vitkaðist, spurði systir hennar, hvat hon hefði sét. „Ek sá dauða menn ganga á mót honum Bárði, ok mun hann feigr vera, ok munu vit eigi sjást síðan“. Nú fara þeir Bárðr, ok leggr þoku yfir, er þeir koma á skóginn; ok binda þeir drögur ok hefta

hross. Um morgininn snemma var smalamaðr á fótum at Þverá. Þat var oft, at Vigfúss hitti smalamann ok spurði tíðenda— ok svá var þenna morgin — ok mælti: „Undarlegt er þat, at þú finnr jafnan fé í slíku myrkri; aldri munda ek fé finna í slíkum myrkva“. Hann svarar: „Lítit varð mér fyrir at hitta féit; meira varð þeim fyrir at finna hrossin í morgin, er ek sá í skóginum, ok stóðu nær hjá þeim sjálfum, ok létu þeir þó vænt yfir sér, ok var annarr í grænum kyrtli ok hafði skjöld á hlið“. Vigfúss spyrr, ef hann kendi manninn. Hann kveðst ætla, at Bárðr væri — „því at hann á skóginn, er þeir váru í“. Vigfúss mælti: „Sæk þú hesta mína þrjá“. Austmenn váru þar tveir á vist; þá bað Vigfúss ríða með sér, ok kveðst mundu ríða til laugar. Hann stefnir suðr ór garði um Laugardal. Þá mæltu austmenn: „Hvert viltu nú ríða?“ Hann svarar: „Ríða at erendum mínum fyrst“ — ok reið sýnu fyrr enn þeir; ok fóru fyrir ofan bæi suðr, þar til er þeir sá Bárð fara ór skóginum með dragna-hrossin. Húskarl Bárðar sá eftirreiðina ok mælti: „Hart ríða þessir eftir“, segir hann. „Hver tíðendi eru þat?“ segir Bárðr. Hann svarar: „Þar er Vigfúss, ok vilda ek at vit riðim undan, ok er nú svívirðingarlaust, meðan vit vitum eigi, hvat þeir vilja“. Bárðr segir: „Eigi mun Vigfúss ráða á mik við þriðja mann, ef þú ert eigi með

mér“. Hann svarar: „Fúsari er ek at fara með hestana, enn þú ríðir í Víðines; er þat eigi ámælisvert, er þú ríðr þangat er þú átt erendi, enda veiztu eigi víst þeira erendi, er eftir ríða; enn Hlenni mælti, at þú skyldir eigi trúa þeim“. Bárðr segir: „Þú skalt ríða fyrir, ok gera menn vara við, ef för mín verðr seinni enn líkendi sé á, því at ekki mun skjótt um skifta með okkr Vigfúsi, ef vit skulum tveir ásjást, enn hann er betri drengr enn hann muni með þriðja mann at mér ganga. Enn ef vit erum tveir, enn þeir þrír, þá munn þeir njóta liðsmunar“. Nú gerði hann sem Bárðr mælti, enn Bárðr leysti skjöld sinn ok bjóst við sem honum þótti vænzt. Ok er þeir fundust, þá spyrr Bárðr, hvert erendi þeira væri. Vigfúss sagði, at þeir myndi eigi báðir af þeim fundi fara lífs. Enn Bárðr kveðst búinn þess, ef þeir skyldu tveir við leikast — „enn þat er engi vaskleikr, at þrír gangi at einum“. Þá mæltu austmenn, at þeir mundu heima hafa setit, ef þeir vissi erendit, enn létust þó ekki lið veita mega, ef menn kæmi eigi til fulltings við Bárð, er förunautr hans hleypti í brott. Vigfúss bað þá sjá fyrst, hversu færi. Síðan börðust þeir langa hríð, ok varð hvárrgi sárr; enn Vigfúsi horfði því óvænna, at hann varð at hopa í hverju sinni, áðr hann næði höggfæri. Bárðr hafði sverð ok varði sik ágæta vel, ok varð ekki sárr.

Austmönnnm sýnist ófarnaðr mikill, ef Vigfúss er at jörðu lagiðr, enn þeir standi hjá, enn menn komi til fulltings við Bárð. Þá hlaupa þeir at Bárði ok drepa hann, ok var hann örendr er þeir Hlenni kómu. Enn þeir Vigfúss riðu heim; ok lét Glúmr illa yfir verkinu ok kveðr mikinn vanda hafa aukizt í heraðinu. Halli ferr á fund fóstra síns Einars í Saurbæ, ok biðr hann taká við málinu. Hann lézt þess skyldr at mæla eftir frænda sinn ok fóstbróður sinn. Ríða síðan á fund Þórarins ok biðja hann liðveizlu. Þórarinn segir, at hann veit eigi vánir þess manns, at hann vili heldr við eiga, ok bundu sitt vinfengi með særum, þetta mál ok hvert annat. Fóru mál til þings, ok var leitat um sættir. Enn þar var svá þungt fyrir, at engi váru völ á því, því at í móti váru lögvitrir menn ok hugdjarfir, Möðrvellingar ok Esphælingar. Lauk þessu máli svá, at austmenn urðu sekir, ok var gefit fé til farningar Vigfúsi, ok skyldi þrjú sumur leita við utanför ok hafa þrjú heimili á hverjum missarum — ok var hann þá fjörbaugsmaðr. Enn hann mátti eigi heima vera fyrir helgi staðarins; ok var hann at Uppsölum löngum, ok ætlaðu at hann mundi vera í öðrum fjórðungum landsins, ok vildi hann eigi utan fara á því meli. Varð hann þá alsekr, ok helt Glúmr hann á laun. Enn því skyldu eigi sekir menn þar vera, at Freyr leyfði eigi, er

hof þat átti er þar var. — Fór því fram sex vetr.

20. Nú er þar til máls at taka, er þeir vaxa upp fóstbræðr, Arngrímr ok Steinólfr. Enn þá er Þorgrímr andaðist í Möðrufelli, fór Arngrímr til bús síns ok Steinólfr með honum, ok var þá svá ástúðigt með þeim, sem þá er bazt hafði verit. Arngrímr kvángaðist ok átti Þórdísi Bjarnardóttur, systur Arnórs kerlingarnefs. Steinólfr var í kaupförum, enn var með Arngrími, er hann var út hér. Þat var eitt sumar, er hann kom út í Eyjafirði, at Arngrímr bauð honum eigi til sín ok mælti ekki við hann, þótt þeir sæist, ok fann þat til saka, at hann hefði fleira talat við Þórdísi konu hans, enn skaplegt væri. Enn þat er flestra manna sögn, at lítit væri til haft eða ekki. Þá bauð Glúmr honum til sín; ok var svá nökkur missari, at hann var með honum, at hann var út hér, ok var ástúðigt í frændsemi þeira. Steinólfr var atgervimaðr mikill. Eitt sumar bauð Glúmr honum eigi til sín, ok kvaðst vilja at hann væri at Uppsölum með feðr sínum, — „enn því býð ek þér eigi, at mér þykja eigi góðar húsgöngur; enn ef þú ert með feðr þínum, þá muntu hingat ganga til Þverár, ok verð ek þá feginn er vit finnumst“. Nú ferr því fram nökkura vetr, at Vigfúss var at Uppsölum með Arnóri rauðkinn, þá er hann var í sekt, enda var

Steinólfr þar. — Eitt haust gifti dóttur sína búandi í Öxnafelli, ok bauð til öllum búendum þeim er mesthátttar váru í Eyjafirði. Steinólfi var ok boðit. Hann kom til Þverár, ok vildi fara með Glúmi. Hann lézt eigi mundu fara. Steinólfr mælti: „Þat þyki mér at, er þú ert lausmáll“. Glúmr svarar: „Minna mein mun at lausmælgi minni enn at óvarleik þínum, ok kem ek þar eigi; — mikit ráð“, segir Glúmr, „einum búanda, at kalla til sín svá marga stórefiismenn, ok fylgi því engi slægð. Er mér á grunr, hvat undir býr þessu boði; eigi tekr búandi þetta af sjálfum sér, ok betr þyki mér at mínir vinir fari eigi“. Fór Steinólfr til boðsins ok þeir er boðit var, utan Glúmr. Þeim var tíðrætt Einari Eyjólfssyni ok Þorvaldi ok *Arngrími*. Þann dag er menn skyldu á brott ríða, þá talaði Einarr langt erendi um heraðsstjórn ok kvað hæfa jafnan, at fjölmenni kæmi saman, at nökkut væri þat mælt, er þá væri mest nauðsyn til, ok þá væri betr enn *áðr* — „hefir lengi ófriðr á legit með ofrkappsmönnum; enn mín orð koma þar til, er þeir frændr eru, Arngrímr ok Steinólfr. Fæð hefir verit á með þeim; enn vér hyggjum at lygi hafi verit ok óvina mál. Nú vill Arngrímr bjóða Steinólfi til sín ok gera för hans sæmilega, ef hann vill þiggja — ok leggit niðr óvingan“. Steinólfr kveðst þat vilja gjarna; lézt enga sök vita sér á hendr;

kveðst Arngrími mest manna unna. Síðan fór hverr til síns heimilis; enn Steinólfr fór með Arngrími, ok var hann þar nökkurar nætr við mikla sæmd.

21. Einn dag spurði Arngrímr Steinólf, ef hann vildi fara með honum á Grund ofan til skytnings ok vera þar nætr tvær eða þrjár. Hann svarar: „Ek mun heima vera meðan, enn fara í annat sinn, er þú ert heima“. Arngrímr lézt vilja, at hann biði hans heima, ef hann vill eigi með honum fara. Nú fór Arngrímr á Grund, enn Steinólfr var eftir í Möðrufelli um nótt. Enn um morgininn sat Steinólfr við eld ok hafði smíð nökkura fyrir hendi; var þat buðkr nökkurr, er húsfreyja átti. Í þat mund kom Arngrímr heim, ok Þorvaldr krókr með honum. Ok er þeir kómu í eldahúsit, laut Steinólfr niðr. Þá höggr Arngrímr til hans í höfuðit, svá at hann fekk bana þegar. Þá gekk húsfrúin hjá honum ok mælti: „Högg þú manna armastr; þetta eru ráð þér vitrari manna, — enn frá þessum degi skal ek aldri þín kona vera“. Ferr hon nú til Arnórs kerlingarnefs, ok kom aldri í sama sæng Arngrími, ok mælti, áðr hon reið á brott: „Þat mun til bóta, at þú munt, Arngrímr, fá lífdaga eiga, því at þeir munu verri, er síðar koma yfir þik“. — Ok átti hana síðan Ásgrímr elliða-Grímsson. — Þeir Arngrímr riðu til Espihóls, ok sögðu Þórarni

þessi tíðendi ok báðu hann ásjá; ok létust hvárki til hafa vitsmuni né vinsæld at sitja fyrir Glúmi. Enn Þórarinn var bæði vitr ok vinsæll. Hann svarar, kvaðst verkit lítast ilt, ok lézt ugga, at ilt mundi af standa. Þorvaldr lét ekki tjóa at sakast um verkit, ok lézt hyggja at brátt mundi hann eiga um meiri vandræði at fæta, ef hann veitti þeim enga ásjá; létu vera mega at fengist fulltingsmenn, ef hann legði sín orð til. Þórarinn svarar: „Þat er mitt ráð, at þit flytjið hingat búin bæði, af Grund ok Möðrufelli, ok söfnum at oss mönnum sem tíðast, ok komum saman búum várum, áðr Glúmr verði varr við“. Þeir gera svá, áðr Glúmr spyri þetta. Ok er hann fregnar, safnar hann liði; fara at þeim þegar; enn engi urðu föng á, því at Esphælingar urðu fjölmennri. Ok sátu um vetrinn um kyrt. Enn Glúmr varð aldri á þeim vetri *unninn.* Hann var svá varr um sik, at hann hittist aldri í þeiri rekkju, sem honum var búin. Oft svaf hann lítið um nætr, ok gengu þeir Már ok ræddu um málaferli. Eina nótt spurði Már, hversu hann hefði sofit. Glúmr kvað vísu:

(4) Eigi sofnak Ofnis
ysheims í bæ þeima —
munat eldviðum öldu
auðbætt við mik — sœtan,
áðr grindlogi Göndlar
gellr í hattar felli —

oft vák mann of minna
meir nökkurum þeira.

„Nú skal segja þér draum minn. Ek hugðumst ganga hér ór garði einnsaman ok slyppr, enn mér þótti Þórarinn ganga at móti mér, ok hafa harðstein mikinn í hendi; ok þóttumst ek vanbúinn við fundi okkrum. Ok er ek hugðak at, sá ek annan harðstein hjá mér, ok réðumst ek í mót. Ok er við fundumst, þá vildi hvárr ljósta annan; enn steinarnir kómu saman, ok varð af brestr hár". Már spyrr: „Hvárt þótti þér heita mega híbýlabrestr"? Glúmr svarar: „Meiri var enn svá". „Þótti þér heita mega heraðsbrestr"? Glúmr svarar: „Vel er því til jafnat, því at ek þóttumst vita, at heyrði um alt heraðit. Ok er ek vaknaða, kvað ek vísu:

(5) Harðsteini lét húna
harðgeðr Limafjarðar
— þat sák dóms í draumi —
dyn-Njarðr mik of barðan,
enn ek þrádáttar þóttumk
þjósti keyrðr of ljósta
sævar-hrafns í svefni
snarr beinanda steini.

Már kvað þat líklegt, at sannast mundi fornkveðit mál, — „at hvárr ykkarr mun ljósta annan illum steini áðr létti". Glúmr svarar: „Eigi er óvænt at slíkt sé — berr nú mart fyrir — er enn annarr draumr at segja þér. Ek þóttumst úti staddr, ok sá ek konur tvær.

Þær höfðu trog í milli sín, ok námu þær staðar á Hrísateigi ok jósu blóði um heraðit alt. Ok vaknaða ek síðan, ok hygg ek fyrir tíðendum vera“ — ok kvað vísu:

(6) Menstiklir sá mikla —
mun sverðabrak verða —
komin es grára geira —
goðreið of tröð kveðja;
þars Ósynjur jósu
eggmóts of fjör seggja
vinir fagna því vegna
vígmóðar fram blóði.

Þann morgin fór Már í Möðrufell með átján manna at stefna Arngrími um vígit, enn Glúmr var heima við sétta mann ok bað þá skjótt heim koma. Jöðurr var heima þá Glúmi ok Eyjólfr, son Þorleifs ens háva, Þorvaldr tasaldi, systurson Glúms, ok þrælar tveir.

22. Helga systir Glúms, er átt hafði Steingrímr í Sigluvík, var þá komin á Laugaland. Hon var móðir Þorvalds tasalda, ok var hann þá átján vetra. — Þor*varðr* hét maðr Örnólfs son ok son Yngvildar, er kölluð var allra-systir. Hann bjó í Kristnesi. Guðbrandr hét son hans, tólf vetra gamall. Þor*varðr* var vitr maðr ok var þá gamall; meðallagi góðgjarn. Hann var snemma á fótum þann morgin, ok bað sveininn taka hesta, ok ríða síðan til Þverár. Ok er þeir kómu þar, var Már nýfarinn á brott. Glúmr fagnar vel Þorvarði. Hann spyrr, hvárt

nökkut væri leitat um sáttir milli manna. Glúmr kvað ekki þat vera. Þorvarðr segir: „Er tilbúit málit“? Glúmr kvað þat eigi vera. „Slíkr dagr væri vel til fallinn; þoka er mikil, ok mun eigi verða vart við, ef menn fara hljóðlega“. Síðan segir Glúmr hvar þá var komit, ok segir at sex menn einir váru heima. Þorvarðr svarar: „Heldr ertu fámennr; enn þetta ráð mun þó duga, er þú hefir haft“. Nú ríðr Þorvarðr til Espihóls, ok váru menn eigi upp risnir, er þeir kómu þar. Hann hitti Þórarinn ok spyrr: „Hverja meðferð ætli þér at hafa, skulu þér nökkura sætt bjóða Glúmi um vígsmálit“? Þórarinn svarar: „Vant ætlu vér þat, at bjóða Glúmi sætt“. Þorvarðr segir: „Hvárt er tilbúit vígsmálit“. Þórarinn svarar: „Ekki hefi ek til spurt, eða hvat veiztu af“? Hann segir: „Már fór í morgin með átjánda mann í mála-tilbúnað, enn Glúmr sat við sétta mann heima, ok væri nú fullgóð föng á at rétta hlut sinn; ok því tekst yðr lítt, at þér gerið eigi slík hvatræði sem Glúmr“, Þórarinn svarar: „Ekki nenni ek at búa tyllisakir hér í móti“. Þorvarðr segir: „Á þat er at líta, hvárt nökkur var sökin eða engi, áðr Steinólfr var drepinn — hefir hann eigi fíflt konu hans? — víst ætla ek at slík mál þyki eigi engis verð“. Þórarinn svarar: „Ilt þyki mér með slíku máli at fara“. Hann segir: „Hvat er slíkt at tala?

kom Glúmi fyrir nökkut, er hann óhelgaði Sigmund mág yðvarn — ok er nú ok einsætt at láta eigi svá auvirðast". Þórarinn segir: „Eigi munda ek vita, nema þat væri ráð". Síðan stóðu menn upp, ok eggjar Þorvaldr krókr at ríða til Uppsala ok stefna Steinólfi til óhelgi. Þórarinn svarar: „Eigi er þat ráðlegt, enn þat munu vér þó gera". Þeir urðu saman fimtán; sjau eru nefndir, Þórarinn ok Þorvaldr krókr, Ketill son hans, Arngrímr ok *Eysteinn* berserkr, ok Þórðr Rafnsson, er bjó at Stokkahlöðu ok átti Vigdísi Þórisdóttur, er Sigmundr hafði átt fyrr, Ey*vindr* austmaðr; hann var vistum með Þórði. Nú fóru þeir til Uppsala, enn Þorvarðr fór á Öngulstaði — þar bjó góðr búandi, Halli enn digri — enn sendi son sinn til Þverár ok bað segja Glúmi fyrirætlun þeira Esphælinga, — „enn ríð til móts við mik síðan hvatlega". Enn er Þorvarðr kom á Öngulstaði, þá spurði Halli, hvat hann segði tíðenda. „Ekki enn", sagði hann. Síðan sagði hann Halla, hvar þá var komit. Enn Halli þóttist sjá at glíkendum, at hann mundi þessu öllu á leið hafa komit; sagði, at slíkir menn væri til mikils ófarnaðar, at hann vildi at allir ætti ilt saman, — „ok væri þat maklegt at þú værir drepinn". Halli fór skyndilega með alla sína menn, þá er hann fekk, karla ok konur, ok vildi ganga milli manna, ef þyrfti. — Guðbrandr

kom til Þverár, ok sagði at faðir hans hafði hann þagat sent, sagði honum tíðendin, — „ok lézt hann vera þess skyldr at segja þér þat, er þik varðar, at Esphælingar ætla at stefna Steinólfi til óhelgi“. Glúmr segir: „Hví kom faðir þinn eigi sjálfr“? Hann svarar; „Ek kalla alt eitt, hvárr okkarr sem fór“. Glúmr segir: „Vel hefir faðir þinn gert, er hann sendi þik hingat, ef vér þyrftim manna við“. Hann tók sveininn af baki ok fjötraði hest hans. Þá mælti Guðbrandr: „Þat mælti faðir minn, at ek skylda skynda heim“. Glúmr svarar: „Ekki er þat, heldr vill faðir þinn at þú sýnir vaskleik þinn í dag“. — Nú tekr Þorvarðr til orða: „Seinn er Guðbrandr son minn“. Halli segir: „Hvert fór hann“? Þorvarðr svarar: „Ek senda hann til Þverár“. Halli segir: „Þat er vel at þú hittir fyrir nökkura brögðótta, ok er þetta hæfilegt“. Esphælingar riðu yfir ána; sá Glúmr för þeira, ok ætluðu yfir at Kvarnárvaði. Þá mælti Glúmr, at Már væri heldr til seinn. Síðan rann Glúmr ór garði eftir þeim, ok þeir með honum sem til váru: — sex karlar með Guðbrandi. Glúmr hafði skjöld sinn ok höggspjót, gyrðr sverði, rennr á leiðina fyrir þá ok menn hans eftir honum. Ok er Þórarinn sá ferð hans, biðr hann, at þeir ríði leið sína, ok hvárki skjótara né seinna, — „ok má oss eigi um þat hallmæla“. Þórðr Hrafnsson spurði

Þórarinn, hvárt þeir skyldi eltast láta með fimtánda mann undan Glúmi, — „þótt hann sé með sétta mann“. Þórarinn *svarar:* „Ríðum, því at Glúmr vill dvelja oss ok bíða svá sinna manna“. Þórðr segir: „Því er eigi kynlegt, at vér berim oft lágan hlut fyrir Glúmi, þá er hann stendr jafnt at vígi sem þér, þar sem þér þorið nú eigi at bíða hans, er hann hefir fá menn, enda skal hann eigi mik elta“ — ok steig af baki. Eysteinn berserkr segir, at hann vill eigi undan ríða, — „ok kalla þeir at þeir elti oss“. Þórarinn segir; „Þat sýnist mér óráðlegt“. Enn er Glúmr sá, at þeir fóru eigi, þá fór hann seinna, ok kastaðí orðum á Þórarinn, ok spurði, hvert erendi þeira væri til Uppsala. Þórarinn segir, at þeir höfðu stefnt Steinólfi til óhelgi. Þá mælti Glúmr: „Er eigi því mjög til kapps haldit, skulu eigi boð koma fyrir, ok mættim vér ræða um nökkut at málit gengist“. Þórarinn sá, at Glúmr vildi dvelja þá, ok bað menn ríða, ok þeir gerðu svá. Glúmr spurði: „Við hokit þér“? Enn þeir fóru undan, ok því seinna sem þeir fóru, *því* seinna fór Glúmr ok beið manna sinna, ok mælti: „Eigi mun vinsælt verða málit, ef þér hafið lognar sakir uppi, — ok verðr þá svívirðing í“. „Ekki mun nú farit at því; erfitt verðr við þik at eiga“. Glúmr komst hjá þeim fram, ok talar svá við þá, enn þeir riðu, ok dvaldi

svá. Enn er hann sá at ekki mátti dvelja þá, enn veit ván sinna manna, þá skaut hann spjóti til Arngríms, ok kom í gegnum báða söðulbogana ok lærit, ok var Arngrímr illa vígr um daginn. Síðan hljóp Eysteinn fyrstr manna at Glúmi, enn Þorvaldr tasaldi í mót honum, ok lékust þeir tveir við ok þóttust þeir bezt hafa, er first váru þeirra samgangi, ok var hvárttveggi þeira fullhugí ok rammr at afli; veitti stór högg ok mörg hvárr þeira öðrum. Þorvaldr krókr sótti fast at Glúmi ok margir með honum, enn Glúmr hopaði undan ok þeir menn, er honum fylgdu, ok hlífðu sér. Enn Þórarinn steig eigi af baki, ok þótti honum þó ærit margir um einn.

23. Sá maðr kom at hlaupandi, þar er þeir börðust, er var í skinnkufli ok hafði sverð í hendi. Hann kom at þar er Þorvaldr tasaldi fell fyrir Eysteini, ok þegar hleypr hann at Eysteini ok höggr hann banahögg. Síðan fór hann í lið með Glúmi, ok þá mælti Glúmr þetta: „Kom heill þú, Þundarbenda; gott kaup var þat er ek keypta þik, þú munt nú vel gjalda verð þitt í dag“. Glúmr átti þræl þann, er svá hét, — því mælti hann þetta — enn þar var þó raunar Vigfúss son hans, ok kendu hann fáir eða engir nema Glúmr, því at hann hafði þá þrjá vetr verit í sekt ok í leyndum, ok ætluðu flestir, at hann væri utan farinn. Svá

bar at, er Glúmr hopaði, at hann lá fallinn, enn þrælar hans báðir lögðust á hann ofan, ok váru þar stangaðir spjótum til bana. Enn þá kom Már at í því með sína menn. Þá fór Þórarinn af baki, ok börðust þeir Már, svá at engir áttu hlut í með þeim. Enn Glúmr spratt upp ok barðist þá frýjulaust, ok var þá liðsmunr engi. Eiríkr hét húskarl Þórarins. Hann var at verki sínu um morgininn; hann hafði enga hlíf né vápn. Hann fær sér trélurk í hönd ok fór til fulltings við Þórarinn, ok varð Glúmi it mesta ólið at honum, því at menn ok hlífar meiddust fyrir því, er hann hafði at vega með. — Þess er getit, at Halldóra, kona Glúms, kvaddi konur með sér, — „ok skulum vér binda sár þeira manna, er lífvænir eru, ór hvárra liði sem er“. Enn er hon kom at, þá fell Þórarinn fyrir Mávi, ok var öxlin höggin frá, svá at lungun fellu út í sárit. Enn Halldóra batt um sár hans, ok sat yfir honum til þess er lokit var bardaganum. — Halli enn digri kom fyrstr til meðalgöngu ok mart manna með honum. Ok lauk svá bardaga, at fim menn váru fallnir af Esphælingum, Þorvaldr krókr ok Arngrímr, Eysteinn ok Eiríkr ok Eyvindr austmaðr. Enn af Glúmi var fallinn Þorvaldr tasaldi, ok Eyjólfr *Þor*leifsson ok Jöðurr ok þrælar tveir. Þórarinn fór heim með förunautum sínum. Glúmr fór ok heim með sína menn, ok lét færa

ena dauðu í úthýsi eitt, ok var búit um Þorvald virðulegast, því at klæði váru borin undir hann, ok var hann rifaðr í húð. Enn er menn váru heim komnir, þá mælti Glúmr við Halldóru: „För vár mundi hafa orðit góð í dag, ef þú hefðir heima verit, ok hefði Þórarinn eigi lífs brott komist". Hon segir, at Þórarni væri lítil von lífs, — „enn þó muntu eiga skamma stund heraðvært, þótt hann lifi, enn ef hann deyr, muntu aldrei eiga landvært". Síðan mælti Glúmr við Guðbrand: „Þú hefir mikillar frægðar aflat þér í dag, er þú lagðir at jörðu Þorvald krók, ok mikit lið veittir þú oss í dag". Hann svarar ok kvað ekki á þá leið verit hafa — enda varit hendr sínar. Glúmr segir: „Sá ek glögt hvat títt var — barn at aldri, enn vegit slíka hetju sem Þorvaldr var, ok muntu verða frægr af þessu verki. Af því fekk ek sóma utanlendis, er ek vá berserkinn". Hann svarar: „Ekki hefi ek Þorvald vegit". Glúmr segir: „Eigi er at dylja þessa, vinr, þú veittir honum banasárit; firzt þú eigi gæfu þína". Til þess þrætti hann við Guðbrand, at hann trúði ok gekk við, ok þótti virðing at. Hann mátti ok eigi dylja, at eigi væri þetta fyrir satt haft; ok þá var honum á hendr lýst víginu, ok þótti þá minni slægja í enn þeir ætluðu, er keyru Þorvald til eftirmáls. - Þat segja menn at Glúmr mælti: „Þat þyki mér illa, er Már lætr

binda um, þó at hnekkistikill sé gerr í höfði honum“. — Þat kallaði hann svá, er í kross var sprungit. — Már svarar: „Ek munda þess minnr þurfa, ef ek legðumst niðr ok hefðak þræla mína at skildi“. Þá mælti Glúmr: „Harðslægr var Hrísateigr nú í dag, sveinar“, sagði hann. Már segir: „Fyrir þat mun þér ganga, sem harðslægr hafi verit, því at nú muntu Þverárland hafa slegit ór hendi þér“. Glúmr svarar: „Þat ætla ek, at þú vitir ógerla“. Már segir: „Vera má at vita eigi — fyrir þat mun þér ganga sem ek vita“. — Enn er Helga spurði tíðendin, systir Glúms, þá fór hon til Þverár, ok spurði hversu sonr hennar hefði fram gengit. Glúmr svarar: „Eigi fekk hraustara mann“. Þá mælti hon: „Sjá vilda ek hann dauðan, ef eigi eru önnur föng á“. Þat var henni veitt, ok lét hon hefja hann í vagn ok búa hóglega um. Ok er hon kom heim, fægði hon sár hans ok batt síðan, ok kom svá ráði hans, at hann mælti við menn. — Þat váru lög þar, at menn fellu jafnmargir, at þat skyldi kalla jafnvegit, þótt mannamunr þætti vera; enn þeir er ávíga urðu, skyldu kjósa mann til, eftir hvern mæla skyldi. Enn þótt nökkut kynni þat í málum at gerast síðar, er betra þætti at hafa annan veg kosit, þá skyldi eigi skifta keyrinu. Enn er Þórarinn spurði, at Þorvaldr tasaldi var lífs, þá kaus hann Þor-

vald krók bróður sinn til eftirmáls. Enn litlu síðarr spurði hann þat, at Guðbrandi var eignat þat vígit, ok vildi hann þá heldr hafa annan til kosit, enn þó varð nú þessu fram at halda, sem fyrr var kosit. Þeir hitta nú Einar Eyjólfsson; lætr Þórarinn, at nú muni hann taka til þeira mála, er þeir höfðu með sér talat. Hann segir: „Slíkt er mér í hug þar sem fyrr, at Bárðr var veginn“. Tók nú Einarr málit til meðferðar á þingi um sumarit, ok sótti Glúm. Þórarinn lá í sárum alt sumarit ok svá Þorvaldr tasaldi, ok urðu báðir græddir. Glúmr hafði mikinn liðsafla á þinginu, ok svá hvárirtveggju. Var nú leitat um sættir af göfgum frændum hvárratveggju, ok varð þat at sættum, at bæta skyldi víg Steinólfs svá, at fram væri færð sýkna Vigfúss Glúmssonar. Enn Guðbrandr varð sekr um víg Þorvalds, ok kom Glúmr honum utan. Ok fóru við svá búit heim, ok undu þeir Þorvarðr ok Þórarinn illa við, ok þóttist Þórarinn enga sæmd hafa eftir víg Þorvalds bróður síns. Sat nú Glúmr í virðingu. — Um vetrinn eftir kom upp vísa, er Glúmr hafði þá nýort:

(7) Virkis spyrr at verkum
víns hirði-Sif mínum
*skal*at at manna máli
morð váru þau forðum.
Liggr þeims hrafn of huggar
hervíg talit gerva.

Munum svá málin láta
myrk at sem fæst um yrkjum.

24. Einn dag er menn váru at Hrafnagilslaugu, kom þar Þorvarðr. Hann var gleðimaðr mikill ok hendi at mörgu gaman. Hann mælti: „Hvat er komit þeira manna, er skemta kunni nýjum fræðum“? Þeir segja: Þar er skemtun öll ok gaman, er þú ert“. Hann segir: „Ekki þyki mér nú meira gaman enn kveða vísur Glúms, enn þar hygg ek at, hvat honum þykir vantalið í einni vísu, at hann mundi skorta á um vígin. Hvat skulum vér ætla, hvárt þat muni vera, eða hvárt er líkara, at Guðbrandr muni vegit hafa Þorvald, eða Glúmr“? Þetta þykir mörgum áræðilegt. Hann reið nú á fund Þórarins ok mælti: „Hugleitt hefi ek nökkut, ok sýnist mér sem ei*gi* muni it sanna uppi um víg Þorvalds króks, því at hittast mun í kveðskap Glúms, at nökkut þykir honum vantalit vera um vígin“. Þórarinn svarar: „Varla kann ek nú upp at taka málit öðru sinni, þótt þetta væri satt, — mun nú vera kyrt“. „Þat er óráðlegt, ok þó mætti kyrt vera, ef eigi hefði um verit grafit, enn nú mun ek bera upp fyrir menn ok munu þér svívirðing af fá, svá at engi mun önnur meiri orðit hafa“. Þórarinn svarar: „Óhóglegt lízt mér málit at flytja til alþingis við frænda-afla Glúms“. Þorvarðr segir: „Þar kann ek ráð til leggja, stefn honum til Hegra-

ness-þings — þar áttu frænda-afla — ok mun þar torsótt at verja málit". Þórarinn svarar: „Þat ráð mun haft verða". Skiljast at því. — Nú várar illa ok verðr torsótt alt at fá. Um várit bjó Þórarinn mál á hönd Glúmi til Hegraness-þings, því at allir samþingisgoðar, þeir er því þingi áttu at halda, váru bundnir í nauðleytum við Þórarinn; enn hestum mátti trautt koma yfir heiðar fyrir snjó. Glúmr tók þat til ráðs, at hann fekk byrðing einn mikinn í hönd Þorsteini bróður sínum, ok skal hann halda vestr fyrir, ok koma til þings með herklæði ok vistir. Enn er þeir koma fyrir Úlfsdali, þá brutu þeir skipit í spán, ok týndist þar alt saman, menn ok fjárhlutir. Glúmr gekk til þings með hundrað manna ok náði eigi nær at tjalda enn í fjörbaugsgarði. Þar var kominn Einarr Eyjólfsson með þeim Esphælingum. Váru Glúmi send orð, at hann skyldi til fara, ok færa fram lögvörn fyrir sik. Nú gengr Glúmr, enn eigi var meira rúm gefit, enn einn maðr mátti ganga; enn þar var fylkt liði tveim megin hjá, enn Glúmi var boðit at ganga í kvíarnar, ef hann vildi til dómsins. Enn þat sýndist honum óráðlegt, ok mælti til sinna manna: „Auðsætt er nú þat, at þeir þykjast í hendi hafa várt ráð; má ok vera at svá sé. Nú vil ek þó, at þér snúið aftr; mun ek ganga fyrstr, enn þá tveir næst mér jafnfram, enn þeim

fjórir jafnfram, ok skulum vér renna at ok hafa spjótin fyrir oss, ok mun klambrarveggrinn ganga, ef fast er fylgt". Þeir gerðu svá, ok runnu at í einu skeiði í dómhringinn, ok var lengi nætr áðr þeim varð bægt frá í brott, ok gerðist þar svá mikil þröng ok föst, ok varð þat um síðir, at dómrinn varð settr í annat sinn. Ok er þeir tóku at reifa málit, þá gengr Glúmr í þingbrekku ok nefnir vátta, at sól væri þá komin á þingvöll. Síðan varði hann mönnum í dóm lýriti at dæma um sakarnar, ok varð þar niðr at falla hvert mál, sem þá var komit. Ríða menn í brott, ok undu Esphælingar stórilla við; kallar Þórarinn hann hraklegt gert hafa fyrir þeim. Einarr segir: „Eigi lízt mér svá stórljótt sem þér, því at „þar *er* til máls at taka, sem frá var horfit". Síðan ríða þeir til alþingis Esphælingar með Einari ok margir vinir þeira, er þeim höfðu heitit liðveizlu í móti Glúmi. Frændr Glúms veita honum at málum til réttra laga; ok er þat af gert með vitra manna ráði, ef Glúmr vill vinna eið fyrir málit, at eigi vægi hann Þorvald krók. Ok er margir áttu hlut í, þá sættust þeir at því, at Glúmr skyldi vinna eið, at hann hefði eigi vegit Þorvald krók; ok var ákveðit nær eiðrinn skyldi unninn vera — um haustit at fim vikum. Ok er nú svá ríkt fylgt málinu, at þeir skyldi fram hafa málit, eða

hann vinni eiða í þremr hofum í Eyjafirði, ok eiðfall, ef þá kemr eigi fram. Margrætt var um þetta mál, hversu eiðar Glúms myndi vera eða fram fara.

25. Nú ríða menn heim af þingi, ok er Glúmr heima um sumarit; ok er kyrt alt í heraðinu. Líðr til leiðar ok ríða menn til leiðar; enn af leið hvarf Glúmr, svá at ekki spurðist til hans. Már sat heima í búinu. Enn um haustit at fim vikum, þá bauð Már mönnum, ok var þar stofnat brullaup; ok kómu þar eigi færi menn til boðs enn hundrað. Öllum þótti kynlegt boð þetta, því at þeir váru lítils verðir, er í hlut áttu. Þar sá menn þann aftan, at ór dölum öllum Eyjafjarðar riðu tveir menn saman eða fim, ok safnaðist saman liðit er ofan kom í heraðit. Ok var þar kominn Glúmr ok Ásgrímr ok Gizurr með þrjú hundruð manna, ok sátu þar at boði. Enn um morgininn eftir sendi Glúmr eftir Þórarni, ok bað hann koma í Djúpadal eigi síðar enn at miðjum morni at heyra eiðana. Þórarinn veikst við ok fekk hundrað manna. Enn er þeir kómu til hofsins, þá gengu sex menn í hofit; með Glúmi Gizurr ok Ásgrímr, með Þórarni Einarr ok Hlenni enn gamli. — Sá maðr er hofseið skyldi vinna, tók silfrbaug í hönd sér, þann er roðinn var í nauts blóði, þess er til blóta væri haft, ok skyldi eigi minna standa enn þrjá aura. — Þá kvað Glúmr svá

at orði, at — „ek nefni Ásgrím í vætti, annan Gizur í þat vætti, at ek vinn hofseið at baugi, ok segi ek þat Æsi, at ek vark at þar, ok vák at þar, ok rauðk at þar odd ok egg, er Þorvaldr krókr fekk bana. Líti nú á eið, þeir er spekimenn eru ok við eru staddir“. Þeir Þórarinn urðu eigi búnir at lasta, enn kváðust eigi fyrri þann veg heyrt hafa at orði kveðit. Með slíku móti váru eiðar unnir í Gnúpafelli, ok svá at Þverá. Þeir Gizurr ok Ásgrímr váru nökkurar nætr at Þverá; ok at skilnaði gaf Glúmr Gizuri feldinn blá, enn Ásgrími spjótit gullrekna, ok skildust vinir. — Um vetrinn hittust þeir Þorvarðr ok Þórarinn, ok spurði Þorvarðr: „Vann Glúmr vel eiðinn?“ Þórarinn svarar: „Ekki fundu vér at“. Hann segir: „Undarlegt verðr slíkt um vitra menn, er svá missýnist. Þat hefi ek vitat, at menn hafa lýst vígum á hendr sér, enn hitt hefi ek eigi vitat eða heyrt, at menn hafi svarit um þat sjálfir, at þeir hafi vegit menn, sem Glúmr hefir gert, eða hversu mátti hann meir at kveða, enn segja at hann vægi þar at, ok væri þar at, ok ryði þar at odd ok egg, er Þorvaldr krókr fell á Hrísateigi, þótt hann leiddi eigi svá sem tíðast er — ok mun sjá sneypa jafnan uppi síðan“. Þórarinn svarar: „Ekki hefi ek fundit þetta, enda mæðumst ek á at eiga við Glúm“. Hann segir: „Ef þú þykist mæðast

sakir vanheilsu, þá láttu Einar taka enn málit. Hann er vitr ok kynstórr; munu honum margir fylgja — eigi sitr Guðmundr hjá bróðir hans— ok er sá hlutrinn at hann er gjarnastr til, ef hann kemst at Þverá". — Eftir þetta hittast þeir Einarr ok bera ráð sín saman, ok mælti Þórarinn: „Ef þú vill fyrir málinu vera, munu margir þér veita; munu vér þat ok til vinna, at kaupa þér landit eigi meira verði, enn Glúmr keypti at Þorkatli háva". Einarr svarar: „Glúmr hefir nú lógat þeim hlutum, feldi ok spjóti, er Vigfúss móðurfaðir hans gaf honum ok bað hann eiga, ef hann vildi halda virðingu sinni, enn kvað þaðan frá þverra mundu. Nú mun ek taka við málinu ok fylgja".

26. Nú býr Einarr til vígsmálit af nýju til alþingis, ok fjölmenna hvárirtveggju. Enn áðr Glúmr riði heiman, dreymdi hann at margir menn væri komnir þar til Þverár at hitta Frey, ok þóttist hann sjá mart manna á eyrunum við ána, enn Freyr sat á stóli. Hann þóttist spyrja, hverir þar væri komnir. Þeir segja: „Þetta eru frændr þínir framliðnir, ok biðjum vér nú Frey, at þú sér eigi á brott færðr af Þverár-landi, ok tjóar ekki, ok svarar Freyr stutt ok reiðulega, ok minnist nú á uxa-gjöf Þorkels ens háva". Hann vaknaði, ok lézt Glúmr verr vera við Frey alla tíma síðan. — Ríða menn til þings, ok verða þau málalok, at Glúmr gengr við víg-

inu. Enn í því áttu hlut vinir hans ok frændr, at heldr skyldi sættast, enn sekt kæmi á eða utanferð. Ok sættust þeir á þingi at því, at Glúmr galt Þverárland, hálft Katli, syni Þorvalds króks, í föðurbætr, enn seldi hálft við verði, ok skyldi þó búa á þau missari, ok varð heraðs-sekr, ok búa eigi nær enn í Hörgárdal. Fóru síðan af þingi. Síðan keypti Einarr landit, sem honum var heitit. Menn Einars kómu þangat um várit at vinna landit, ok mælti Einarr, at þeir skyldi segja honum hvert orð, þat er Glúmr mælti. Einn dag kom Glúmr at máli við þá ok segir svá: „Auðsætt er þat, at Einarr hefir vel sér fengit verkmenn, ok er vel unnit á landinu. Nú skiftir miklu, at smátt ok stórt sé tilhent; nú skulu þér hér reisa við ána váðmeið, ok er konum hægt til þváttar at hreinsa stórföt, enn heimabrunnar eru vándir“. Nú koma þeir heim, ok spyrr Einarr, hvat þeir Glúmr mæltist við. Þeir segja hvé hugkvæmr hann var at öllu at unnit væri. Hann segir: „Þótti yðr þat vera, at hann vildi vel búa í hendr mér?“ Þeir segja: „Svá þykir okkr“. Einarr segir: „Annan veg lízt mér. Þat hygg ek, at við þann meið festi hann ykkr upp, enn ætli at reisa mér níð — nú skulu þér eigi fara þó“. Einarr færði þangat bú sitt um várit, enn Glúmr sat þar til ens efsta fardags. Enn er menn váru í brott búnir, þá settist Glúmr í

öndvegi ok gerði eigi á brott ganga, þótt at honum væri kallat. Hann lætr tjalda skálann, ok vill eigi svá skiljast við landit sem kotkarlar. Hallbera, dóttir Þórodds Hjálmssonar, var móðir Guðmundar ok Einars. Hon bjó þá at Hanakambi. Hon kom til Þverár, ok kvaddi Glúm ok mælti: „Sittu heill, Glúmr, enn ekki er hér nú lengr at vera; komit hefi ek nú eldi á Þverár-land ok geri ek þik nú á brott með alt þitt, ok er landit helgat Einari syni mínum“. Glúmr reis þá upp, ok mælti at hon skyldi gleipa kerlinga örmust. Enn þó reið Glúmr þá í brott, ok varð litit um öxl til bæjarins, ok kvað vísu:

(8) Rudda ek *með oddi*
— orð lék á því forðum
með veðr-stöfum Viðris
vandar — mér til landa.
Nú hefr Valþögnir vegna
varrar skíðs um síðir
breiða jörð með börðum
bendis mér ór hendi.

Glúmr bjó á Möðruvöllum í Hörgárdal við Þorgrím fjúk, ok undi því eigi lengr enn einn vetr. Þá bjó hann tvá vetr í Myrkárdal. Þá hljóp þar skriða nær bænum, svá at tók sum húsin. Þá kvað Glúmr vísu:

(9) Mál*igr* munat sælu
menbrjótandi hljóta
— oss kom breiðr í búðir

bøggr af einu høggvi —
þás — fleinmarar — fjóra
fullkátir vér sátum
— nú á mógrennir minna
met sér — tegu vetra.

Þá keypti Glúmr land at Þverbrekku í Öxnadal, ok bjó þar meðan hann lifði, ok varð gamall ok sjónlauss.

27. Narfi hét maðr, er bjó í Hrísey. Hann hafði átt Úlfeiði, dóttur Ingjalds Helgasonar hins magra. Þeira synir váru þeir Eyjólfr ok Klængr, Þorbrandr ok Þorvaldr. Allir váru þeir mikilmenni frændr Glúms. Þeir Klængr ok Eyjólfr bjuggu eftir föður sinn í Hrísey. Sá maðr bjó í Haga, er Þorvaldr hét, ok var kallaðr menni, ok átti dóttur Þórðar Hrafnssonar frá Stokkahlöðu, er Helga hét. Eitt vár kom Þorvaldr ór Haga við Hrísey á byrðingi, ok ætlaði at halda til fengjar; ok er Klængr varð varr við, réðst hann til ferðar með honum. Enn er þeir kómu út ór firðinum, fundu þeir reyði nýdauða; keyrðu í festar, ok sigldu með inn eftir firðinum um daginn. Vildi Klængr flytja til Hríseyjar, því at þat var skemra enn í Haga, enn Þorvaldr vildi til Haga flytja, ok lét þat jamrétt. Klængr segir, at eigi sé þat lög, at flytja eigi þangat, er næst eigu flutningarmenn land. Þorvaldr kveðst hafa rétt at mæla, ok lét þá frændr Glúms ekki þurfa at ganga á réttan

hlut við þá — „ok hvat sem lög eru, þá munu enir ríkari nú ráða“. Þorvaldr var fjölmennri því sinni, ok tóku þeir af Klængi rekaldit nauðgum, enn hvárrtveggi þeira var landeigandi. Klængr fór heim ok undi illa við. Þorvaldr ok þeir hlógu at þeim Klængi, ok töldu at þeir treysti eigi á at halda. — Einn morgin reis Klængr snemma upp ok fór við fjórða mann inn í Haga; kom þar snemma, svá er menn váru í svefni. Þá mælti Klængr: „Ráðs skulum vér nú leita; hér eru naut hjá garði, ok skulu vér þau reka á húsin, þar sem Þorvaldr hvílir undir, ok teygjum hann svá út“. Þeir gerðu svá, ok vaknar Þorvaldr ok hleypr út. Klængr hleypti at honum ok veitti honum banasár; fór brátt síðan ok treystist eigi þar at lýsa víginu, því at þar var fyrir mannmart; fór heim út í eyjar ok lýsti þar víginu. Nú eigu eftirmálit Þórarinn ok Þórðr. Þeir kölluðu morð verit hafa. Ok er þessi mál kómu til þings, sat Glúmr heima; enn um þingit fór hann út í Fljót ok í Svarfaðardal ok bað liðs til féránsdóms, ok þó bað hann leyna þessi fyrirætlan. Klaufi at Barði segir: „Víst viljum vér veita Glúmi lið“ — hann átti Halldóru, dóttur Arnórs rauðkinns — ok margir hétu aðrir Glúmi sínu liði. Nú fór Glúmr heim. — Mál fóru fram á þingi. Enn eftir þingit búast þeir til féránsdóms, ok höfðu fjogur skip ok þrjá

tigu manna á hverju, ok réðu þeir Einarr ok Þórarinn ok Þórðr fyrir skipunum, ok kómu innan at eyjunni í nætrelding, ok sá reyk yfir húsunum; ok spurði Einarr, hvárt þeim sýndist svá sem honum, at reykrinn væri eigi all-blár. Þeir sögðu at þeim sýndist svá. Einarr sagði: „Svá lízt mér á reykinn, sem fjölment muni vera í húsunum, ok mun af mönnum leggja reykinn. Enn ef þat er, þá munu vér gera raun til ok róa undan eyjunni þjóðsýnilega, ok munu vér þá vísir verða, ef fjölmenni er í eyjunni“. Ok svá gerðu þeir. Enn er eyjarmenn sá þetta, þá hljópu þeir út ok til skipanna, ok lögðu eftir þeim. Ok var Glúmr þar kominn með tvau hundruð manna, ok eltu þá inn alt at Oddaeyri, ok varð eigi háðr féránsdómrinn, ok fengu þeir af óvirðing Eyfirðingar. — Sitr Glúmr um sumarit í búi sínu. Hann átti ok at helga haustþing — enn þingstöðin er fyrir austan fjörðinn skamt frá Kaupangi — ok fjölmentu Eyfirðingar mjök, enn Glúmr hafði þrjá tigu eina manna. Margir töluðu við Glúm, at hann skyldi eigi fámennr fara. Hann segir: „Lifat mun nú it fegrsta, enn við þat uni ek, at ekki hafa þeir eltan mik svá, at eigi færa ek réttleiðis“. Glúmr fór á skipi inn eftir firði, ok gekk á land ok til búða. Enn þar eru melar brattir ok lausgrýttir á milli fjarðarins ok búðanna. Enn er Glúmr kom gagnvert búð

þeiri, er Einarr átti, þá hljópu menn frá búðunum ok báru skjöldu at þeim ok hrundu þeim af melunum; ok fell Glúmr ok veltist með skjöld sinn á eyrina ofan, ok varð ekki sárr, enn þrjú spjót hafði fest í skildi hans. Þorvaldr tasaldi var þá kominn at landi, ok sá at Glúmi horfði þá óvænt, ok hljóp svá á land, at hann tók ár í hönd sér, ok rann í melinn upp ok skaut árinni til Guðmundar ríka, ok kom á skjöldinn ok gekk hann í sundr, ok kom árar-hlutrinn fyrir brjóst honum, ok fell hann í óvit ok var borinn í fjórum skautum ti búðar Síðan eggjuðu hvárir aðra atgöngu, ok skutust á ok börðust grjóti; ok varð hörð hríð ok urðu margir sárir; ok allir sögðu á eina lund, at eigi mætti fáir menn vasklegar verjast, enn þeir Glúmr. Þeir Einarr sóttu at fast. Þá gengu menn í milli, ok lauk svá, at tveir menn fellu af Glúmi, Klængr Narfason ok Grímr eyrarleggr, bróðir Halldóru konu Glúms. Þá kvað Brúsi Hallason vísu þessa:

(10) *Eig*um vegs af vígum
— veitk orð á því — borða
stóðs við stýrimeiða,
stafn-Göndul, hlut jafnan.
Þó hykk fúrviðu fóru
fleygarðs, enn mik varði,
beiði-Hlökk — fyr brekku —
bliks — harðara miklu.

Einarr kvað vísu:

(11) Þrengvir varð á þingi
þremjalinns at rinna
— varat í Ála éli
auðlattr — fyr mel brattan,
þás marstéttar máttit
Mæfils við þröm sævar
geira njótr á grjóti
Gestils klauf of festa.

Þá kvað Glúmr vísu í móti:

(12) Lattisk herr með höttu
Hangatýs at ganga —
þóttit þeim at hætta
þekkilegt fyr brekku,
þás dynfúsir dísar
dreyra svells á eyri
— bráð óx borginmóða
blóðs — skjaldaðir stóðum.

Svá var sett málum, at í faðma felst víg Klængs ok Þorvalds ór Haga. Þat var ok jafnt látit, víg Gríms eyrarleggs ok áverki við Guðmund, ok undi Glúmr illa við málalok, sem hann kvað í vísu þeiri, er hann orti síðan:

(13) Ilt es á jörð of orðit;
— aldr bölnar mjök skaldi —
liðit es mest it *móða*
mítt líf Heðins drífu,
es ofvegins eigi
eyrarleggs fyr seggjum
Gríms í Göndlar flaumi
Gefnar mák of hefna.

28. Þat var eitt sumar, er þeir riðu af þingi bræðr, Guðmundr ok Einarr, at Glúmr bauð mönnum til sín, ok sendi menn upp til Öxnadalsheiðar at bjóða þeim bræðrum heim, ok lézt vilja, at nú sættist þeir heilum sáttum — „því at ek em nú fyrir elli sökum til engis færr, ok mun ek þeim eigi til matar eins bjóða“. Glúmr var þá sjónlauss. Hann lét vörð halda á um ferð þeira. Guðmundr vildi þiggja boðit, enn Einarr vildi eigi, ok reið sínum megin ár hvárr þeira. Var Glúmi sagt, at annarr flokkrinn reið þangat — „þá mun Einarr eigi vilja þiggja boðit; hann er svá tortryggr, at hann trúir engum manni“. Þat er sagt, at Einarr kallaði á Guðmund ok mælti: „Þar mun ek koma á morgin, ef þú kemr í kveld“. Enn Guðmundr hugsaði þat er hann mælti — „þá mun þat ætlan þín, at þú eigir at mæla eftir mik“. Snýr hann nú eftir Einari. Þetta er sagt Glúmi, at hvárrgi snýr þangat. „Þat er illa þá“, kvað Glúmr, „því at þat hafða ek ætlat, ef ek genga móti þeim, at ek skyldi eigi beggja missa“. Hann hafði sax brugðit undir skikkju. Ok váru þau lok viðskifta þeira Glúms ok Eyfirðinga. — Enn er kristni kom út hingat, tók Glúmr skírn, ok lifði þrjá vetr síðan, ok var byskupaðr í banasótt af Kol byskupi, ok andaðist í hvítaváðum. Þá bjó Már Glúmsson í Fornhaga ok hafði þar látit kirkju gera,

ok var Glúmr þar jarðaðr, ok svá Már, þá er hann andaðist, ok mart annarra manna, því at langa hríð var engi kirkja í Hörgárdal, nema sú ein. Þat er mál manna, at Glúmr hafi verit tuttugu vetr mestr höfðingi í Eyjafirði, enn aðra tuttugu vetr engir meiri enn til jafns við hann. Þat er ok mál manna, at Glúmr hafi verit bezt um sik allra vígra manna hér á landi. — Ok lýkr þar sögu Glúms.

Viðaukar

úr Landnámu.

---

1. Helgi enn magri gaf Ingjaldi syni sínum land út frá Arnarhváli til Þverár ennar ytri. Hann bjó at Þverá enni efri, ok reisti þar hof mikit; hann átti Salgerði Steinólfsdóttur. Þeira son var Eyjólfr, faðir víga-Glúms, ok Steinólfr, faðir Þórarins illa ok Arnórs góða Rauðæings. Víga-Glúmr var faðir Más, föður Þorkötlu, móður Þórðar, föður Sturlu *(Landn. 3. 16)*.

2. Helgi enn magri gaf Hámundi mági sínum land milli Merkigils ok Skjálgdalsár, ok bjó hann á Espihóli enum syðra. Hans son var Þórir, er þar bjó síðan; hann átti Þórdísi Kaðalsdóttur. Þeira son var Þórarinn á Espihóli enum nyrðra, ok Þorvaldr krókr á Grund, enn Þorgrímr í Möðrufelli var eigi hennar son. Vigdís var dóttir þeira. *(Ldn. 3. 16)*.

3 . . . . . . Annarr son hunda-Steinars ok Ólofar hét Eiríkr. Hann var faðir Sigurðar þjóðaskalla, föður víkinga-Kára, föður þeira Böðvars

ok Vigfúss ok Eiríks á Ofrustöðum, föður Ástríðar, móður Óláfs konungs Tryggvasonar. Dóttir Vigfúss var Ástríðr, móðir víga-Glúms, föður Vigfúss, föður Bergs, föður Steinunnar, móður Þorsteins rangláts, föður Guðrúnar, móður Höllu, móður Flosa, föður Valgerðar, móður herra Erlends lögmanns, föður herra Hauks lögmanns. *(Landn. í viðaukanum).*

4. Eysteinn, son Rauðólfs øxna-Þóris sonar, nam land niðr frá Bægisá til Kræklingahlíðar, ok bjó at Lóni. Hans son var Gunnsteinn, er átti Hlíf, dóttur Heðins ór Mjólu. Þeira börn váru þau Halldóra, er víga-Glúmr átti, ok Þorgrímr ok Grímr eyrarleggr. *(Ldn. 3. 14).*

5. Maðr hét Þórðr slítandi; hann nam Hörgárdal upp frá Myrká ok ofan til Dranga öðrum megin. Hans son var Örnólfr, er átti Ingvildi allra-systur; þeira synir váru þeir Þórðr ok Þorvarðr í Kristnesi ok Steingrímr at Kroppi. *(Landn. 3. 14).*

6. . . . . . Vigfúss víga-Glúmsson vá Bárð, son Halla ens hvíta, ok er um hann ort Bárðardrápa, er þetta er stefit í:

Bároðr of rístr báru
braut land varar andra.

Enn Brúsi, bróðir Bárðar ok Orms, orti vísu þessa, þá er Glúmr stökk af þinginu:

Höfum vér vágs ór vígum
váið herir þót lög þveri
stóðs við stýrimeiða
stafn fær hart jafnan
þó hygg ek fyr viðu
fleygarðs enn mik varði
beiði hlökk fyr brekku
bliks harðara miklu.

Melabók (sbr. Landn. 3, 16).

7\. . . . . . Narfi var (ok) son Arnar, er átti Úlfeiði Ingjalds dóttur ór Gnúpafelli, Helga sonar ens magra; við hann eru kend Narfasker. Þeira synir váru Ásbrandr, faðir Hellu-Narfa, ok Eyjólfr, faðir Þorvalds í Haga, ok Helgi, faðir Gríms á Kálfskinni, er átti Helga Þórðar dóttir frá Stokkahlöðum, Rafns sonar. — Þorvaldr ór Haga myrði Grím, bræðrung sinn. Þá sök sótti Einarr Eyjólfsson á Vöðlaþingi, enn víga-Glúmr varði ok Már son hans, stjúpfaðir Þorvalds, er átti Halldóru spak-Böðvarsdóttur ok bjó þá í Hrísey. Í þeiri deild stökk Glúmr af þinginu fyrir mel ofan, alt at sjó. Um þat orti Einarr:

Þröngvir varð á þingi
þrema linns at rinna
varat í Ála éli
auðlattr fyr mel brattan
þá er mástéttar máttit
Mæfils við þröm sævar
geiranjótr á grjóti
Gestils klauf of festa.

Enn Einarr stóð eftir ok lið hans. Þá kvað Glúmr:

Lattist herr með höttu
Hangatýs at ganga
þóttit þeim at hætta
þekkilegt fyr brekku,
þá er dynfúsar dísir
dreyra más á eyri
bráð óx borginmóða
blóðskjaldaðir stóðum.

Glúmr skaut í hönd Einari, enn Einarr skaut til bana Grím, bróður Halldóru, er Glúmr átti. – Enn Þorvaldr varð sekr á þinginu. *Melabók, sbr. Landn. 3, 13).*

Vísnaskýringar.

---

1 (Víga-Glúmr). Menþöll, inn grœni garðr gengr nær mér ok öllum mínum hjúum enn oss of varði. — Þverr við glaum.

Síðari vísuhelmingrinn er eitthvað aflagaðr, enn þessi fyrri helmingr þarf engrar skýringar.

2 (Víga-Glúmr). Ek sá, ísungs jörð[1], hauks holms fúra dísi[2] fara í miklum auka und hjalmi at Eyjafirði.

1. *ísungr*, höfuðdúkr; ísungs *jörð* kvenkenning. — 2. *hauks-hólmr* hönd; *fúrr* eldr; handarelda-*dís* kvenkenning.

Síðari helmingrinn verðr ekki fullskýrðr að sinni.

Eg sá, kona, kvenmann fara með geisingi inn Eyjafjörð og hafði hjálm á höfði; þótti mér í drauminum hún taka við fjöllin.

3 (Víga-Glúmr). Þessi vísa er áðr skýrð í víga-Skútu sögu.

4 (Víga-Glúmr). Ek sofna eigi sœtan í þeima bœ . . . .[1] — munat eldviðum öldu[2] auðbœtt við mik — áðr grindlogi Göndlar[3] gellr meir í hattar felli[4] nökkurum þeira. — Oft vá ek mann of minna.

1. orðin, sem hér vanta (*ofnis ysheims*), geta ekki verið rétt, og verðr ekki komið saman við önnur orð í vís-

unni. — 2. *öldu-eldiviðr*, mannkenning. — 3. *Göndul*, valkyrja; Göndlar *grindlogi*, sverð. — 4. *hattar fell*, höfuð.

Eg sofna eigi sætt í þessum bæ .... — þeim verða eigi auðbættar sakir við mig — áðr enn sverð kveðr enn við í höfði nokkurum þeirra. Eg hefi oft vegið menn fyrir minni sakir.

5 (Víga-Glúmr). Harðgeðr Limafjarðar húna dyn-Njarðr[1] lét mik of barðan — ek sá þat í dóms draumi — enn ek þóttumk, keyrðr þjósti, snarr of ljósta sævar-hrafns beinanda[2] þrádráttar steini[3] í svefni.

1. *Limafjarðarhúnn* skip; skipa *dyn-Njarðr*, mannkenning. — 2. *sævar hrafn*, skip; skips beinandi, mannkenning. — 3. *þrádráttarsteinn*, harðsteinn, brýni.

Mér þótti í draumi Þórarinn berja mig með harðsteini, enn eg þóttist reiðast og ljósta hann þegar með brýni (eða öðrum harðsteini).

6 (Víga-Glúmr). Menstiklir[1] sá mikla goðreið[2] of tröð — sverðabrak mun verða; grára geira kveðja es komin, — þars vígmóðar eggmóts Ásynjur[3] jósu fram blóði of vegna seggja för[4]. Vinir fagna því.

1. *menstiklir*, mannkenning. — 2. *goðreið*, reið goða (hér eru það valkyrjur). — 3. *eggmót*, orrusta; eggmóts *Ásynjur*, valkyrjur. — 4. *för seggja*, flokkr manna. — För er tilgáta Jóns Þorkelssonar, og er svo líkleg, sem margar leiðréttingar hans í fornvísum, að naumast þarf að efa, að hér sé hitt á hið upphaflega orð, sem hæglega gat verið misritað fjör.

Eg sá goð (gyðjur) ríða í garð; það mun verða fyrir bardaga, — þar sem vígmóðar valkyrjur jósu blóði yfir fallinn val. Vinir fagna því.

7 (Víga-Glúmr). Vísa þessi virðist vera talsvert aflöguð. Dr. Jón Þorkelsson hefir getið til, að skalat ætti að standa í 3. vo. í staðinn fyrir erat, sem í handritunum stendr, og hervíg í 6. vo. í staðinn fyrir hörveig. 7.—8. vo. er tekið eftir Hóla útgáfunni, því að þessi vísufjórðungr finst ekki annarsstaðar, og hefir Jón Þorkelsson getið til að munat í 7. vo. ætti að vera munom, enn þá vantar þó enn skothendinguna í það vísuorð.

Víns virkis hirði-Sif[1] spyrr at verkum mínum — skalat at[2] manna máli — þau morð váru forðum. Þeims hrafn of huggar[3] liggr gerva[4] talið hervíg. Munum láta málin svá myrk, at sem fæst yrkjum um.

1. *Sif*, Ásynja; *víns virki* vínker; *víns virkis hirði-Sif*, kvenkenning. — 2. *at* = á: það skal ekki hafa orð á því. — 3. *þeims hrafn of huggar* = þeim sem hrafninn huggar, þeim sem hrafninn gleðr eða *þeims hrafn of hugga*, þeim sem gleðja hrafninn, bardagamönnum. — 4. *gerva* = gerla.

Kona spyr að verkum mínum, það skal ekki hafa orð á þeim. Þau morð vóru fyrir löngu. Alkunnugt víg liggr (óbætt) þeim er hrafn hugga(r). Vér munum láta þessi mál vera myrk, og sem fæst yrkja um þau.

8 (Víga-Glúmr). Ek rudda mér til landa *með oddi* — forðum lék orð á því — með veðrstöfum Viðris vandar[1]. Nú hefir varrar skíðs (bendis) Valþögnir[2] vegna sér úr hendi breiða jörð með börðum[3].

Í handritunum stendr: Rudda ek sem jarlar, og svo er það í Snorra-Eddu, þar sem þessi vísuhelmingr er. Enn með því að aðalhending vantar í vísuna, þá hefir J. Þ. getið til, að hér ætti að standa með oddi, enn Konráð Gíslason hefir getið til að lesa eigi: Rudda ek ár sem jarlar, og verðr þá einnig borgið hendingunni. Orðið bendis veit ég ekki hvað er; ég sé ekki að hægt sé að

láta *varrar skíðs bendis Valþögni* vera mannkenning; sér er tilgáta dr. J. Þ. fyrir mér.

1. *Viðrir*, Óðinn; *Viðris vöndr*, sverð; *Viðris vandar veðrstafir* mannkenning. — 2. *Valþögnir*, Óðinn; *varrar skíð*, skip; skips-Óðinn, mannkenning. — 3. *með börðum* = til yztu ummerkja.

Eg ruddi mér til landa (at Þverá) með vopnum (fyrrum); lék þá orð á því með mönnum. Nú hefir farmaðrinn (skáldið) um síðir vegið úr hendi sér stóra jörð til yztu ummerkja.

9 (Víga-Glúmr). Máligr menbrjótandi[1] munat hljóta þá sælu, es vér sátum fullkátir fjóra tegu vetra. Nú á fleinmarar mógrennir[2] sér minna met. Breiðr bøggr[3] kom oss í búðir af einu høggvi.

Máligr gæti líka verið málreifr, og svo hefir Jón Þorkelsson getið til í Tr. III, 123.

1. *menbrjótandi*, mannkenning. — 2. *fleinmarr*, blóð; *mór* = már; *grennir*, seðjandi; *fleinmarar mógrennir*, mannkenning. — 3. *bøggr*, líklega (skylt sagnorðinu bagga eða nafnorðinu baggi, byrði) skaði.

Hér er alveg fylgt skýringu Jóns Þorkelssonar í Tr. III, 123—124.

Hinn málreifi maðr (skáldið) mun eigi hljóta slíka sælu, sem þá er vér sátum glaðir fjörutíu vetr. Nú á hann sér minna met. Mikið tjón kom á heimili vort af einu höggi.

10 (Brúsi Hallason). Vér eigum, stafn-Göndul[1], jafnan vegs hlut af vígum við borða stóðs stýrimeiða[2] — ek veit orð á því. Þó hygg ek fleygarðs fúrviðu[3] fóru harðara miklu fyr brekku enn mik varði, bliks-beiði-Hlökk[4].

Eigum er tilgáta J. Þ. fyrir höfum.

1. *stafn*, ker (sbr. ölstafn), *stafn-Göndul*, kvenkenning. — 2. *borða-stöð* = borðahestar; borðahesta-stýrimeiðar, menn. — 3. *fleygarðr*, sjór; *fúrviðr*, eldviðr; sjávareldviðir, menn. — 4. *blik*, að blíkja léreft; *bliks beiði-Hlökk*, kvenkenning.

Vér eigum, kona, jafnan vegs (virðingar) hlut af vígum við hina — svo er sagt. Þó hygg eg, að þeir færi miklu harðari fyrir brekkuna en mig varði, kona.

11 (Einarr Þveræingr). Þrengvir Ála þremja linns[1] varð at rinna í éli fyr brattan mel — vas at auðlattr, þá es geira njótr[2] máttit[3] of festa klauf á Mæfils marstéttar grjóti[4] við sævar þröm.

1. *Áli*, sækonungr, Ála þrömr, sjór: sjávar *linnr* skip; *þrengvir Ála þremja linns*, mannkenning. — 2. mannkenning. — 3. *máttit* = mátti eigi. — 4. *Mæfill*, sækonungr; *Mæfils marr*, sækonungs hestr, skip; Mæfils *marstétt*, fjara?

5. vísuorðíð er líklega aflagað.

Glúmr varð að renna úr bardaganum fyrir brattan mel. Var ekki hægt að letja hann, þá er hann gat ekki fest fætr á fjörugrjótinu við sjóinn.

12 (Víga-Glúmr). Herr lattisk at ganga með höttu Hangatýs[1]; þóttit þeim þekkilegt at hætta fyr brekku, þás stóðum skjaldaðir á eyri dynfúsir[2] dreyra svells dísar[3]. Blóðs bráð óx borginmóða[4].

1. *Hanga-Týr*, Óðinn; *Hanga-Týs höttr*, hjálmr. — 2. *dynfúsir* = fúsir í dyn. — 3. *dreyra svell*, orrustuvöllr; *dreyra svells dís* valkyrja; valkyrju *dynr*, bardagi. — 4. *borginmóði*, hrafn.

Herinn tók að letjast að ganga með hjálmana, þótti eigi fýsilegt að hætta sér fyrir brekkuna, þá er vér stóð-

um skjaldaðir á eyrinni fúsir að berjast. Hrafn fekk meiri bráð.

13 (Víga-Glúmr). Ilt es of orðit á jörð — aldr bölnar[1] skaldi mjök, — liðit er mest it móða líf mitt — es ek má eigi tyr seggjum hefna ofvegins Gríms eyrarleggs í Göndlar flaumi.

Orðin H e ð i n s d r í f u og G e f n a r, sem eru í vísunni, er ekki víst hvar eiga að vera í röðinni.

Um vísu þessa hefir dr. Jón Þorkelsson skrifað mér í þessari svipan:

„Það á að lesa b ö l n a (= verða ógiftusamlegr) fyrir b ö l v a. b ö l n a er myndað af viðlagsorðinu b ö l r, illr, óhamingjusamlegr, á sama hátt sem f ö l n a af f ö l r. Viðlagsorðið b ö l r finst í Lokasennu 49: ‚b ö l e r b e g g j a þ r á' = vöntun hvorstveggja er óhamingjusamleg eða meinleg. b ö l er hér kvenkyn af b ö l r, eins og f ö l er kvenkyn af f ö l r. Í sömu vísu á að lesa o f v e g i n s = drepins; *ofveginn* þýðir ef til vill þ v í m i ð r d r e p i n n; sömu merking hefir o f í o f l á t i n n. Þetta o f er eigi hið útfyllanda o f (o f expletivum)".

Í staðinn fyrir m e i r a, sem í handritunum stendr síðast í 3. vo., er hér sett m ó ð a, enn dr. J. Þ. hefir einnig getið til að þar ætti að vera: l i ð i t e r m é r i t m æ r a.

1. *Göndlar flaumr*, bardagi.

Ilt er orðið að lifa, — ellin verðr mér ógiftusöm, líf mitt er að mestu liðið — er eg má eigi fyrir öðrum mönnum hefna Gríms eyrarleggs, sem illu heilli hefir verið veginn.

Athugasemd við vísnaskýringar.

Halldór Kr. Friðriksson hefir fengizt við að skýra tvær vísur í víga-Glúms sögu i Tr. Bmf. III. 189—206, og hefir gleymzt að geta skýringa hans hér að framan. Það eru 6. og 9. vísan.

6. vísuna hefir hann þannig:

Menstiklir sá mikla
— mun sverðabrak verða —
— komin er grára geira —
— goðreið of tröð — kveðja,
þars Ósynjur jósu
eggmóts of fjör seggja
— vitnir fagnar því — vegna
vígmóðar fram blóði.

Enn vísuna færir hann þannig til óbundins máls:

Menstiklir sá mikla goðreið of tröð, þars Ósynjur eggmóts jósu fram blóði vegna (veginna) seggja of fjör (*fjör* þolf. af fjörr, viðr; hér skógr = Hrísateigr).

Um skýringu þessa er það að segja, að hún er ólíklegri enn sú, sem hér er að framan, einkum orðið fjörr = viðr, og vegna = veginna. Í Hóla útgáfunni stendr för, og með því orði getr vegna staðizt. Hins vegar er alllíkleg tilg. H. Kr. Friðrikssonar um, að vinir fagna því eigi að vera — vitnir fagnar því, þ. e. úlfrinn fagnar því, og yrði þá síðari vísuhelmingrinn þannig (því er óþarft):

þars Ásynjur jósu
eggmóts of för seggja
— vitnir fagnar — vegna
vígmóðar fram blóði.

9. vísuna hefir H. Kr. Friðriksson þannig:

Málörr munat enn sælu
menbrjótandi hljóta
— oss kom breiðr í búðir
böggr af einu höggvi —,
þá es — fleymærar — fjóra —
fullkátir vér sátum
nú es — mógrennir — minna
mitt setr — tigu vetra.

Þ. e. Málörr menbrjótandi munat enn hljóta sælu þá es vér sátum fullkátir fjóra tigu vetra; nú er mitt setr minna, fleymærar mógrennir, o. s. frv. — *Fleymærar mógrennir* þýðir hann: *fley*, skip; mærr; land, fleyland, sjór; *mór*, hestr, og verðr þetta mannkenning.

Enn fremr hefir séra Janus Jónsson í Holti reynt að skýra síðari helming þessarar vísu í Tr. III. 111—122, og hefir hann hana þannig:

áðr — fleymærar — fjóra
fullkátr vér sátum,
nú er — mórennir — minna
mitt set — tigu vetra.

Þ. e. áðr sátum vér fullkátir fjóra tigu vetra, fleymærar mórennir; nú er mitt set minna. — Virðist sú skýring vel geta staðizt. — *Fleymærar mórennir* er þá = sjávar mórennir (sjávar-hest-rennir), mannkenning. — *Mó* er þolf. af m ó r hestr.

Nöfn.

7

Leiðréttingar.

Bls. 7_{6}*:* þangt *les* þungt.
Bls. 59_{21}: þrádáttar *les* þrádráttar.
Bls 60_{10}*:* fjör *les* för *(í sumum eintökum).*

BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
3 1197 20984 6069

